

2017 Çevre Denetimi Raporu

ÇED, İzin ve Denetim
Genel Müdürlüğü

2017 ÇEVRE DENETİMİ RAPORU

Bu çalışma;
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Çevre Envanteri ve Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı
Çevre Durum Raporları Şube Müdürlüğü tarafından yayıma hazırlanmıştır.

ISBN : 978 – 605 5294 - 83 - 0

Yayın No : 39

Adres : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km
No: 278 Çankaya / Ankara

Tel : 0 312 410 16 91

Faks : 0 312 417 02 57

e-ileti : cebyd@csb.gov.tr

web : <https://ced.csb.gov.tr/>

Bu yayının 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre her hakkı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na aittir. Gerçek ve tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz.

ANKARA – 2018

Çevre ve şehircilik alanında geniş bir görev ve sorumluluk üstlenen Bakanlığımız çevreyi gelecek nesillere karşı bir sorumluluk şuuruyla ele almakta ve bir emanet olarak görmektedir. Bu nedenle Bakanlık olarak, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde gelecek nesillere temiz, gelişmiş bir Türkiye ve yaşanabilir bir dünya bırakmak noktasında mevcut sistemi daha düzenli, sistemli ve uygulanabilir bir temele oturtmak amacıyla projeler üretmekteyiz. Böylece aşırı tüketim ile tabiat dengesinin bozulmamasını sağlayabiliriz.

Bakanlığımız planlamaya yön veren, yerel yönetimlere rehberlik eden, kimlikli, sağlıklı ve çevre dostu şehirler için çalışmaktadır. Bu nedenle evsel atık suların arıtılması, düzenli atık depolama alanlarının çoğaltılması gibi kentsel yapı sorunlarının çözülmesine hem büyük destek vermekte hem de bunun için yoğun çaba harcamaktadır.

Gelecek kuşakların bize emaneti olan çevreyi korumak ve geliştirmek ahlaki bir sorumluluktur. Hızla sanayileşen ülkemizde yeşil üretime dayalı, kaynak ve enerji etkin bir sanayi yaratmaya çalışıyoruz. Küçük ve orta ölçekli işletmelerimizi enerji verimliliği alanında destekliyor, iklim değişikliği konusunda kapasitelerini ve farkındalıklarını geliştiriyoruz. Sera gazı emisyonlarımızın yarısından fazlasını sanayi tesisleri bazında izliyor, raporluyor ve doğruluyoruz. Yaptığımız kentsel dönüşüm hamlesi ile de ekolojik dengeyi koruyan marka şehirler inşa ediyoruz.

Tüm bu işleri gerçekleştirirken, çevreyi korumak ve kirliliği önlemek amacıyla, çevre mevzuatının uygulanmasının sıkı takibini de yapmaktayız. 2017 yılında Bakanlığımız tarafından 52.000 in üzerinde çevre denetimi gerçekleştirilmiştir. Bakanlık olarak çevre alanında yaptığımız bu yoğun çalışmaları kamuoyu ile paylaşmak ve bilgilendirmek, bizim için halkımıza duyduğumuz saygının bir gereğidir.

Bu rapor 2017 yılı içerisinde Bakanlığımızca çevre alanında gerçekleştirilen çevresel etki değerlendirmesi, izin verme, lisanslandırma faaliyetleri, çevresel izleme ve çevre denetim ve yaptırım uygulamaları hakkında detaylı bilgi sunmaktadır.

Bakanlığımızca yayınlanan 2017 Çevre Denetimi Raporunun tüm kullanıcılar için yol gösterici ve planlayıcı bir değer taşımasını temenni eder, hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Çevre ve Şehircilik Bakanı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR	xv
1. GİRİŞ	1
2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÇALIŞMALARI.....	4
2.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuruları.....	4
2.2. Genel Çevresel Etki Değerlendirmesi Verileri	7
2.3. Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği	9
3. İZİN VE LİSANS ÇALIŞMALARI.....	10
3.1. Çevre İzin ve Lisanslama Faaliyetleri	10
3.2. İthalat ve İhracat İzinleri.....	11
4. DENETİM ÇALIŞMALARI	14
4.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün Denetim Faaliyetleri	14
4.1.1. ÇED İzleme ve Denetim Faaliyetleri	15
4.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri	17
4.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri.....	18
4.2. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Denetim Faaliyetleri	20
5. ÇEVRE KANUNU UYARINCA YAPTIRIM UYGULAMALARI	21
5.1. Çevre Kanunu Uyarınca İdari Para Cezası Uygulamaları	21
5.2. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	26
6. ÇEVRE DENETİMİNDE YETKİ DEVRİ.....	29
7. ÇEVRESEL İZLEME ÇALIŞMALARI	31
7.1. Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri.....	31
7.2. Sürekli Atıksu İzleme Çalışmaları.....	32
7.3. Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Çalışmaları.....	32
7.4. Çevre Referans Laboratuvarı Analiz Hizmetleri	33
7.5. Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Çalışmaları	33
7.6. Hava Kalitesi İzleme	35
8. TEMİZ HAVA MERKEZLERİ	36
8.1. Hava Kalitesinin İzlenmesi.....	36
8.2. Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	37

8.2.1. İllere Göre Kurulan İstasyon Sayısı	39
8.3. Balıkesir	40
8.3.1. Balıkesir Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	42
8.4. Bilecik	44
8.4.1. Bilecik Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	46
8.5. Bursa	47
8.5.1. Bursa Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	50
8.6. Çanakkale	51
8.6.1. Çanakkale Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	54
8.7. Edirne	55
8.7.1. Edirne Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	57
8.8. İstanbul	59
8.8.1. İstanbul Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	65
8.9. Kırklareli	67
8.9.1. Kırklareli Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	69
8.10. Kocaeli	70
8.10.1 Kocaeli Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	73
8.11. Sakarya	75
8.11.1. Sakarya Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	78
8.12. Tekirdağ	79
8.12.1. Tekirdağ Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	82
8.13. Yalova	83
8.13.1. Yalova Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri	87
9. ÇEVRE YETERLİK ÇALIŞMALARI	88
9.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Hazırlayacak Firmaların Yeterlik Durumları	88
9.2. Çevre Görevlisi, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Çevre Yönetimi Birimlerinin Yeterlik Durumları	88
9.3. Çevre Yetkilendirme Çalışmaları	88
9.4. Çevre Yönetim Sistemi ve Çevre Etiketli Çalışmaları	90
9.5. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı Yeterlik Çalışmaları	90
10. ULUSLARARASI DENETÇİ AĞLARI ÇALIŞMALARINA KATILIM, PROJELER VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI	93
10.1. IMPEL Ağı Çalışmalarına Katılım	93
10.2. Projeler	96
10.2.1. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi	96
10.2.2. Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi	97

10.3. Eğitim Çalışmaları.....	99
10.3.1. Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi	99
10.3.2. Çevre Görevlisi Eğitimi	100
10.3.3. Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimleri	100
10.3.4. Emisyon-İmisyon Ölçümlerine Yönelik Eğitimler	101
10.3.5. Avrupa-KSTK Projesi Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitimler	101
10.4. Çalıştaylar	101
11. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ALANINDA KAPASİTENİN GÜÇLENDİRİLMESİ İÇİN TEKNİK YARDIM PROJESİ	103
12. SONUÇLAR.....	107
EKLER	110
EK - 1. 2017 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2017/1)” gereğince uygulanan idari para cezası miktarları.....	110
EK - 2. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının sektörel bazda yıllara göre dağılımı	112
EK - 3. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının yıllara göre dağılımı ..	113
EK – 4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993–2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı.....	114
EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993–2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı	118
Ek - 6. 01.01.2014 – 31.12.2017 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı	122
EK - 7. 2017 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı.....	125
EK – 8. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları	128
EK – 9. 2017 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı	131
EK – 10. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları.....	134
EK – 11. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları.....	137
EK – 12. 2017 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları	141
EK – 13. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları	144

EK – 14. 2017 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı.....	147
EK – 15. Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından yıllara göre uygulanan ceza miktarı (TL).....	151

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 1 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen ÇED Kararları	4
Çizelge 2 – 2017 yılı içerisinde verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı	5
Çizelge 3 – Yıllar itibariyle Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında verilen belgelerin sayıları	10
Çizelge 4 - İthalat ve ihracat izinleri.....	12
Çizelge 5 – 2017 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen denetimler	16
Çizelge 6 – Piyasa gözetimi ve denetimlerinin yıllara göre dağılımı	19
Çizelge 7 – 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri	20
Çizelge 8 – Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı.....	20
Çizelge 9 – 2017 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı	22
Çizelge 10 – 2017 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ceza miktarları	22
Çizelge 11 – 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	23
Çizelge 12 - Yıllara göre Bakanlık tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarları (TL)	25
Çizelge 13 - 2017 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlük'leri tarafından verilen durdurma kararlarının sayısı.....	27
Çizelge 14 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından denetim ve yaptırım uygulama konusunda yetki devri yapılan kurumlar ve konu başlıkları.....	29
Çizelge 15 - Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2017 yılında uygulanan ceza miktarı.....	30
Çizelge 16 – Temiz Hava Merkezleri ve bağlı iller.....	36
Çizelge 17 – Marmara Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri.....	39
Çizelge 18 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO_2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) verileri.....	40
Çizelge 19 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{10} $\mu\text{g}/\text{m}^3$) verileri.....	41
Çizelge 20 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM_{10}) sınır aşım sayıları ve günleri	43
Çizelge 21 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO_2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) verileri	44
Çizelge 22 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{10} $\mu\text{g}/\text{m}^3$) verileri	45
Çizelge 23 - Bozüyük ve Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM_{10}) sınır aşım sayıları ve günleri	46
Çizelge 24 - Bursa Hava Kalitesi İzleme 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{10} , $\mu\text{g}/\text{m}^3$) Verileri.....	47
Çizelge 25 - Bursa Hava Kalitesi İzleme 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO_2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) verileri	47

Çizelge 26 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2.5} µg/m ³) verileri	48
Çizelge 27 - Bursa İli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım miktarları.....	50
Çizelge 28 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri.....	51
Çizelge 29 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ µg/m ³) verileri.....	52
Çizelge 30 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2.5} µg/m ³) verileri	53
Çizelge 31 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılında 24 saatlik partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri.....	54
Çizelge 32 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri	55
Çizelge 33 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ µg/m ³) verileri	56
Çizelge 34 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri	57
Çizelge 35 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik kükürt dioksit (SO ₂) sınır aşım sayıları ve günleri.....	58
Çizelge 36 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ µg/m ³) Verileri.....	59
Çizelge 37 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2.5} µg/m ³) verileri	61
Çizelge 38 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri.....	62
Çizelge 39 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri.....	65
Çizelge 40 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri.....	67
Çizelge 41 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ , µg/m ³) verileri.....	68
Çizelge 42 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri.....	69
Çizelge 43 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri	70
Çizelge 44 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ µg/m ³) verileri	71
Çizelge 45 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2.5} µg/m ³) verileri	72
Çizelge 46 - Kocaeli-Alikahya, Kocaeli-Gölcük, Kocaeli-İzmit, Kocaeli-Kandıra Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri	73
Çizelge 47 - Kocaeli-Körfez, Kocaeli-Yeniköy, Kocaeli, Kocaeli-Dilovası Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri.....	74
Çizelge 48 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri	75

Çizelge 49 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ , µg/m ³) verileri	76
Çizelge 50 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5} µg/m ³) verileri	77
Çizelge 51 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri	78
Çizelge 52 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri	79
Çizelge 53 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ µg/m ³) verileri	80
Çizelge 54 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5} µg/m ³) verileri	81
Çizelge 55 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri.....	82
Çizelge 56 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı kükürtdioksit (SO ₂) sınır aşım sayıları ve günleri.....	83
Çizelge 57 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri	83
Çizelge 58 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ , µg/m ³) verileri	84
Çizelge 59 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5} µg/m ³) verileri	85
Çizelge 60 - Altınova, Armutlu, Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri	87
Çizelge 61 - 2017 yılı itibariyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlama Yetkisine sahip firma sayısı	88
Çizelge 62- Çevre Görevlisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmalarına verilen belge sayıları ile gerçekleştirilen firma denetim sayısı.....	88
Çizelge 63 – Toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahaların temizlenmesi konusunda yetkilendirme çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı	89
Çizelge 64 – Deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planlarının hazırlanması çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı.....	89
Çizelge 65 – Araç takip servis sağlayıcıları konusunda yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı	90
Çizelge 66 – Doğrulayıcı kuruluş personeli konusunda verilen yeterlik belgesi sayısı	90
Çizelge 67 – Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların yıllara göre değişimi	91
Çizelge 68 – Çevre görevlisi aday ve vize yenileme eğitimleri kapsamında uzaktan eğitim verilen kişi sayısı	100
Çizelge 69 - 2017 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı	107
Çizelge 70 - 2017 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının konulara göre dağılımı	107

Çizelge 71 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen denetimlerin türleri.....	109
Çizelge 72 – 2017 yılı egzoz denetimi verileri.....	109

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik 1 – 2017 yılında ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.....	5
Grafik 2 – 2017 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.....	6
Grafik 3 – 2017 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	6
Grafik 4 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2017 yılları arasında verilen ÇED kararlarının dağılımı	7
Grafik 5 – Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2017 yılları arasında verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı	8
Grafik 6 – 1993-2017 yılları arasında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.....	8
Grafik 7 – 1993-2017 yılları arasında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	9
Grafik 8- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında düzenlenen Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayılarının yıllara göre dağılımı.....	11
Grafik 9 - 2017 yılı itibariyle Bekra Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı	17
Grafik 10 – 19.07.2017 tarihinden sonra Bekra Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı	18
Grafik 11 - 2017 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının dağılımı.....	23
Grafik 12- 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım sayılarının konulara göre dağılımı	24
Grafik 13 – 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı	24
Grafik 14 - Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı.....	25
Grafik 15 - Yıllara göre Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı	26
Grafik 16 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	41
Grafik 17 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	42
Grafik 18 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	44
Grafik 19 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	45
Grafik 20 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	48
Grafik 21 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	49
Grafik 22 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5}) değerleri	49
Grafik 23 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	51

Grafik 24 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	52
Grafik 25 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5}) değerleri	53
Grafik 26 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	55
Grafik 27 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	56
Grafik 28 - İstanbul Anadolu Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	60
Grafik 29 - İstanbul Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	60
Grafik 30 - İstanbul Anadolu ve Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	61
Grafik 31 - İstanbul Anadolu Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	63
Grafik 32 - İstanbul Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	63
Grafik 33 - İstanbul Anadolu ve Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 Yılı Aylık Ortalama Kükürtdioksit (SO ₂) Değerleri	64
Grafik 34 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	67
Grafik 35 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	68
Grafik 36 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	70
Grafik 37 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	71
Grafik 38 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5}) değerleri	72
Grafik 39 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	75
Grafik 40 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	76
Grafik 41 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5}) değerleri	77
Grafik 42 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	79
Grafik 43 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	80
Grafik 44 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5}) değerleri	81
Grafik 45 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri	84

Grafik 46 – Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri	85
Grafik 47 – Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM _{2,5}) değerleri	86
Grafik 48 - 2017 yılı itibariyle çevre mevzuatı çerçevesinde ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların dağılımları	92
Grafik 49 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım miktarının konularına göre dağılımı.....	108
Grafik 50 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım sayılarının konularına göre dağılımı.....	108
Grafik 51 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygulanan denetimleri türlere göre dağılımı	109

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Fotoğraf 1 - Çevre Denetimleri	16
Fotoğraf 2 - IMPEL Gözden Geçirme Çalışması değerlendirme toplantısı	94
Fotoğraf 3- Çevresel uygunluk konferansı.....	95
Fotoğraf 4 - IMPEL Genel Kurulu	96
Fotoğraf 5 - Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi toplantısı	97
Fotoğraf 6 - Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi açılış toplantısı	98
Fotoğraf 7 - Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi eğitimi	98
Fotoğraf 8 - Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi kapanış toplantısı	99
Fotoğraf 9- Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi.....	100
Fotoğraf 10 - Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Stratejik Çevresel Değerlendirme Çalıştay katılımcıları	101
Fotoğraf 11 - Çevresel Etki Değerlendirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi kapsamında yapılan çalışma ziyareti	103
Fotoğraf 12 - Çevresel Etki Değerlendirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi kapsamında yapılan saha (tesis) ziyareti	104

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - Denizlerde bütünleşik kirlilik izleme çalışması izleme noktaları	34
Harita 2 - Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	37
Harita 3 - Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri	39

KISALTMALAR

ATSS	Atık Takip Servis Sağlayıcı
ÇDY	Çevre Denetimi Yönetmeliği
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇEDİDGM	Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
ÇEDY	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği
ÇİLY	Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği
ÇŞİM	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
EKİP	Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı
GFB	Geçici Faaliyet Belgesi
IMPEL	AB Çevre Mevzuatının Uygulanması ve Yaptırımı Ağı (European Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law)
PGD	Piyasa Gözetimi ve Denetimi
PGDKK	Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu
SEÖS	Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri
THM	Temiz Hava Merkezi

1. GİRİŞ

Çevre yönetimi 1970’li yıllardan itibaren uluslararası gündemde yer alan bir konu olmaya başlamıştır. Bu dönemde ortaya çıkan çevre kirliliği ile ilgili sorunlar ve bu sorunların ekonomik büyüme ile ilişkileri uluslararası platformlarda birlikte tartışılmaya başlanmıştır. Uluslararası toplum, küresel çevre ve kalkınma gereksinimleri konularını tartışmak üzere ilk defa 05-16 Haziran 1972 yılında İsveç’in başkenti Stockholm’de düzenlenen BM İnsan Çevresi Konferansı’nda buluşmuştur. 1983 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu oluşturulmuş, komisyon tarafından 1987 yılında Ortak Geleceğimiz isimli Rapor (Brundtland Raporu) yayınlanmıştır. 1987 yılında yayımlanan raporda sürdürülebilir kalkınma “Gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme kabiliyetine zarar vermeden günümüz ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” olarak tanımlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınmanın küresel bir anlayış olarak benimsenmesi ise 1992 Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda yayınlanan Rio Deklarasyonu ile olmuştur.

Sürdürülebilir kalkınmanın, kavram olarak tartışılmaya ve kullanılmaya başlandığı günden bu yana ekonomik, çevresel ve sosyal boyutu bulunmaktadır. Dünyada balık yatakları, ormanlar, tarım alanları ve su sistemleri ciddi baskı altındadır. Çünkü hızla artan nüfus ve şehirleşme, değişen tüketim kalıpları orman ve tarım alanları, su sistemleri, balık yatakları üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Burada yapılacak düzenlemenin ekonomik, çevresel ve sosyal boyutu ortaya çıkmaktadır. Örneğin, iklim değişikliği hızının azaltılması ve önlenmesine ilişkin eylem planları, sadece enerji santrallerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarının azaltılmasını değil, aynı zamanda ulaşımdan/taşımacılıktan ve tarımdan kaynaklanan emisyonların azaltılmasını, hatta hane halkı tüketim kalıplarında gerçekleştirilecek değişiklikleri gerektirmektedir.

Çevre üzerindeki baskılar insanların sağlığı, fiziksel ve sosyal refahı üzerinde de önemli bir rol oynamaktadır. İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı veya doğal kaynakların kullanımından kaynaklanan çevre üzerindeki baskılar sonuç olarak insanoğlunun refahıyla bağlantılıdır. Sağlığımız açısından vazgeçilmez önemde olan temiz su ve hava kullanımı, çoğunlukla, insan faaliyetlerinden kaynaklanan kirlilik ve atıklar yüzünden tehlikeli durumlar ortaya çıkarmaktadır. Yani, hava ve su kirliliği, gürültü, radyasyon, kimyasallar veya biyolojik etkenlerin sebep olduğu çevresel bozulma, insan sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Bu çevresel birbirine bağlılık, bir unsura verilen zararın bir başka yerde beklenmeyen sonuçlara yol açabileceği anlamına gelmektedir. Çevre problemleri sınır tanımaz tüm insanları ilgilendiren küresel bir unsur halini almıştır.

Görüldüğü üzere; günümüzde ortaya çıkan çevresel konular çevrenin diğer sektörlerle olan ilişkisinin çok daha karmaşık duruma gelmesine yol açmaktadır. Öyle ki çevresel sorunlar, sosyal, ekonomik, teknik, politik, kültürel konularla doğrudan ilişkili duruma gelmiş bu sektörlerin birinde oluşan sorun hepsini birden etkilemektedir. İklim değişikliği, çölleşme, ozon tabakasının tahribi gibi küresel çevre sorunları ile karşılaşan dünya ülkeleri, çevre konusunun uluslararası boyutta ilk kez ele alındığı 1972’de Stockholm’de düzenlenen “İnsan Çevresi Konferansı”ndan bu yana çok farklı boyutlara geldiğini görmüştür. Bu nedenle

çevresel kaygıların diğer sektörel politikalara, sözelimi enerji, sanayi, taşımacılık, tarım ve balıkçılık politikalarına entegrasyonuna giderek daha fazla odaklanılmasına yol açmaktadır.

Çevrenin ve doğal kaynakların korunması, ülkemizde kapsamlı ve detaylı bir şekilde mevzuat ve politika dokümanlarında ele alınmaktadır. Çevreyi koruma ve kirlenmesini önleme çalışmalarının temeli sadece konuya ilişkin stratejilerin oluşturulup uygulamaya konulması, iyileştirici çevresel önlemlerin alınması ve yen mevzuatın çıkartılması değildir. Bunların sıkı bir takibinin yapılması da gerekmektedir. Bu aşamada hem çevresel izleme hem de çevre denetimleri uygulamada gidişatın yönünü tespit etmede en temel araçlardır.

Bu raporda bulunan bölümler ve bölümlerin içerikleri aşağıda verilmektedir:

Çevresel uygunluk zincirinin ilk halkasını oluşturan ÇED Yönetmeliği çerçevesinde 2017 yılı içerisinde verilen ÇED kararlarına ilişkin veri ve değerlendirmeler **Bölüm 2'**de, çevresel uygunluk zincirinin diğer bir halkasını oluşturan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği gereğince verilen çevre izni/lisansı belgelerine ilişkin veriler ise **Bölüm 3'**de de yer almaktadır

2017 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu kapsamında gerçekleştirilen çevre denetimi çalışmaları ile ilgili istatistikî veriler **Bölüm 4'**de bulunmaktadır. Yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı görev alanı içerisinde kalan piyasa gözetimi ve denetimine ve egzoz denetimine ilişkin veriler de yine aynı bölümde verilmektedir.

Bölüm 5 ise hem Bakanlık merkez teşkilatı hem de Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından 2017 yılında çevre denetimleri sırasında saptanan uygunsuzluklar ve uygunsuzlukları saptanan işletmelere uygulanan idari yaptırımları kapsamaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın, denetim yetkisini devrettiği kurum ve kuruluşlara ilişkin bilgiler, gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2017 yılında uygulanan ceza miktarları **Bölüm 6'**da verilmektedir

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2017 yılı içerisinde gerçekleştirilen çevresel izleme çalışmaları **Bölüm 7'**de yer almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla kurulmuş olan Marmara Temiz Hava Merkezinin 2017 yılında elde ettiği izleme sonuçları ve ürettiği bilgiler **Bölüm 8'**de yer almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çevre konusunda işlem yapabilecek kişilerin ve kurum/kuruluşların yetkilendirilmesine ilişkin veriler de bu rapor kapsamında **Bölüm 9'**da yer almaktadır.

2017 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen uluslararası denetçi ağıları kapsamında katılım sağlanan toplantı ve faaliyetler, ayrıca ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görev alanı kapsamında yapılan proje faaliyetleri ve eğitimler de **Bölüm 10**'da bulunmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün faydalanıcısı olduğu ve 2017 yılının sonu itibariyle de tamamlanan Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Kapasitesinin Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi kapsamında gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin bilgiler **Bölüm 11**'de verilmektedir.

Raporun Ekler kısmında ise, geçmişten bugüne ÇED işlemleri, izin ve lisans işlemleri, çevre denetimleri ve uygulanan cezalar gibi konularda çok daha ayrıntılı veriler yer almaktadır.

2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÇALIŞMALARI

2.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuruları

ÇED'in temel amacı, bir projenin önemli çevresel etkilerini tespit etmek ve mümkün olduğunca projenin yapımına izin verilmesine yönelik bir karar alınmadan önce bu etkileri azaltmaya veya telafi etmeye yönelik önlemleri tasarlamaktır.

İlk "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği" 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Halen yürürlükte olan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (ÇEDY) ise 25.11.2014 tarih ve 29186 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Ek-1 Listesi kapsamındaki projelere yönelik "ÇED Olumlu Kararı" ya da "ÇED Olumsuz Kararı" Bakanlık tarafından, Ek-2 Listesi kapsamındaki projelere yönelik "ÇED Gerekli" ya da "ÇED Gerekli Değildir" Kararı da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlük'leri tarafından verilmektedir.

Çizelge 1'de görüldüğü üzere, 2017 yılında, 431 projeye ÇED Olumludur Kararı ve 3.301 projeye de ÇED Gerekli Değildir Kararı verilirken, 57 proje için de ÇED Gerekli Kararı verilmiştir.

Çizelge 1 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen ÇED Kararları

YIL	ÇED OLUMLU	ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR	ÇED GEREKLİDİR
2011	426	3.759	41
2012	426	3.759	37
2013	477	3.613	34
2014	471	4.058	118
2015	315	3.886	87
2016	405	3.157	95
2017	431	3.301	57

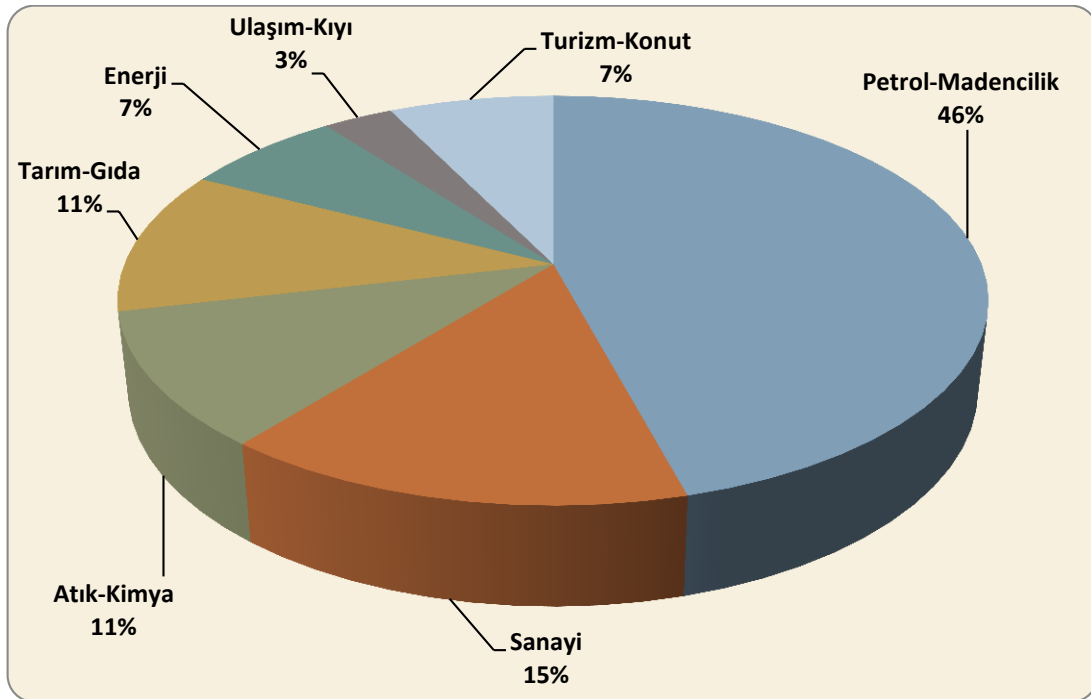
2017 yılında en fazla ÇED kararı Petrol-Madencilik Sektöründe (1.710) alınmıştır. Bu kararların 121'i ÇED Olumlu, 1.589'u ÇED Gerekli Değildir Kararıdır. Ayrıca 2017'de Enerji Sektöründe 96 ÇED Olumlu, Sanayi Sektöründe de 501 ÇED Gerekli Değildir Kararı verilmiştir (Çizelge 2).

Grafik 1'de 2017 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında "ÇED Olumlu Kararı" ve "ÇED Gerekli Değildir Kararı" verilen projelerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Grafik 1'de görüleceği üzere 2017 yılında ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen kararların %46'lık (1.589) kısmını petrol-madencilik sektöründe ve %15'lik (501) dilimle sanayi sektörün oluşturmaktadır.

Çizelge 2 – 2017 yılı içerisinde verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı

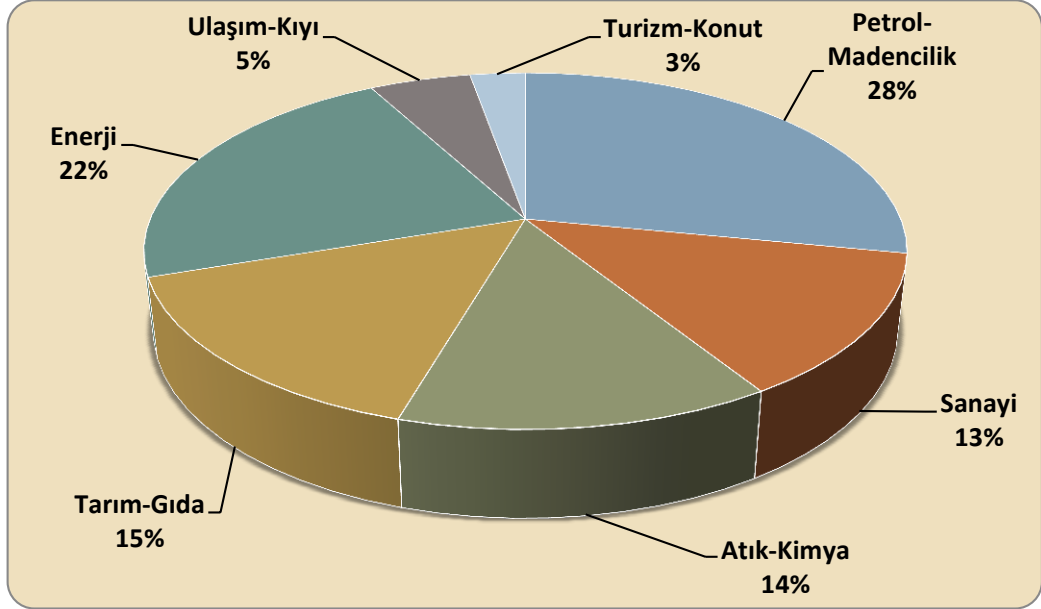
Sektör Adı	ÇED Olumlu Kararı Sayısı	ÇED Gerekli Değildir Kararı Sayısı	Toplam ÇED Kararı Sayısı
Petrol-Madencilik	121	1.589	1.710
Sanayi	56	501	557
Atık-Kimya	58	337	395
Tarım-Gıda	66	357	423
Enerji	96	165	261
Ulaşım-Kıyı	22	93	115
Turizm-Konut	12	259	271
Toplam	431	3.301	3.762

Grafik 2’de 2017 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında “ÇED Olumlu Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Grafik 2’de görüleceği üzere Bakanlık merkez teşkilatı tarafından ÇED Olumlu Kararı verilen 431 proje içerisinde %28’lik (121) dilimle petrol-madencilik sektöründeki projeler, %22’lik (96) dilimle enerji sektöründeki projeler ve %15’lik (66) dilimle tarım-gıda sektöründeki projeler önemli bir paya sahiptir.

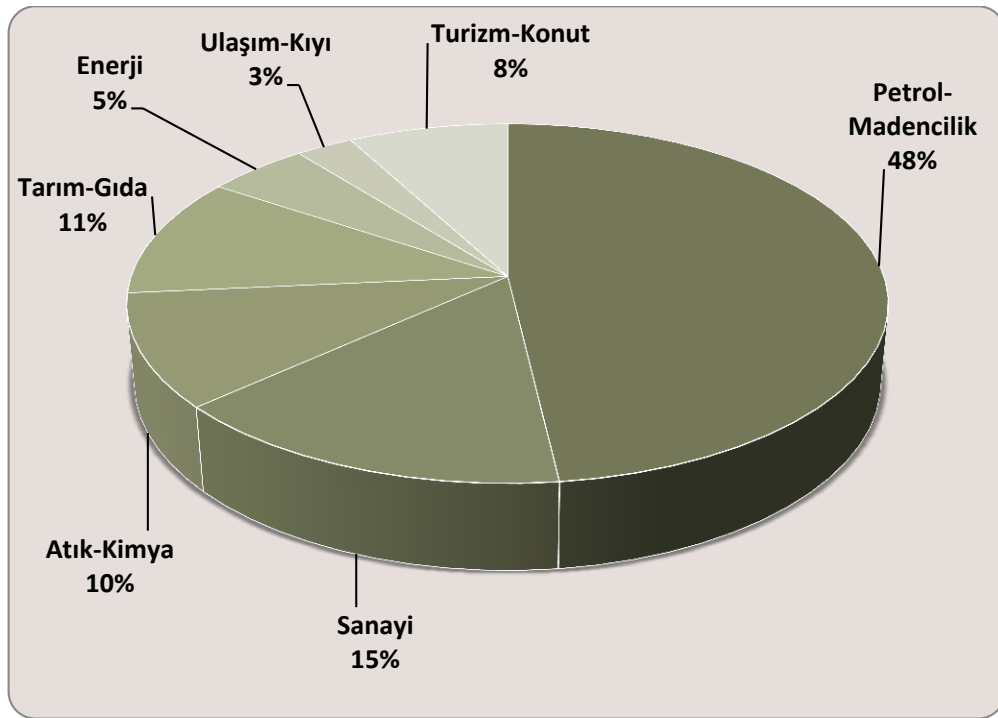

Grafik 1 – 2017 yılında ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

Grafik 3’de 2017 yılı içerisinde ÇŞİM’leri tarafından “ÇED Gerekli Değildir Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı görülmektedir. ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen 3.301 proje içerisinde %48’lik (1.589) dilimle maden sektörüne ait projeler çok büyük bir pay almaktadır.

Grafik 2 – 2017 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

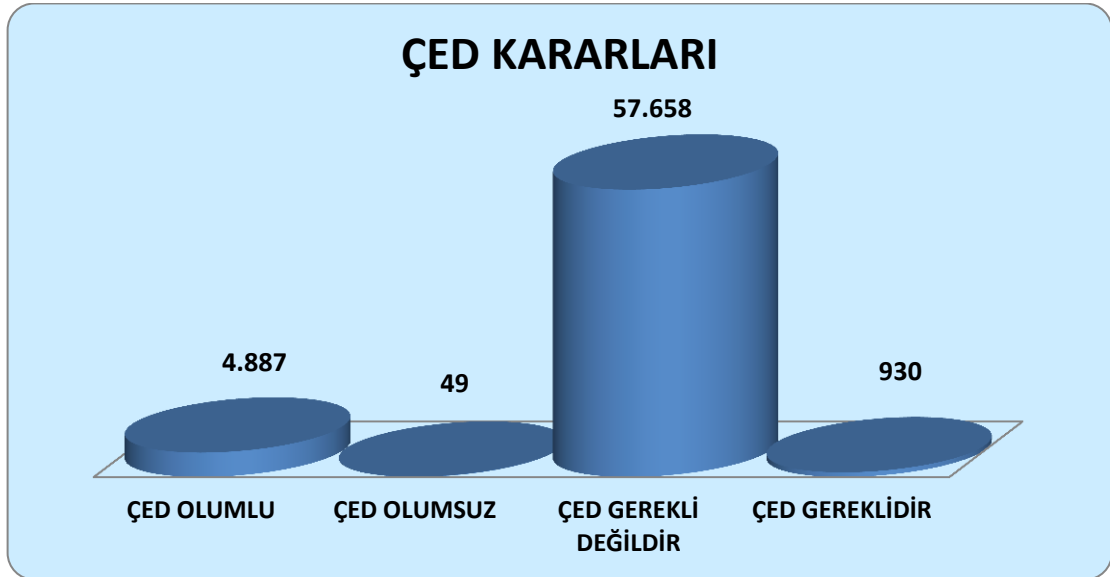

Grafik 3 – 2017 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

2.2. Genel Çevresel Etki Değerlendirmesi Verileri

Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerin belirlenmesinde, olumsuz olabilecek etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin seçilen yer ile teknolojik alternatiflerin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları kapsamaktadır.

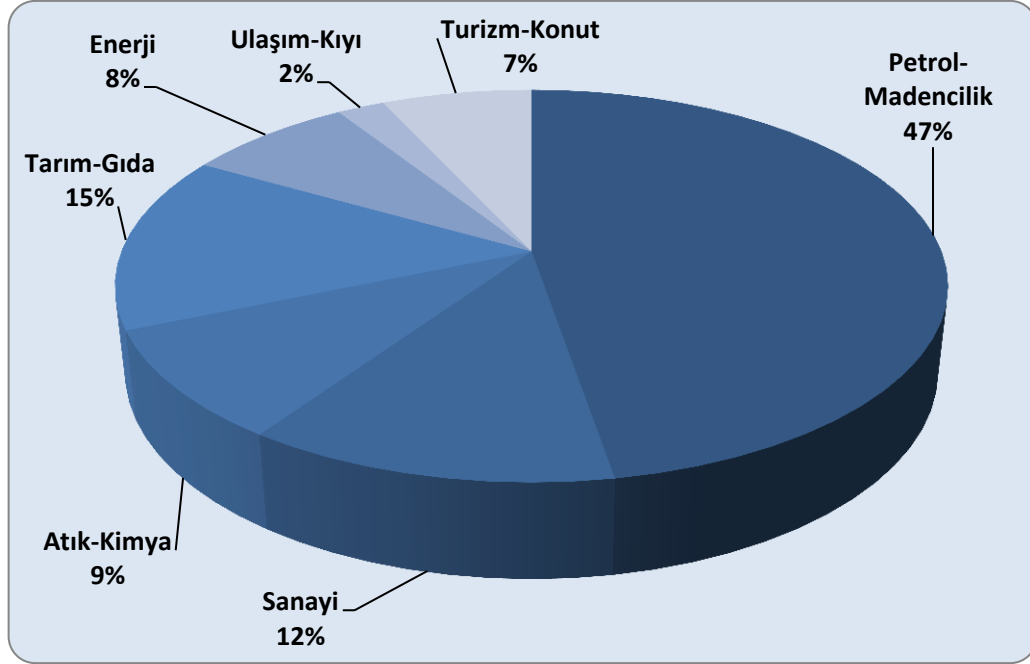
Çevresel Etki Değerlendirmesi kavramı, 1983 yılında yürürlüğe giren Çevre Kanunu'nun 10. maddesi ile ülkemiz mevzuatına girmiştir. Bunu takiben 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ilk "Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği" ile 1993'den bu yana uygulanmaktadır.

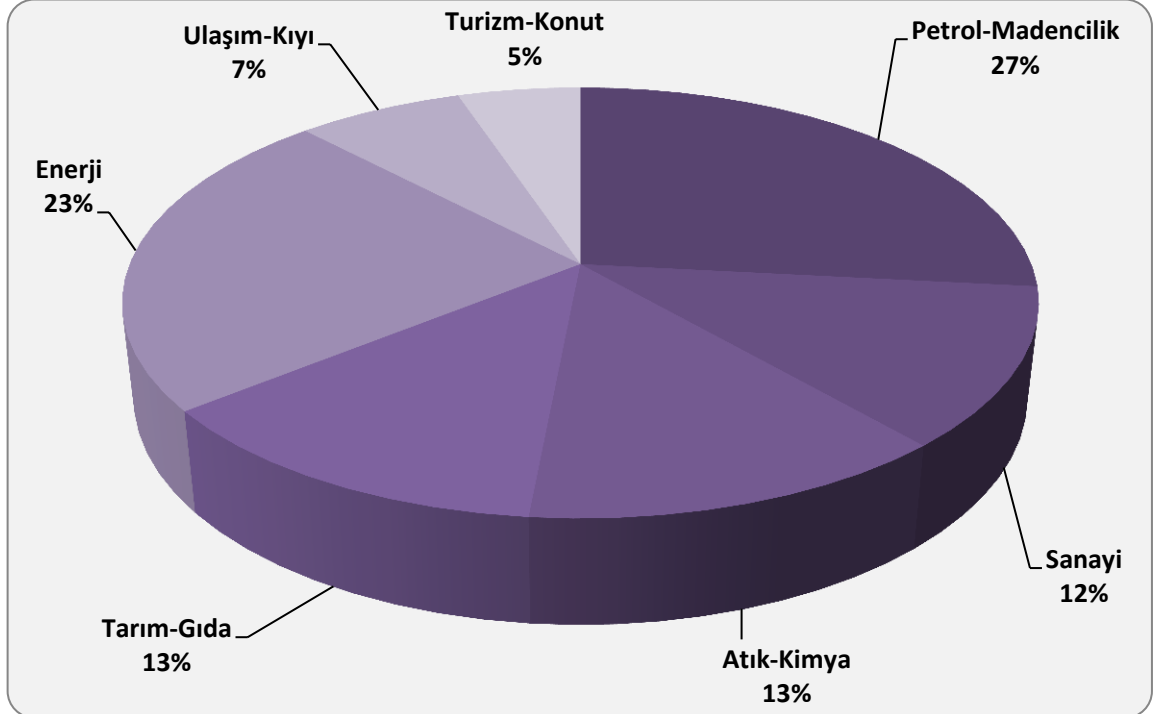
Grafik 4 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2017 yılları arasında verilen ÇED kararlarının dağılımı

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2017 yılları arasında verilen tüm ÇED Kararlarının sektörel dağılımı Grafik 5'te verilmektedir. Bu zaman zarfında Bakanlık tarafından toplamda 62.545 ÇED Yönetmeliği kapsamında karar verilmiş, bu kararların 57.658'si "ÇED Gerekli Değildir Kararı", 4.887'si "ÇED Olumlu Kararı"dır.

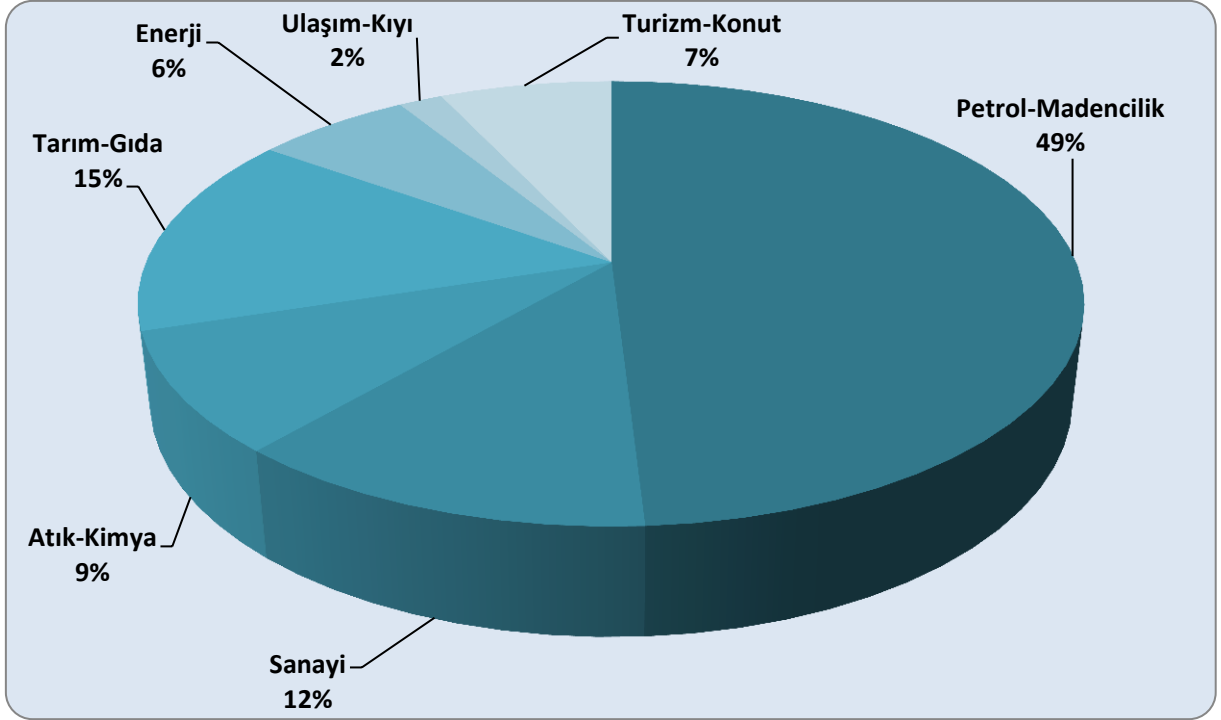
1993-2017 yılları arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Olumlu Kararları ve "ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımları Grafik 6 ve Grafik 7'de verilmektedir.

Grafik 5 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2017 yılları arasında verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı

Grafik 6 - 1993-2017 yılları arasında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

Grafik 7 – 1993-2017 yılları arasında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

1993-2017 yılları arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının iller bazında ve sektörel bazda çok daha ayrıntılı dağılımları Ek 2, Ek 3, Ek 4, Ek 5 ve Ek 6’da verilmektedir.

2.3. Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliği, 8 Nisan 2017 tarihli ve 30032 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik; atık yönetimi, balıkçılık, enerji, kıyı yönetimi, mekânsal planlama, ormancılık, sanayi, su yönetimi, tarım, telekomünikasyon, turizm ve ulaştırma sektörlerine ilişkin hazırlanan ve 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan projeler için çerçeve oluşturan plan/programlara Stratejik Çevresel Değerlendirme yapılması, yaptırılması, izlenmesi ve eğitim verilmesine ilişkin idari ve teknik usul ve esasları kapsamaktadır.

SÇD Yönetmeliği, ülkemizde üst ölçekte uygulanacak ilk çevresel değerlendirme aracı olması ve Çevresel Etki Değerlendirmesinden (ÇED) öncesi aşamada yer seçiminin yapılabilmesi yönüyle önem arz etmektedir.

3. İZİN VE LİSANS ÇALIŞMALARI

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda olumsuz çevresel etkileri bulunan işletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için izin; atıkların geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertarafına ilişkin iş ve işlemelerle iştigal eden tüm işletmelerin ise lisans almaları gerektiği belirtilmiştir.

Ülkemizde daha önce çevreye kirletici etkisi bulunan faaliyet ve tesislerin ilgili yönetmelikler kapsamında almak zorunda oldukları deşarj izni, emisyon izni, gürültü izni, derin deniz deşarjı izni ile atık yönetimi konularındaki lisanslar yerine 01 Nisan 2010 tarihinden itibaren bütüncül yaklaşım stratejisi çerçevesinde tek bir çevre izni uygulaması hayata geçirilmiştir.

Bu doğrultuda; Çevre Kanununa dayanılarak hazırlanarak, 29 Nisan 2009 tarih ve 27214 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 01 Nisan 2010 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, 10.09.2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY) 01 Kasım 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin Ek-1 ve EK-2 listelerinde yer alan işletmelerin; faaliyette bulunabilmeleri için çevre izni veya çevre izin ve lisansı almaları zorunludur.

3.1. Çevre İzin ve Lisanslama Faaliyetleri

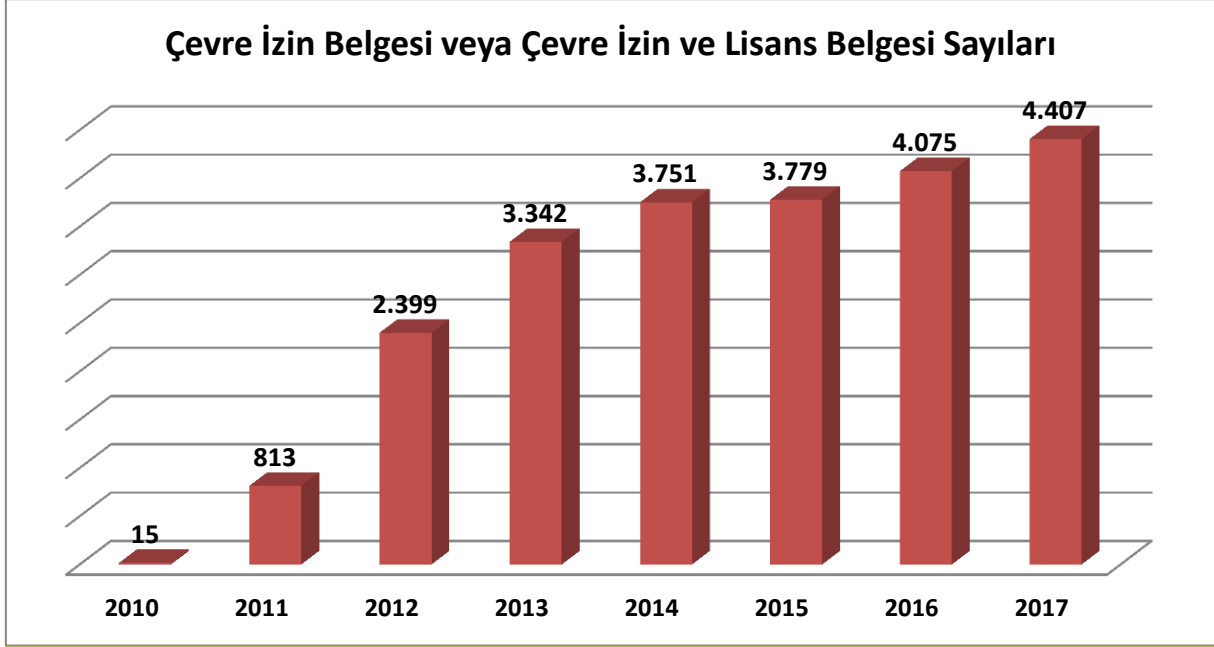
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans belgesinin düzenlenmeye başlandığı 2010 yılından bu yana Bakanlık merkez ve ÇŞİM teşkilatı tarafından toplam 17.995 faaliyet veya tesise GFB, 14.099 faaliyet veya tesise Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilmiş olup, buna ilişkin GFB ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı verileri Çizelge 3'de verilmektedir.

Çizelge 3 – Yıllar itibariyle Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında verilen belgelerin sayıları

	GEÇİCİ FAALİYET BELGESİ			ÇEVRE İZİN VEYA ÇEVRE İZİN VE LİSANS BELGESİ		
	EK-1	EK-2	TOPLAM	EK-1	EK-2	TOPLAM
2010*	68	250	318	1	14	15
2011	441	1.837	2.278	115	698	813
2012	602	3.153	3.755	393	2.006	2.399
2013	737	3.293	4.030	549	2.793	3.342
2014	497	3.502	3.999	466	3.285	3.751
2015	396	3.219	3.615	499	3.280	3.779
2016	406	2.705	3.111	541	3.534	4.075
2017	426	2.506	2.932	638	3.769	4.407
TOPLAM	3.573	30.465	24.038	3.202	19.379	22.581

* 01/04/2010-31/12/2010 tarihleri arası verilerdir.

Çizelge 3 incelendiğinde 2017 yılı içerisinde 2.932 Geçici Faaliyet Belgesi, 4.407 Çevre İzin veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi düzenlenmiştir.

Grafik 8- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında düzenlenen Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayılarının yıllara göre dağılımı

3.2. İthalat ve İhracat İzinleri

İthalat ve İhracat İzinleri

Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yer alan atık pil ve akümülatörlerin etkin toplama sistemlerinin kurulması ve yönetmeliğe uygun pil ve akümülatör ürünlerinin piyasaya sürülmesi ve ithalat denetimlerinin bu doğrultuda yapılması amacıyla Pil ve Akümülatörlerin İthalat Denetimlerine İlişkin Tebliğ kapsamında Bakanlığımızca Ekonomi Bakanlığı Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi-TAREKS üzerinden ithalat ön izin onayları verilmektedir. Fiili denetimler ise Ekonomi Bakanlığı Bölge Müdürlükleri tarafından Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen yasaklama ve kısıtlamalara uygunluğu ile etiket ve işaretlemelere bakmak suretiyle yapılmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetimi Tebliği” kapsamında, Tebliğin Ek-1 sayılı listesinde yer alan metal hurdalar için Metal Hurda İthalatçı Belgesi düzenlenmektedir. Metal Hurda İthalatçı Belgesi, Bakanlığımızdan Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi almış sanayicilere düzenlenmektedir. Aynı zamanda bu sanayicilerin Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yapılacak değerlendirme neticesinde Radyasyon Ölçüm Sistemi Uygunluk Belgesine ve radyasyondan korunma konusunda eğitim almış personele sahip olduğunu belgelemek zorundadır.

Atık ithalatı “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği” kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince düzenlenen uygunluk yazısı çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Tebliği Ek-1’inde yer alan atıkları;

- Bakanlıktan lisans veya geçici çalışma izni alan geri kazanım tesislerine sahip sanayiciler ithal edebilir.
- Bazı atıklar içinse yalnızca dahilde işleme rejimi kararı doğrultusunda ihraç kaydıyla ithalat mümkündür.

Katı yakıtların ithalatı “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği” kapsamında yürütülmektedir Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Tebliğ ekinde yer alan 11 kalem kontrole tabi katı yakıt (antrasit, taşkömürü, linyit, petrol koku, v.b) için “Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi” düzenlenmekte, ithal edilecek her parti katı yakıt için giriş yaptığı ilin Çevre ve Şehircilik Müdürlüğünce uygunluk denetimi yapılmaktadır. Uygunluk denetimi sırasında yakıttan numune alınarak Bakanlığımızca yetkilendirilen laboratuvarlarda analizi yaptırılmakta ve analizi uygun olan yakıtların ithalatına uygunluk yazısı düzenlenerek izin verilmektedir.

Çizelge 4 - İthalat ve ihracat izinleri

Tebliğ-Yönetmelik-Sözleşme Adı	Düzenlenen Belge Adı	2017 yılı Belge Sayısı
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetimi Tebliği	Metal Hurda İthalatçı Belgesi	32
Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yayımlanan Pil ve Akümülatörlerin İthalat Denetimleri Tebliği	İthalat ön izin onayı	1.419
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği	Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi	115
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği 2011-4 ve 2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgesi	Petrokok kullanma izin belgesi	36
	Yerli Petrol koku uygunluk belgesi	8
Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Atık Yönetimi Yönetmeliği ve Basel Sözleşmesi	Tehlikeli Atık İhracat izni	4
	Tehlikesiz Atık İhracat izni	552

Atık ihracatı, atığın tehlikeli ve tehlikesiz olmasına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Tehlikeli atıkların sınırötesi taşınımı ülkemizin de taraf olduğu Basel Sözleşmesi ve Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda yürütülmekte olup, tehlikeli atık ihracatı sadece AB ve OECD ülkeleri ile Liechtenstein’a yapılabilmektedir. Tehlikesiz atıklar ise; AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein’a ihraç edilmesi durumunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belge düzenlenmemekte, ancak ihracat işlemi başlamadan Bakanlığa bilgi verilerek kayıt altına alınması gerekmektedir. Tehlikesiz atıkların AB ve/veya OECD üyesi

ülkeler ile Liechtenstein haricindeki ülkelere ihracatında ise ilgili ülkenin yetkili otoritesinden izin alınarak Bakanlığa başvuru yapılması gerekmektedir.

Atıkların transit işlemlerinde yalnızca ömrünü tamamlamış lastiklere yönelik transit geçiş izni düzenlenmektedir. Ömrünü tamamlamış lastik transit geçiş izinlerinde, lastiklerin gideceği ülkenin yetkili otoritesinden alınmış kabul yazısına bakılmak suretiyle işlem yapılmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çimento ve kireç fabrikalarına kalsine edilmemiş petrol koku kullanma izin belgesi, çimento ve kireç fabrikalarının çevre izinleri süresince geçerli olmak üzere düzenlenmektedir. Ayrıca %5,5'den fazla kükürtlü petrol koku talep edilmesi durumunda yüksek kükürtlü petrol koku tahsisatı yapılmaktadır. Bununla birlikte, yerli üretim petrol koku için de deneme tahsisatı kapsamında, çimento ve kireç fabrikalarında kullanımına yönelik uygunluk belgesi düzenlenmektedir.

Metal hurda ithalatı, atık ithalatı, katı yakıt ithalatı ve ihracat izinleri için Gümrük ve Ticaret Bakanlığının "Tek Pencere Sistemin"den de onay verilerek, oluşturulan referans numarası ile ithalat ve ihracat işlemleri gerçekleştirilmektedir.

4. DENETİM ÇALIŞMALARI

Anayasa'nın 56 ncı maddesi "Herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip" olduğunu, "çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi" olduğunu ifade etmektedir. Bu çerçevede devlet görevini yerine getirirken, çevreyi korumaya ve kirliliği önlemeye yönelik olarak "düzenleme yapma" ve "denetim yapma" yetkisini kullanmaktadır.

Çevre denetimi, genel hatlarıyla, Çevre Kanunu hükümlerinin ve ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığının tespiti için bir işletmenin faaliyetlerinin gözden geçirilerek ilgili yasal ve teknik gerekliliklere uygunluğun incelenmesine, faaliyet ve izin arasındaki uyumun incelenmesine yani izin koşullarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesine ve işletmenin çevre mevzuatına uymasının teşvik edilmesine yönelik bir süreçtir.

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, Bakanlık merkez ve/veya ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve plansız (rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır.

Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık merkez ya da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın Bakanlık merkez ve/veya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılan denetimlerdir.

4.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün Denetim Faaliyetleri

Bakanlığın mevcut yapısı itibarıyla Çevre Denetim Yönetmeliği, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından uygulanmaktadır. Ayrıca ÇED Yönetmeliği (ÇEDY) kapsamında gerçekleştirilen izleme ve kontrol çalışmaları da aynı Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilmektedir. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıda verilmektedir:

- Çevresel etki değerlendirme ve stratejik çevresel değerlendirme çalışmalarını yapmak ve bu konuda gerekli kararları almak, izlemek ve denetlemek.
- Çevre kirliliğini önleme ve çevre kalitesini iyileştirmeye yönelik her türlü faaliyet ve tesisi izlemek, gerekli tedbirleri almak ve aldırarak,

denetlemek, çevre izni ve lisansı vermek.

c) Çevre kirliliğine neden olan faaliyet ve tesislerin emisyon, deşarj ve atıklar ile arıtma ve bertaraf sistemlerini izlemek ve denetlemek,

ç) Serbest bölgeler dâhil olmak üzere, ülke genelinde çevreye olumsuz etkileri olan atık ve kimyasallar ile hava kirliliği, gürültü, titreşim ve iyonlaştırıcı olmayan radyasyon ile ilgili faaliyetleri izlemek, yeraltı ve yerüstü sularına, denizlere ve toprağa olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti belirlemek, denetlemek, tehlikeli hallerde veya gerekli durumlarda faaliyetleri durdurmak.

d) Temiz hava merkezlerinin kurulması ve yönetilmesiyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

e) Motorlu kara taşıtları egzoz emisyonlarının belirlenen standartlara uygunluğunu belgelemek, izlemek ve denetlemek.

f) Alıcı ortamları izlemek, buna ilişkin altyapıyı oluşturmak, çevre kirliliği ile ilgili olarak ölçüm ve analiz ölçütlerini belirlemek, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak; çevreyle ilgili her türlü ölçüm, izleme, analiz ve kontroller yapacak laboratuvarlar kurmak, kurdurmak, bunların akreditasyon işlemlerini yapmak, yaptırmak; alıcı ortamlar konusunda ölçüm yapacak kuruluşları belirlemek.

g) Her türlü atık bertaraf tesisine lisans vermek, bunları izlemek ve denetlemek

ğ) Bakanlığın görev alanına giren ürünlerin ilgili mevzuat ve teknik düzenlemelere uygunluğunu ve güvenilirliğini tespit etmek amacıyla denetim yapmak, yaptırmak, yetkili kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak.

h) Çevre envanterini ve çevre durum raporlarını hazırlamak ve Avrupa Çevre Ajansı ile ilişkileri yürütmek.

ı) Görev alanına giren faaliyetleri izlemek ve denetlemek, uluslararası çalışmaları izlemek ve ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak.

i) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Ayrıca, Bakanlık merkez teşkilatına ek olarak 81 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü de Çevre Kanunu kapsamında çevre denetim, ÇED izleme ve kontrol çalışmalarını yürütmektedir.

4.1.1. ÇED İzleme ve Denetim Faaliyetleri

2017 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından Çevre Denetimi Yönetmeliği (ÇDY) kapsamında 21 kişilik teknik personeliyle çevre denetimleri gerçekleştirilmiştir.

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği’nin 22 nci maddesi uyarınca ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Başkanlığı’nın 2017 Yılı Birleşik Denetim Programı 02.01.2017 tarihli ve 1 sayılı Bakanlık Olur’u ile onaylanmıştır. 2017 yılında 55 tesiste birleşik çevre denetimi yapılmıştır.

Fotoğraf 1 - Çevre Denetimleri

ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı'nın 2017 yılında gerçekleştirdiği denetimler ve türleri Çizelge 5'de verilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı tarafından 2017 yılında toplam 220 ani, şikayet denetimi ve ÇED İzleme ve Kontrol Çalışması yapılmıştır. Bu denetimler sonucunda çevre kirliliğine sebep olan kurum ve kuruluşlara 6.600.421 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Çizelge 5 - 2017 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen denetimler

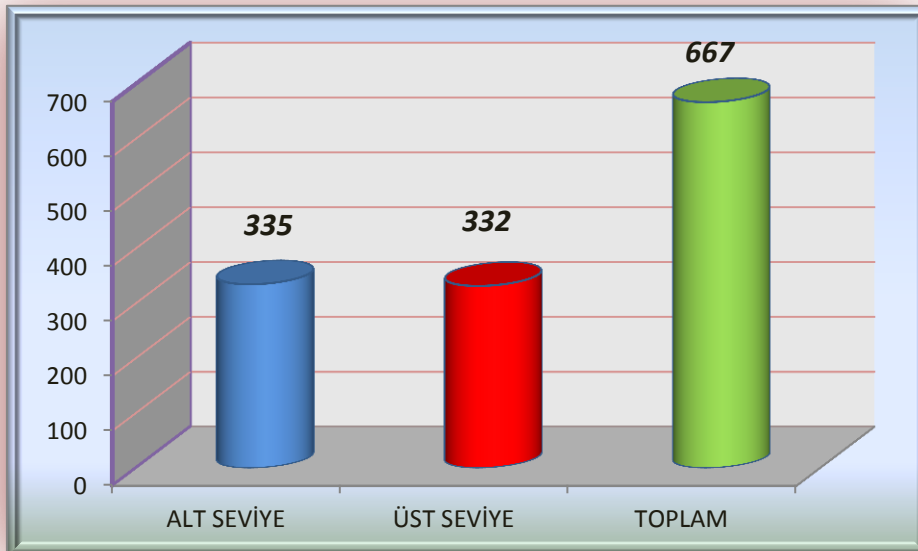
ANİ	PLANLI - BİRLEŞİK	TOPLAM
220	55	275

- 91 tesiste ÇED İzleme ve Kontrol çalışması yapılmıştır.
- Bakanlık Merkez Teşkilatı olarak Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) kurulu bulunan ve kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzeri olan ve alıcı ortama deşarjı olan atık su arıtma tesislerinde 31 ani çevre denetimi gerçekleştirilmiştir.
- Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Kurulu bulunan işletmelere yönelik olarak İzmir, Tekirdağ, Adana ve Mersin illerinde 28 ani çevre denetimi gerçekleştirilmiştir.

4.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri

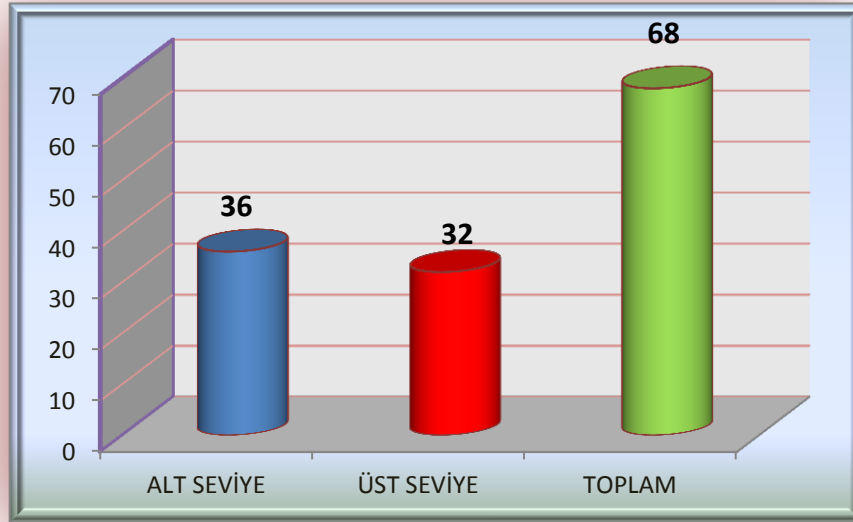
Büyük Endüstriyel Kaza Risklerinin Kontrolü ve Denetimine ilişkin olarak, 30/12/2013 tarihli ve 28867 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 1 Ocak 2016’da yürürlüğe girmiş olup 18/07/2017 tarihinde “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” yayımlanarak bazı maddelerin yürürlük tarihleri ötelenmiştir.

Değişiklik yönetmeliği ile mevcut yönetmelik kapsamında bulunan tehlikeli maddeleri tanımlayan EK-1 Listesi, “Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik”e uyumlu olarak güncellenmiş olup yeni Ek-1 kapsamında sanayiciden BEKRA Bildirimlerini 18/07/2018 tarihine kadar beyan etmeleri istenmiştir. Ayrıca büyük kaza önleme politikası ve güvenlik raporlarına ilişkin yükümlülükler 31/12/2018 tarihine kadar, risk seviyesini azaltma ve acil durum planı ile ilgili yükümlülükler ise 1/7/2019 tarihine kadar ertelenmiştir.

Grafik 9 - 2017 yılı itibariyle Bekra Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı

Değişiklik yönetmeliğinden önce 19/07/2017 tarihine kadar yapılan bildirimler sonucunda Bekra II kuruluşlarının sayısı Grafik 9’da, Değişiklik yönetmeliği ile “Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik”e uyumlu olarak güncellenen yeni Ek-1 listesi esas alınarak 19/07/2017 tarihinden sonra yapılan bildirimler sonucunda Bekra III kuruluşlarının sayısı Grafik 10’da verilmektedir.

Grafik 10 – 19.07.2017 tarihinden sonra Bekra Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülürken, 5 Aralık 2017 tarihli ve 30261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 113. maddesine istinaden mevzuat çalışmaları artık Bakanlığımız, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve AFAD tarafından oluşturulan komisyon marifeti ile yürütülmektedir.

4.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri

Avrupa Birliği'nin piyasa gözetimi ve denetimi sistemine paralel bir sistemin Türkiye’de kurulması için hukuki altyapıyı oluşturan; 4703 sayılı “Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun” ile bu Kanun’a istinaden hazırlanan “Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik” 11 Ocak 2002 tarihinden itibaren yürürlükte bulunmaktadır. 4703 sayılı Kanun; üreticilerin piyasaya sadece güvenli ürün sürmesini zorunlu kılarken kamu kurumlarına da ürüne özel mevzuatı düzenleme ve uygulama yetkisi vermiştir.

Yönetmelik uyarınca, piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kamu kuruluşları ve sorumlu bulundukları ürün grupları belirlenmiştir. Yönetmelikle ayrıca; sistemin etkin işleyişinin sağlanabilmesi ve piyasa gözetimi ve denetimi yapacak kuruluşlar arasında yakın işbirliğinin kurulmasını teminen Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu'nun (PGDKK) oluşturulmasını da hükme bağlamıştır.

Söz konusu Yönetmelik ile düzenlenen ve koordinasyonu sağlamak, tavsiye niteliğinde kararlar almak üzere 2002 yılında kurulan "Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu" Ekonomi Bakanlığı koordinatörlüğünde çalışmalarına devam etmektedir. Kurulun bir üyesi olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bugüne kadar yapılan kurul toplantılarına katkı ve katılım sağlamıştır.

2011/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca PGDKK tarafından hazırlanan yıllık eylem planlarını değerlendirmek, etkin bir ithalat ve iç piyasa denetimi için temel hedef ve stratejilerle alınacak tedbirleri belirlemek ve bu amaçla üst düzeyde kararlar almak, ilgili kurumlar arasında işbirliğini ve eşgüdümü sağlamak üzere "Piyasa Gözetimi Denetimi ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu (PGDÜGDK)" kurulmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanı'nın da üyesi olduğu Kurul 2012 yılında ilk toplantısını yapmış, süregelen toplantılarda bir dizi karar almış ve halen alınmaktadır. Bu kararların uygulanması için gerekli çalışmalar etkin bir şekilde yürütülmektedir.

Piyasa gözetimi ve denetimi (PGD), AB üyelik müzakerelerinde "Malların Serbest Dolaşımı" faslının açılış kriterlerinden biri olarak hazırlanmıştır. PGD kuruluşlarının yanı sıra üretici ve tüketici örgütlerinin de görüşleri alınarak hazırlanan ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu (PGDKK) tarafından kabul edilen "2015-2017 yılı Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Stratejisi" ile Çevre Kanunu kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı adına ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün sorumlu olduğu ürünler katı yakıtlardır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşların sorumluluğunda bulunan katı yakıt denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm verileri üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir. Ekonomi Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Ulusal PGD Raporlarına www.ekonomi.gov.tr internet adresinden ulaşılabilir.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler Çizelge 6'da sunulmaktadır. Ayrıca 2017 yılında gerçekleştirilen Piyasa Gözetimi ve Denetimi faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı veriler de Ek-13'de verilmektedir.

Çizelge 6 – Piyasa gözetimi ve denetimlerinin yıllara göre dağılımı

	2013	2014	2015	2016	2017
PGD Sayısı (Adet)	24.141	20.573	17.023	16.375	12.795
Uygulanan Ceza Miktarı (TL)	1.003.346	519.681	199.952	465.302	244.967

4.2. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Denetim Faaliyetleri

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği’nin 22 nci maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri için 2017 Yılı Birleşik Denetim Programı 02.01.2017 tarih 1 sayılı Bakanlık Olur’u ile onaylanmış ve bu kapsamda denetim programına 1.610 tesis alınmıştır.

2017 yılında 81 ÇŞİM tarafından yürütülen planlı ve plansız (ani ve şikayet denetimleri) çevre denetimlerine ilişkin veriler sırasıyla Çizelge 7’de yer almaktadır. Çizelge 7’de görüleceği üzere 2017 yılı içerisinde ÇŞİM toplam 51.766 adet çevre denetimi gerçekleştirmişlerdir.

Çizelge 7 - 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri

PLANLI DENETİM	ANİ DENETİM	ŞİKAYET DENETİMİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
5.518	38.199	8.049	51.766

Çevre denetimlerinin 2017 yılı için Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine göre denetim sayıları ve denetim türlerine göre dağılımı Ek-9’da verilmektedir.

2010-2017 tarihleri arasında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen denetim sayıları Çizelge 8’de verilmektedir.

Çizelge 8 - Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı

	Bakanlık Merkez	ÇŞİM	TOPLAM
2011	729	50.313	51.042
2012	543	38.058	38.601
2013	271	37.196	37.467
2014	295	43.674	43.969
2015	323	48.358	48.681
2016	353	52.256	52.609
2017	275	51.766	52.041

Daha önceki yıllara ilişkin Çevre Denetimi Raporlarına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<http://ced.csb.gov.tr/cevre-denetimi-raporu-i-82691>

5. ÇEVRE KANUNU UYARINCA YAPTIRIM UYGULAMALARI

5.1. Çevre Kanunu Uyarınca İdari Para Cezası Uygulamaları

Yaptırım süreci, bir yasa veya yönetmeliğe uygunsuzluğun var olduğunun ortaya konduğu durumlarda ceza ve önlem gibi yasal araçlar kullanılarak mevzuata uygunluğun sağlanmasıdır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun amacı bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır. Kanunda bu amaç ortaya konulduktan sonra, bu amacın gerçekleştirilmesi için tüm gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken kurallar, yerine getirmesi gereken yükümlülükler düzenlenmiş, yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğinin izlenmesi, denetlenmesi, Kanun ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak idari yaptırım (idari para cezası, faaliyetin durdurulması) kararları, yaptırımın uygulanmasında yetkili merciler, kararlara itiraz, adli nitelikteki cezalar kirletenin sorumluluğuna ilişkin hükümler öngörülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda (26 ncı madde) idari yaptırımların yanı sıra bir kısım adli nitelikteki cezalar da düzenlenmiştir.

Ayrıca, idari yaptırım kararlarının tesis edilmesi, uygulanması sırasında 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun yanı sıra 5326 sayılı Kabahatler Kanununun da önemle göz önünde bulundurulması gereklidir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Çevreye Karşı Suçlar bölüm başlığı altında çevrenin kasten kirletilmesi, çevrenin taksirle kirletilmesi, gürültüye neden olma suçları düzenlenmiştir.

Çevre Kanununa dayalı olarak çıkarılan Yönetmelik, Tebliğ gibi ikincil düzenlemeler ile de, Çevre Kanununda esasları belirlenen, çerçevesi çizilen konuların ayrıntılarına, teknik yönlerine, uygulama usullerine yer verilmiştir.

Bakanlık merkez ve il müdürlükleri tarafından yapılan çevre denetimleri sırasında çevre mevzuatı kapsamında 2872 sayılı Kanun ve ilgili mevzuata uygunsuzluk tespit edilmesi halinde;

- Herhalde tespit edilen aykırı fiil için Kanunun 20 nci maddesinde öngörülen ve aykırı fiile karşılık gelen idari para cezasının tatbik edilmesi,
- Süre verilmesi takdir edilir ise bir yılı geçmemek kaydı ile ve bir defaya mahsus olarak süre verilmesi, verilen süre sonunda aykırılığın giderilmemesi halinde faaliyetin, tespit olunan aykırılığın mahiyetine, yürütülen faaliyetin niteliğine göre, kısmen, tamamen, süreli ya da süresiz durdurulması,
- Süre verilmediği takdirde derhal, kısmen veya tamamen, süreli ya da süresiz olarak faaliyetin durdurulması,

gerekmektedir.

2017 yılı içerisinde tespit edilen uygunsuzluklar sonucunda Çevre Kanunu'na muhalefet nedeni ile uygulanan idari para cezaları 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2017/1)" kapsamında gerçekleştirilmiştir. 2017 yılında uygulanan idari para cezalarına yönelik Tebliğ, Ek-1'de bulunmaktadır.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü (ÇEDİDGM) bünyesinde bulunan ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen 275 denetim sırasında tespit edilen 33 uygunsuzluk karşılığında 6.600.421 TL idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca 28 adet işletmeye de durdurma cezası verilmiştir. 2017 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve idari yaptırım sayısı Çizelge 9'da verilmektedir.

Çizelge 9 - 2017 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı

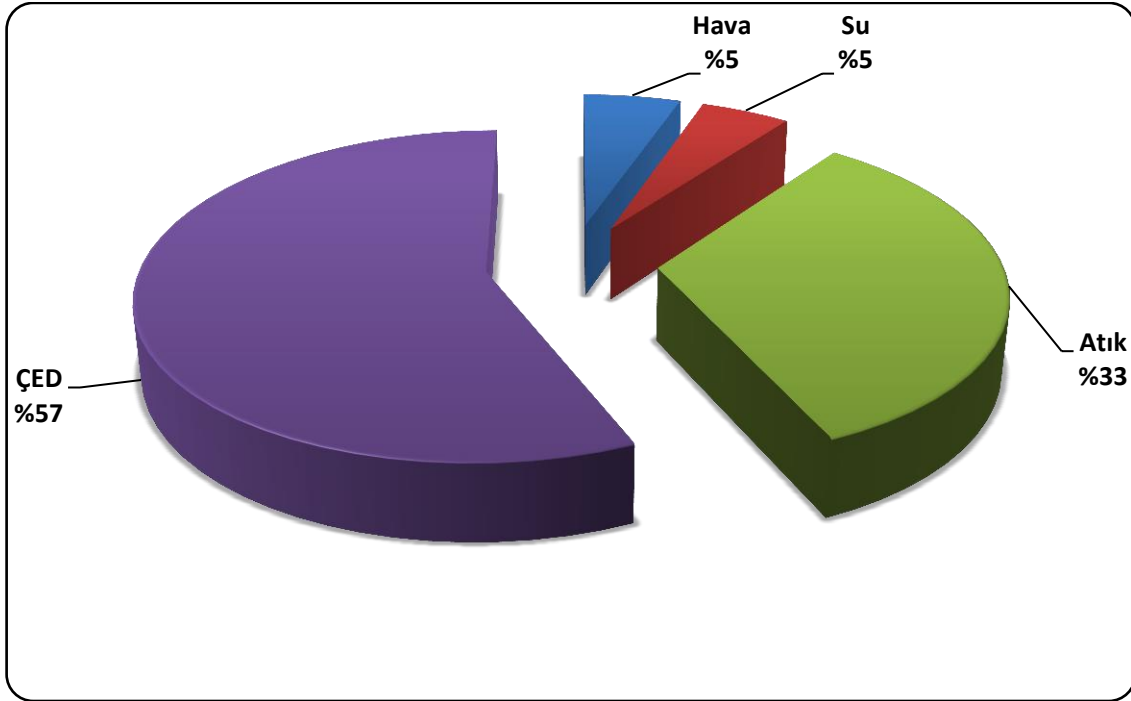
	DENETİM SAYISI	İDARİ YAPTIRIM SAYISI	CEZA MİKTARI (TL)	DURDURMA
ÇEDİDGM	275	33	6.600.421	28

Çizelge 10'da 2017 yılında işletmelere ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarları ve idari yaptırımların sayısı verilmektedir. 2017 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından en fazla ÇED Yönetmeliği kapsamında idari yaptırım (12) uygulanmış ve bunun karşılığında da işletmelere 3.728.545 TL para cezası kesilmiştir. ÇEDİDGM tarafından işletmelere atık konusunda 5 uygunsuzluk karşılığında 2.186.834 TL, su kirliliği konusunda 8 uygunsuzluk karşılığında 321.590 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

Çizelge 10 - 2017 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ceza miktarları

	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	351.185	7
Su	321.590	8
Toprak	0	0
Atık	2.186.834	5
ÇED	3.728.545	12
Diğer	12.267	1
TOPLAM	6.600.421	33

Grafik 11'de ÇEDİDGM tarafından 2017 yılında işletmelere uygulanan ceza miktarlarının dağılımı görülmektedir. 2017 yılında işletmelere uygulanan ceza miktarlarının dağılımı incelendiğinde, idari cezaların %57'si ÇED Yönetmeliği, %33'ü atık ve %5'i de hava ve su konusunda gerçekleşmiştir.

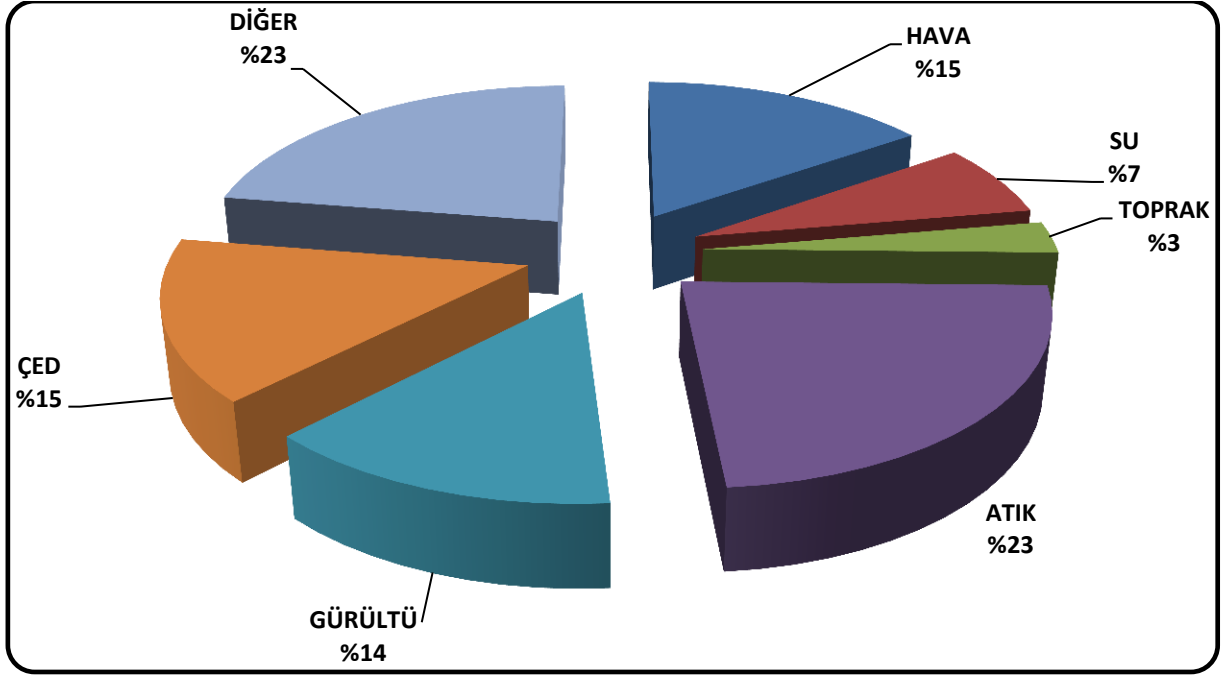
Grafik 11 - 2017 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının dağılımı

Çizelge 11 incelendiğinde 2017 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan 3.648 idari yaptırım sonucunda toplam 158.497.768 TL ceza kesildiği görülmektedir. 2017 yılında ÇŞİM'leri en fazla olarak su konusunda (60.778.624 TL) ve ikinci olarak da atık konusunda (52.939.342TL) ceza uygulamışlardır.

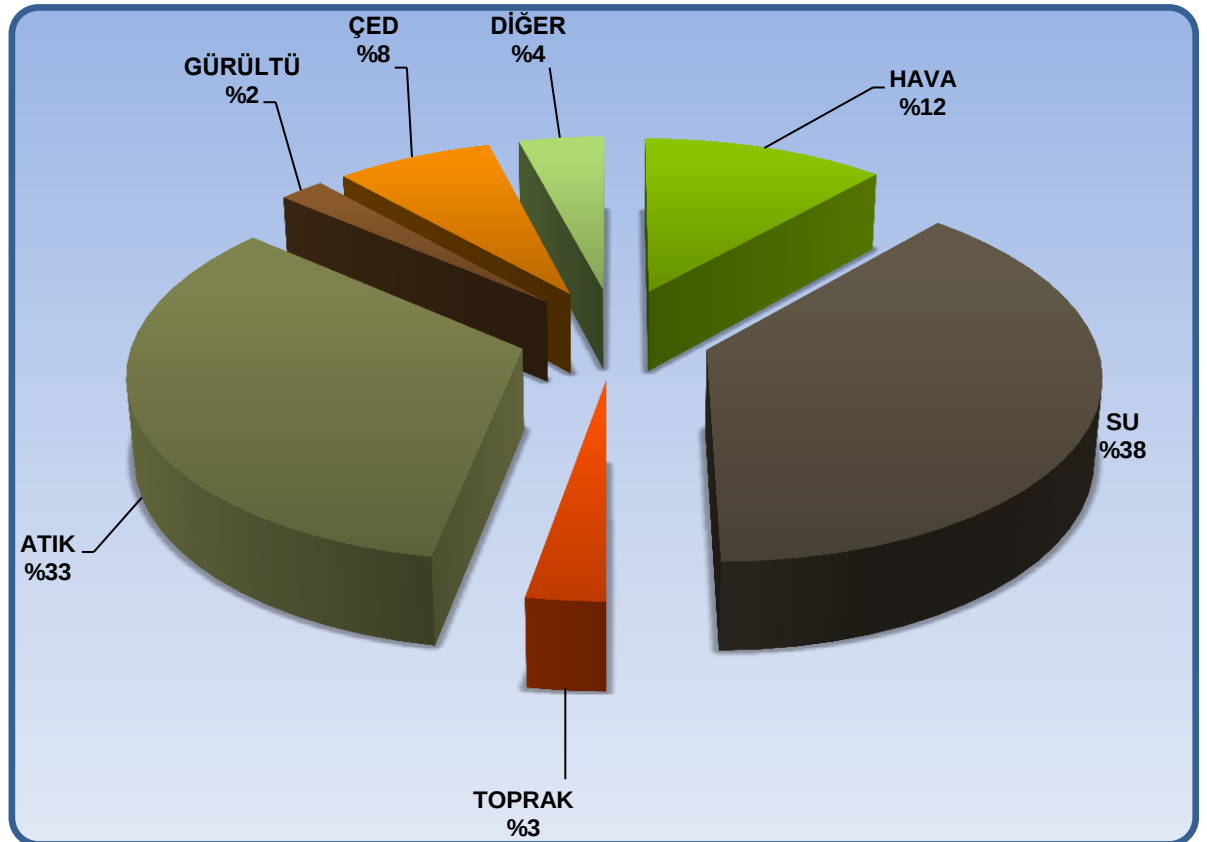
Çizelge 11 – 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	18.403.419	560
Su	60.778.624	254
Toprak	4.515.871	110
Atık	52.939.342	855
Gürültü	3.469.072	493
ÇED	11.919.488	556
Diğer	6.471.952	820
TOPLAM	158.497.768	3.648

Grafik 12 ve Grafik 13'de 2017 yılında ÇŞİM'leri tarafından işletmelere uygulanan idari yaptırım sayılarının ve idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı verilmektedir.

Grafik 12- 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım sayılarının konulara göre dağılımı

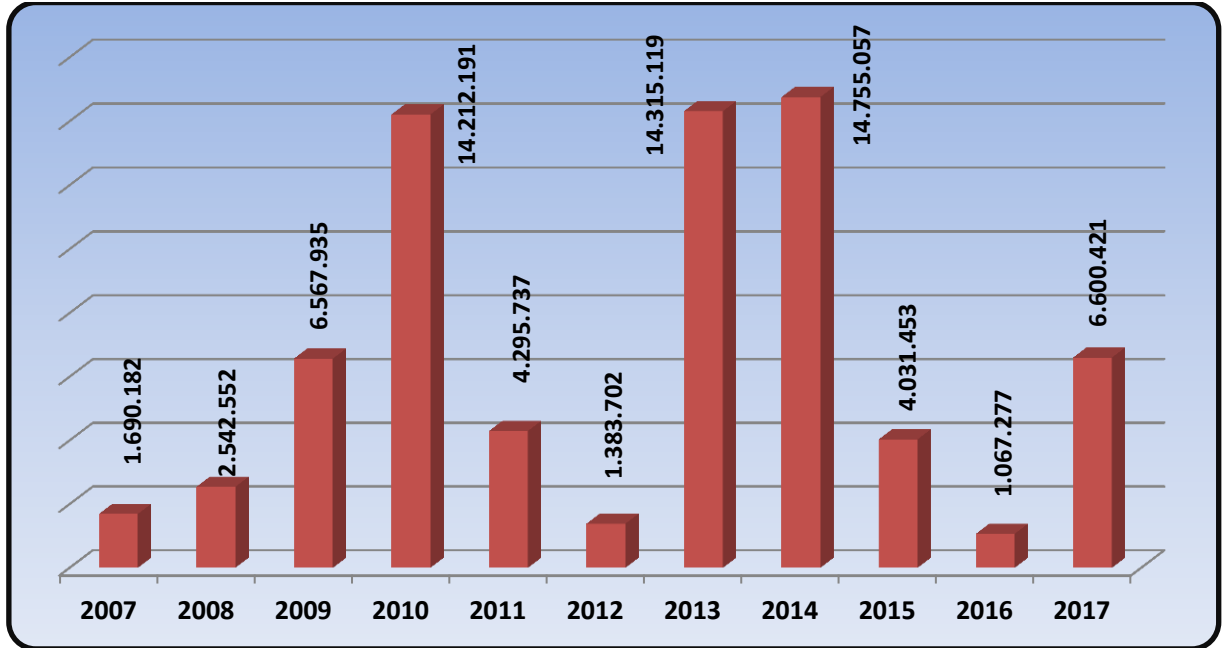

Grafik 13 - 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı

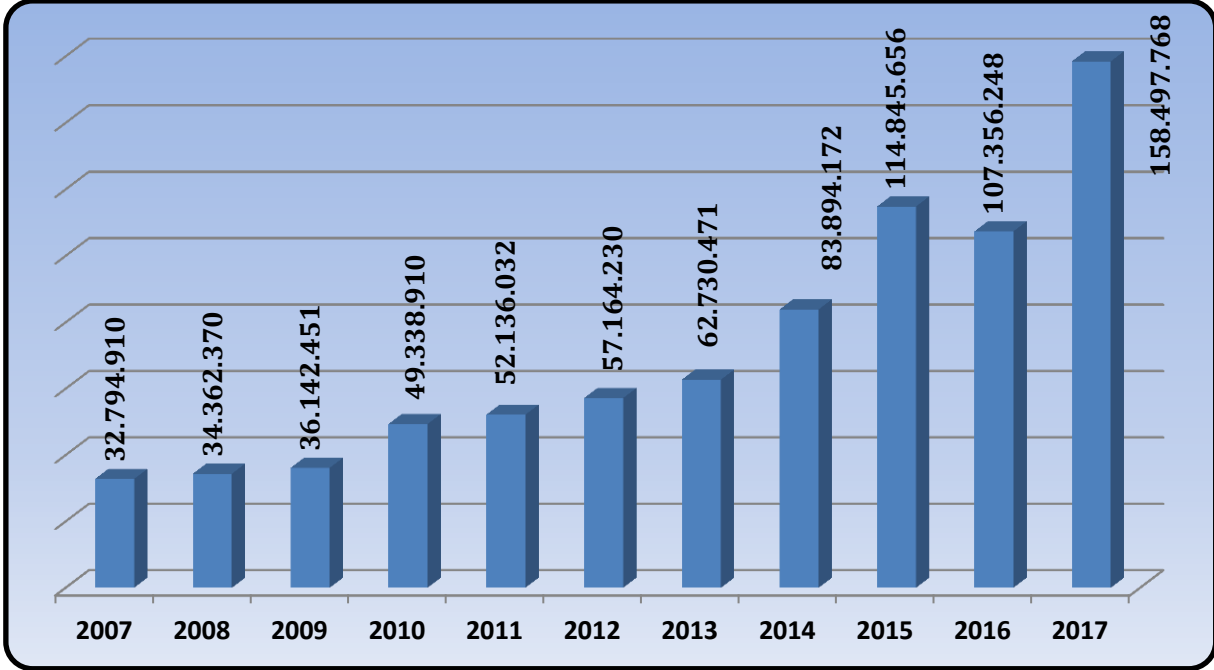
Çizelge 12 - Yıllara göre Bakanlık tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarları (TL)

	Bakanlık Merkez	ÇŞİM	TOPLAM
2006	24.000	12.191.700	12.215.700
2007	1.690.182	32.794.910	34.485.092
2008	2.542.552	34.362.370	34.829.596
2009	6.567.935	36.142.451	42.710.386
2010	14.212.191	49.338.910	63.551.101
2011	4.295.737	52.136.032	56.431.769
2012	1.383.702	57.164.230	58.547.932
2013	14.315.119	62.730.471	77.045.590
2014	14.755.057	83.894.172	98.649.229
2015	4.031.453	114.845.656	118.877.109
2016	1.067.277	107.356.248	108.423.525
2017	6.600.421	158.497.768	165.098.189

Çizelge 12, Grafik 14 ve Grafik 15’de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından 2007-2017 yılları arasında işletmelere uygulanan idari yaptırım miktarları verilmektedir.

Grafik 14 - Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı

Grafik 15 - Yıllara göre Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı

5.2. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

Çevre Kanununun 15 inci maddesinde, 2872 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırılık halinde aykırılığa sebep olan faaliyetin, bir defaya mahsus olarak ve bir yılı aşmayacak şekilde süre verilmesi halinde, verilen süre sonunda aykırılığın giderilmemiş olması durumunda süre sonunda, süre verilmediği takdirde derhal, kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulacağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda durdurma kararı Bakanlık merkezde ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürü, illerde ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürleri tarafından verilmektedir.

Ayrıca 2872 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin son fıkrasında, faaliyetin durdurulmasına ilişkin olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci bakımından süre ve durdurma kararı verecek makam ile ilgili olarak özel bir hüküm getirerek uyarınca çevresel etki değerlendirilmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetlerin Bakanlık tarafından, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetlerin ise mahallin en büyük mülki amiri tarafından ve süre verilmeksizin durdurulacağını belirtmiştir.

Faaliyetlerin durdurulması:

Madde 15 - (Değişik: 26/4/2006 - 5491/12 md.) Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırı davranışlara söz konusu aykırı faaliyeti düzeltmek üzere Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından bir defaya mahsus olmak üzere esasları yönetmelikle belirlenen ve bir yılı

aşmamak üzere süre verilebilir.

Faaliyet; süre verilmemesi halinde derhal, süre verilmesi durumunda, bu süre sonunda aykırılık düzeltilmez ise Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur. Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler süre verilmeksizin durdurulur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülkî amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur.

2017 yılı içerisinde 51 ÇŞİM tarafından 296 tesise, Bakanlık Merkez teşkilatı tarafından da 28 tesise ve toplamda da 324 tesise kapatma/durdurma kararı verilmiştir. Çevre Kanunu uyarınca uygulanan kapatma/durdurma kararlarına ilişkin ayrıntılı veriler Çizelge 13’de verilmektedir.

Çizelge 13 - 2017 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlük’leri tarafından verilen durdurma kararlarının sayısı

	İl	Kapatma/Durdurma
1	Adana	8
2	Afyonkarahisar	1
3	Ankara	4
4	Antalya	13
5	Artvin	8
6	Bilecik	6
7	Bolu	2
8	Burdur	2
9	Bursa	14
10	Çanakkale	2
11	Denizli	3
12	Diyarbakır	1
13	Edirne	2
14	Elazığ	1
15	Erzincan	1
16	Erzurum	6
17	Eskişehir	4
18	Hakkari	1
19	Isparta	2
20	Mersin	1
21	İstanbul	36

Çizelge 13 - 2017 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlük'leri tarafından verilen durdurma kararlarının sayısı (devam)

	İl	Kapatma/Durdurma
22	İzmir	14
23	Kars	7
24	Kastamonu	1
25	Kayseri	14
26	Kırklareli	1
27	Kocaeli	13
28	Konya	27
29	Kütahya	2
30	Malatya	3
31	Manisa	19
32	Muğla	3
33	Muş	9
34	Nevşehir	2
35	Ordu	5
36	Sakarya	4
37	Samsun	1
38	Sivas	2
39	Tekirdağ	18
40	Tokat	5
41	Trabzon	1
42	Tunceli	3
43	Uşak	1
44	Zonguldak	4
45	Aksaray	2
46	Kırıkkale	4
47	Ardahan	1
48	Yalova	1
49	Karabük	2
50	Osmaniye	8
51	Düzce	1
TOPLAM		324

6. ÇEVRE DENETİMİNDE YETKİ DEVRİ

Çevre Kanunu, Madde 12 ile denetim yetkisinin gerektiğinde Bakanlıkça;

- il özel idarelerine,
- çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına,
- Denizcilik Müsteşarlığına (mülga),
- Sahil Güvenlik Komutanlığına,
- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredileceği hükmünü getirmiştir.

Denetim yetkisini devralan kamu kurumunun idari yaptırım kararını verme yetkisini de devralması söz konusudur. Çevre Kanunu'nun 24 üncü maddesine göre; bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait olmakla beraber bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği, yukarıda belirtilen kurum ve merciler tarafından da kullanılacaktır.

Çizelge 14'de, Çevre Kanunu uyarınca yetki devri yapılan kurumlar ve yetki devri yapılan konu başlıkları verilmektedir. Bakanlık en fazla olarak Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında belediyelere yetki devri yapmıştır.

Çizelge 14 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından denetim ve yaptırım uygulama konusunda yetki devri yapılan kurumlar ve konu başlıkları

İLGİLİ YÖNETMELİK	GENELGE NO	YETKİ DEVRİ YAPILAN KURUMLAR	SAYI
Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği	2872-12 mad.	Belediye Başkanlıkları	97
Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları	2008/6	İstanbul, Ankara, Kocaeli, Sakarya, Gaziantep, Bursa, Ordu Büyükşehir Belediye Başkanlıkları	9
Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği	2006/19	Belediye Başkanlıkları	163
Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği	2006/16	Belediye Başkanlıkları Sahil Güvenlik Komutanlığı Trafik Denetim Ekipleri	119
Denizlerde Kurulacak Balık Çiftlikleri	2010/11	Sahil Güvenlik Komutanlığı	1
Gemilerden Kaynaklanan Deniz Kirliliği	2011/9	Sahil Güvenlik Komutanlığı Denizcilik Müsteşarlığı İstanbul, Kocaeli, Mersin, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlıkları	6

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2017 yılında uygulanan idari para cezalara ilişkin bilgi Çizelge 15’de yer almaktadır.

Çizelge 15 - Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2017 yılında uygulanan ceza miktarı

CEZAYI KESEN KURUM	2017 TOPLAM UYGULANAN CEZA SAYISI	2017 TOPLAM UYGULANAN CEZA MİKTARI (TL)
Sahil Güvenlik Komutanlığı	202	1.759.407,00
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	70	2.207.514,00
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	15	928.428,00
Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	2	104.770,00
Mersin Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	23	1.351.464,00
TOPLAM	312	6.351.583,00

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2006-2017 yılları arasında uygulanan idari para cezalara ilişkin bilgi Ek-15’de yer almaktadır.

7. ÇEVRESEL İZLEME ÇALIŞMALARI

7.1. Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri

Kirletici vasfı yüksek sanayi tesislerinin bacalarından yayılan emisyonların sürekli izlenmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın öncelikli çalışma konuları arasında yer almaktadır.

Konu ile ilgili bir AB standardı olan "Sabit Kaynaklarda Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinin Kalite Güvence Sistemi EN 14181" esas alınarak birçok teknik hususları içeren Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliği 12 Ekim 2011 tarih ve 28082 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kirletici vasfı yüksek sanayi tesislerinin bacalarından kaynaklanan emisyonları izlemek üzere; 2017 yılında Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri (SEÖS) kapsamında 33 tesise ait 49 bacanın çevrimiçi (online) bağlantısı gerçekleştirilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2017 yılı sonu itibarıyla toplamda 272 tesise ait 621 baca çevrimiçi (online) olarak izlenmektedir.

SEÖS kapsamında bağlantı yapılması gereken tesislerin envantere işlenmesi ve bu envanterin güncellenmesi yapılmıştır.

Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları 2017 yılında geçirdiği TÜRKAK denetimi sonrasında, emisyon/baca gazı ölçümleri kapsamında 170 parametreden akreditasyonunu sürdürmüştür. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlilik Yönetmeliği kapsamında; emisyon, imisyon, gürültü ve SEÖS kapsamlarında belgelendirme denetimlerine teknik destek sağlanmıştır. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlilik Yönetmeliği kapsamında emisyon ve imisyon kapsamlarında ani denetimler gerçekleştirilmiştir.

TS EN 14181 kapsamında yetki almak için başvuruda bulunan çevre ölçüm ve analiz laboratuvarının yetkilendirme denetimleri gerçekleştirilmiş olup, bu kapsamda toplam 1 adet laboratuvar daha yetkilendirilmiş ve bu kapsamda yetkilendirilen laboratuvar sayısı 12 ye yükselmiştir.

Avrupa Kirletici Salım ve Taşıma Kaydının (E-PRTR) ülkemize uyumlaştırılması için IPA-I 2013 programına sunulan "Türkiye'de E-PRTR konusunda Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi"nin, her iki bileşenine ait ihaleler tamamlanmıştır. Proje, 25.05.2017 tarihinde başlamıştır. Projenin Destek bileşeni kapsamında gerçekleştirilen alımlar tamamlanmış olup, projenin Teknik Yardım Bileşeni kapsamında çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Projenin 25.05.2019 tarihinde tamamlanması öngörülmektedir.

Bakanlık tarafından Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlilik Yönetmeliği kapsamında emisyon ölçümleri gerçekleştiren laboratuvarın, gerçekleştirecekleri ölçümlerin girişini yaptıkları Emisyon Ölçüm Panelinin işletilmiş ve yönetilmiştir.

7.2. Sürekli Atıksu İzleme Çalışmaları

SAİS çalışmaları ile ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan 200'ün üzerinde atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık parametreleri ile 22/03/2015 tarihli ve 29303 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği" ile tesislerde ilaveten KOİ(Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ve AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. 2017 yılında sürekli atıksu izleme çalışmalarında entegrasyonu sağlanan tesis sayısı 241'e yükselmiştir.

Tebliğ kapsamında KOİ ve AKM parametreleri izlenen tesislerde limit aşımalarında gelen uyarıya göre otomatik numune alma cihazlarının kurulumları sağlanmakta ve sistem erken uyarı amaçlı kullanılmaktadır. Limit aşımalarında alınan numuneler il müdürlüklerimiz gözetiminde alınarak yetkili laboratuvarlara gönderilerek gerekli yasal işlemler başlatılmaktadır.

İnternet ortamından sisteme giriş için hem tesislere hem de Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine kullanıcı adı ve şifre tanımlanmaktadır ve atık su izleme web sitesi ile verilere erişilmektedir.

Söz konusu sürekli izleme çalışmaları sonucu Bakanlığımız Merkezi Veri Tabanına 7/24 on-line olarak 5 dk lık ortalamalar halinde arıtma tesislerinden debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ, AKM verileri gelmektedir. Söz konusu veriler il müdürlüklerimiz düzeyinde ve Bakanlığımız üst yönetimine karar destek sistemi olarak görev yapmakta, tesislerin sektörel bazda analizine imkan sağlamakta ve SKKY Sektör tablolarının yönlendirilmesine veri sağlamaktadır. Bu veriler sayesinde sistemin alarm durumlarında numune alması sağlanarak arıtma tesislerinde uzaktan ve etkin denetim mekanizması geliştirilmiştir.

7.3. Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Çalışmaları

Havza izlemeleri kapsamında Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı (EKİP) ile, Ergene, Küçük Menderes, Gediz, Kuzey Ege, Sakarya ve Susurluk Havzalarında toplam 82 noktada mevsimsel izleme yapılmaktadır. 2014 yılından bu yana düzenli yürütülen izlemelerden elde edilen tespitler sonucu program 2017 yılında geliştirilerek sıcak noktalar civarında bulunan tesislerde ve havzada yer alan tüm SAİS'lerde denetim yapılmıştır. Söz konusu tesislerin arıtma indeksini belirleyen, arıtma karneleri hazırlanmıştır.

Program ile yoğun evsel ve endüstriyel kirleticilerin baskısı altında bulunan havzalarda, alıcı ortamda su izleme çalışmalarının yapılarak sıcak noktaların belirlenmesi ve havza bazında kirliliğin önlenmesine yönelik gerekli önlemlerin alınmasına veri sağlanması amaçlanmıştır. Havzalarda mevsimsel numuneler alınıp, analizleri mobil su ve atık su laboratuvarımızda ve Çevre Referans Laboratuvarımızda (ÇRL) yapılmaktadır.

EKİP verilerinden Bakanlığımız ilgili birimleri özellikle havza eylem planları veya kirlilik önlenmesine yönelik projelerde, mevzuat çalışmalarında havza bazlı limitlere yön verirken, yararlanmaktadır.

7.4. Çevre Referans Laboratuvarı Analiz Hizmetleri

Laboratuvar çalışmaları, “TS EN ISO/IEC 17025: Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar Standardı”, “TS EN ISO 14001: Çevre Yönetim Sistemi Standardı” ve “ISO 9001: Kalite Yönetim Sistemi Standardı” kapsamında sürdürülmektedir.

2008 yılından bu yana “TS EN ISO/IEC 17025: Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar Standardı” kapsamında Akreditasyon Belgesi’ne sahip olan Çevre Referans Laboratuvarında; su, atık su, deniz suyu, toprak, sediment, arıtma çamuru, katı atık, atık yağ, kömür, sıvı yakıt, prina, hava filtreleri ve baca gazı numunelerinde 520’si akredite olmak üzere 550’ye yakın parametrenin analizleri yapılmaktadır.

2017 yılı Mart-Nisan aylarında Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) yetkililerince gerçekleştirilen belge yenileme denetiminin ardından 4 yıl süre ile geçerli olacak olan Akreditasyon Belgesi, 02/08/2017 tarihinde su, atık su, atık, arıtma çamuru, toprak, kömür, fuel-oil ve baca gazı kapsamlarında 520 parametre ile güncellenmiştir.

Çevre Referans Laboratuvarı’nda su/atık su, toprak, arıtma çamuru, atık, kömür, prina, fuel-oil, baca gazı ve hava kapsamlarında 393 numunede 12.836 parametrenin analizi tamamlanmıştır.

Mobil Su ve Atık Su Analiz Laboratuvarlarımız tarafından alınan havza izleme numuneleri ile denetimlerde alınan toplam 406 numunede 10.157 parametrenin analizi yapılmıştır.

31 Aralık 2017 tarihi itibarı ile Çevre Referans Laboratuvarında yapılan analizlerin toplam sayısı, 799 numunede 22.993 parametredir.

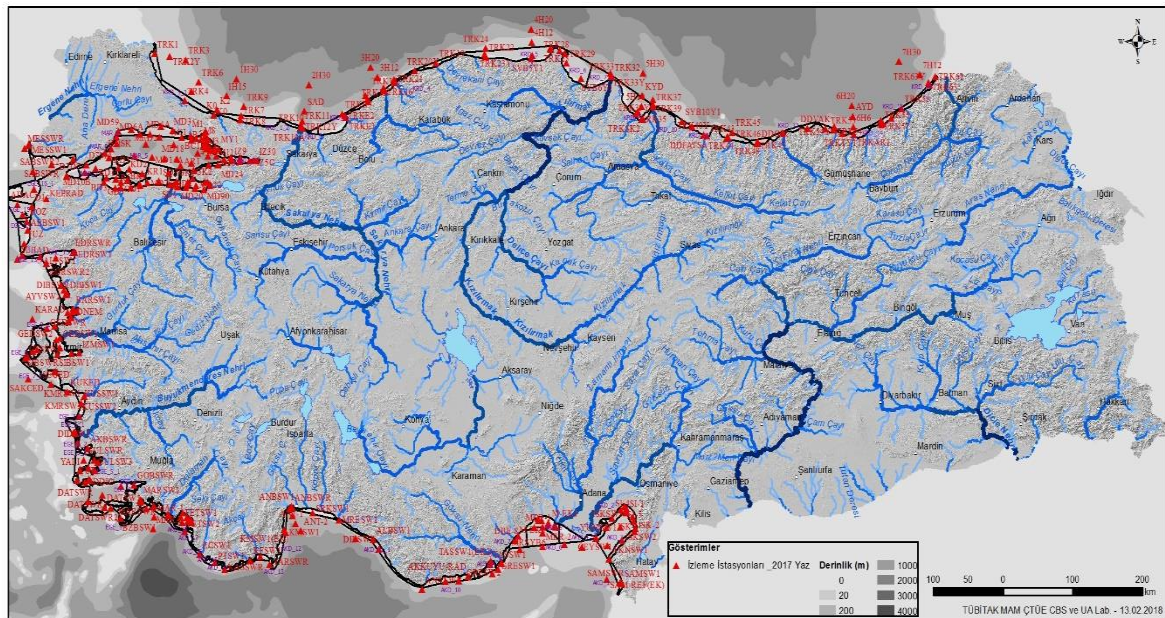
Ülkemizde tehlikeli atıkların analizine yönelik çalışma yapan çevre laboratuvarı konusundaki açığı gidererek, Atık Mevzuatının daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak ve çevre sektöründe ülkemizde bir ilk olacak olan Atık Tanımlama ve Teşhis Laboratuvarını kurmak amacıyla başlatılan çalışmalar kapsamında cihazlar temin edilmiş ve kullanıma yönelik ilk eğitimler Çevre Referans Laboratuvarında gerçekleştirilmiştir. 2018 yılının ilk aylarında kullanıcı eğitimlerinin tamamlanmasının ardından profesyonel anlamda tehlikelilik tespitinin yapılması ve tehlikelilik kaynaklarının araştırılarak önlemler alınması sürecini hızlandıracak olan analizlerin yapılmasına başlanacaktır.

7.5. Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Çalışmaları

644 sayılı KHK 9 (f) maddesi gereği, taraf olunan uluslararası sözleşmeler (Barselona ve Bükreş) Ulusal Mevzuat (KAAY, SKKY, ...) ve AB Mevzuatı (SÇD, DSÇD) çerçevesinde

“Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Çalışması” yürütülmektedir. Çalışma ile tüm denizlerimizde meydana gelen kirlilik düzenli olarak izlenerek, ulusal deniz ve kıyı yönetimi politika ve stratejilerinin belirlenmesine altlık oluşturulması amaçlanmaktadır. İlk defa düzenli izlemeye geçilen bu program ile üçer senelik dönemleri içerecek şekilde planlanmış olup 2014-2016 programı tamamlanmış ve 2017-2019 izleme programı 15 Mart 2017 tarihinde TÜBİTAK-MAM koordinasyonunda başlamıştır.

2017 yılında tüm denizlerimizde kıyı suları, geçiş suları ve deniz sularında Karadeniz’de 97, Akdeniz’de 88, Ege Denizi’nde 80 ve Marmara Denizi’nde 90 noktada olmak üzere toplam 355 noktada fizikokimyasal, kimyasal ve biyolojik izleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Marmara Denizi’nde ilkbahar ve yaz olmak üzere iki mevsimde izlemeler yürütülmüş, diğer denizlerde yaz seferleri gerçekleştirilmiştir.

Harita 1 - Denizlerde bütünleşik kirlilik izleme çalışması izleme noktaları

Bununla birlikte Marmara Denizi’nde deniz çöpleri tanımlayıcısının göstergelerinden birisi olan sahilde çöp izleme çalışması pilot bir bölgede gerçekleştirilmiştir.

Bu program kapsamında izleme sonucunda edilen bulguların değerlendirilmesi, kirlenmiş veya riskli noktalar için alınacak tedbirlerin politikalara, yasal düzenlemelere, strateji ve eylem planlarına dahil edilebilmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlar, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katılım sağladığı “bölgesel çalıştaylar planlanmıştır. Bunlardan ilki 12 Aralık 2017 tarihinde Kocaeli ili TÜBİTAK-MAM kampüsünde gerçekleştirilmiştir.

7.6. Hava Kalitesi İzleme

Türkiye’de hava kalitesi şu anda 300 sabit ve 4 adet mobil hava kalitesi ölçüm aracıyla saatlik ortalamalar şeklinde 7/24 izlenmektedir. Sonuçlar www.havaizleme.gov.tr web sitesinde 2005 yılından beri kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Isınma kaynaklı başlıca hava kirleticileri olan partikül madde ve kükürt dioksit 81 ilde 300 noktada ölçülmektedir. Hava kalitesinin daha az belirsizlikle daha çok parametrede ölçülebilmesi açısından bu sayının 330 olması hedeflenmektedir.

AB Mevzuatına uyum süreci kapsamında 2008 yılından bu yana hava kalitesi sınır değerleri kademeli olarak azaltılmakta olup partikül madde ve kükürt dioksit parametreleri için AB sınır değerlerine 2019 yılında ulaşılacaktır.

2017 yılında;

Hava Kalitesi Ön Değerlendirme Çalışmaları olarak:

- ✓ Diyarbakır THM’ne bağlı 15 ilde ön değerlendirme projesi saha envanter toplama çalışmaları tamamlanmış olup, proje bölgedeki güvenlik koşulları nedeniyle ertelenmiştir.

Yeni Hava Kalitesi İzleme İstasyonu Kurulum Çalışmaları:

- ✓ Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı Ankara, Bartın, Bolu, Çankırı, Düzce, Eskişehir, Karabük, Kastamonu, Kırıkkale, Kırşehir, Kütahya, Yozgat, Zonguldak illerinde toplam 46 adet istasyon kurulumu çalışmaları tamamlanmıştır.

8. TEMİZ HAVA MERKEZLERİ

8.1. Hava Kalitesinin İzlenmesi

Hava kalitesinin iyileştirilebilmesi amacıyla, tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de çeşitli yasal düzenlemeler yürürlüktedir. Bunların bir kısmı sanayi, ısınma, trafik gibi kirleticili kaynakların kontrolüne yönelik, bir kısmı da soluduğumuz havanın kalitesine ilişkindir. Kirliliğin kontrolüne ilişkin düzenlemelerle hedeflenen, hava kirliliğinin insan sağlığı ve çevre üzerindeki zararlı etkilerini önlemek veya azaltmak için belirlenmiş hava kalitesi hedeflerini sağlamaktır.

Sınır değerlerin üzerinde konsantrasyona sahip olan kirleticilerin, insanlar ve çevre üzerinde olumsuz etkileri vardır. Bu kirleticilerden insanların olumsuz yönde etkilenmemesi için en kısa sürede kirlilik seviyesinin bilinerek eyleme geçilmesi gereklidir. Bu da ancak hava kirliliğini ölçen otomatik cihazlarla, sürekli olarak hava kalitesinin izlenmesi ile mümkündür.

6 Haziran 2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY) ile Avrupa Birliği'nin hava kalitesi alanındaki mevzuatının, Türkiye hava kalitesi mevzuatına uyumlaştırılması hedeflenmiştir.

10/07/2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun 15/06/2015 tarih ve 2015/7754 sayılı Kararı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı Temiz Hava Müdürlükleri kurulmuştur. Çizelge 16'da verilen temiz hava merkezleri de 30 Temmuz 2015 tarih ve 10271 sayılı Bakanlık Olur'u ile Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Çizelge 16 – Temiz Hava Merkezleri ve bağlı iller

Temiz Hava Merkezi	Merkez	Bağlı iller
Marmara	İstanbul	İstanbul, Bursa, Kocaeli, Sakarya, Çanakkale, Balıkesir, Yalova, Bilecik, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli
Ege	İzmir	İzmir, Manisa, Uşak, Denizli, Aydın, Muğla
Güney İç Anadolu	Konya	Konya, Isparta, Burdur, Antalya, Karaman, Niğde, Aksaray, Afyonkarahisar, Nevşehir, Kayseri
Kuzey İç Anadolu	Ankara	Ankara, Kütahya, Eskişehir, Kırşehir, Kırıkkale, Yozgat, Çankırı, Kastamonu, Karabük, Bartın, Zonguldak, Düzce, Bolu
Akdeniz	Adana	Adana, Mersin, Kahramanmaraş, Kilis, Gaziantep, Hatay, Osmaniye
Orta Karadeniz	Samsun	Samsun, Sinop, Amasya, Çorum, Tokat, Sivas, Ordu, Giresun
Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır	Diyarbakır, Urfa, Mardin, Şırnak, Hakkari, Siirt, Van, Bitlis, Batman, Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya, Adıyaman
Doğu Anadolu	Erzurum	Erzurum, Ağrı, Iğdır, Kars, Ardahan, Artvin, Rize, Trabzon, Gümüşhane, Erzincan, Bayburt

8.2. Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, Avrupa Birliği ile ülkemizin ortak finanse ettiği “Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Yapılanma Projesi” kapsamındaki Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü (MTHM) 2008 yılında İstanbul’da kurulmuştur.

MTHM, Marmara Bölgesinde bulunan 11 ilde hava kalitesi ölçüm istasyonlarının kurulumu, işletilmesi, bakım ve onarımının yapılması, emisyon veri tabanının oluşturularak bölge için uygun bir model oluşturulması, temiz hava eylem planlarının oluşturulması gibi görevleri yürüterek, bölge için daha temiz ve solunabilir bir havanın oluşturulabilmesini vizyon edinmiş bir kamu kuruluşudur.

Müdürlüğün görev alanına giren iller, Marmara Bölgesi’ndeki 11 il olup; Bu iller İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Yalova, Bursa, Balıkesir, Çanakkale’dir.

Harita 2 - Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü’nün görev alanına giren iller

Marmara Bölgesi’ndeki 11 ilde toplam 54 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu kurularak işletmeye alınmış olup veri elde edilmeye başlanılmıştır. Marmara Bölge Temiz Hava

Merkezinde yapılacak olan çalışmalarla, Marmara Bölgesinde hava kalitesi değerlendirme ve yönetim sistemi gerçekleştirilecektir.

AB Hava Kalitesi Direktiflerinin mevzuatımıza aktarılması amacıyla hazırlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'nin uygulanması için Marmara Bölgesi'nde hava kalitesi alanında izleme, yönetim ve kurumsal altyapının oluşturulması ve diğer bölgeler için de, hava kalitesi alanında yapılacak çalışmalara model teşkil etmektedir.

Hava kalitesi ölçüm istasyonları; kentsel, trafik, endüstri ve kırsal olarak 4 ayrı kategoride kurulmuştur. Kategorilere göre ölçülen parametrelerde farklılık arz etmekte olup, Kükürtdioksit, Partikül Madde (PM₁₀ ve PM_{2.5}), Azotoksitler, Ozon, Karbonmonoksit, VOC Örneklemesi (Benzen, Toluene, Etil Benzen, Xsilen, M-Ksilen), Partikül Madde Örneklemeleri, Meteorolojik Parametreler ölçülmektedir. Hava kalitesi ölçüm istasyonunda uluslararası standartlara uygun olarak otomatik cihazlar ile ölçüm yapılmakta olup elde edilen veriler bilimsel çalışmalar için en büyük kaynak teşkil etmektedir.

İstasyonlardan elde edilen veriler saatlik ortalamalar olarak herhangi bir müdahale olmaksızın ham veri olarak www.havaizleme.gov.tr web sayfasında kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Hava kalitesi ölçüm istasyonlarından elde edilen bilgiler 3G Modem vasıtasıyla anında toplanmakta, uyarı veya alarm eşiklerinin geçilmesi durumunda halkın bilgilendirilmesi gerçekleştirilmektedir.

Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında hava kalitesi verilerinin değerlendirilmesi hususunda 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)** hükümleri uygulanmaktadır. Bu Yönetmelik'te ülkemizin 2019 yılına kadar kademeli olarak kirlilik yükünün azaltılması ve AB limit değerlerine tamamen uyum sağlaması hedeflenmektedir. AB direktiflerinde bahsi geçen 13 farklı kirlletici için limit değerleri ve uygulama aşamalarında uygulama takvimleri belirlenmiştir.

Söz konusu Yönetmelik; hava kalitesini iyileştirmek için temiz hava ve eylem planları gibi gerekli araçları sağlamaktadır. Yönetmelik, ayrıca, kirliliğin kontrolü ve hava kalitesi alanlarında izleme, yaptırım ve kurumsal güçlenmeyi de amaçlamaktadır.

8.2.1. İllere Göre Kurulan İstasyon Sayısı

Çizelge 17 – Marmara Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İL	İSTASYON SAYISI	İSTASYON YERLERİ
İSTANBUL	13	(Müdürlük binası, Başakşehir, Kağıthane, Silivri, Sultanbeyli, Sultangazi, Esenyurt, Şile, Ümraniye, Mecidiyeköy, Şirinevler, Üsküdar, Kandilli)
KOCAELİ	12	(Merkez, Dilovası (3 adet), Alikahya, Körfez, Gölcük, Yeniköy, Kandıra, İzmit-Trafik, Gebze Merkez, Gebze OSB)
BURSA	6	(Merkez, İnegöl, Uludağ Üniversitesi, Kestel, Kültür Park, Beyazıt Cad.)
YALOVA	3	(Merkez, Armutlu, Altınova)
EDİRNE	3	(Merkez, Karaağaç, Keşan)
TEKİRDAĞ	5	(Merkez, Çerkezköy, Hükümet Cad., Çorlu, Çorlu OSB)
KIRKLARELİ	4	(Merkez, Lüleburgaz, İğneada, Vize)
BİLECİK	2	(Merkez, Bozüyük)
BALIKESİR	5	(Merkez, Bandırma, Erdek, Balıkesir (Trafik), Edremit)
SAKARYA	4	(Merkez, Ozanlar Mah., Sakarya Cad., Hendek OSB)
ÇANAKKALE	3	(Merkez, Lapseki, Çan)

Harita 3 – Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri

2017 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yürüttüğü bir AB projesi olan "Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Altyapının Güçlendirilmesi" Projesi kapsamında hava kalitesi izleme istasyonu kurulmayan ve hava kirliliği şikayetleri gelen Tekirdağ-Çorlu (2

adet), Kocaeli-Gebze (2 adet), Balıkesir (1 adet), Balıkesir-Edremit (1 adet) ve Sakarya-Hendek (1 adet) olmak üzere toplamda 7 (Yedi) adet hava kalitesi izleme istasyonu kurulmuş ve Kasım 2017 tarihi itibarıyla işletmeye alınmıştır. Böylece Müdürlük görev alanı kapsamında toplamda 60 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu ve 1 adet kalibrasyon laboratuvarı işletilmektedir.

8.3. Balıkesir

Çizelge 18 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit¹ (SO₂ µg/m³) verileri

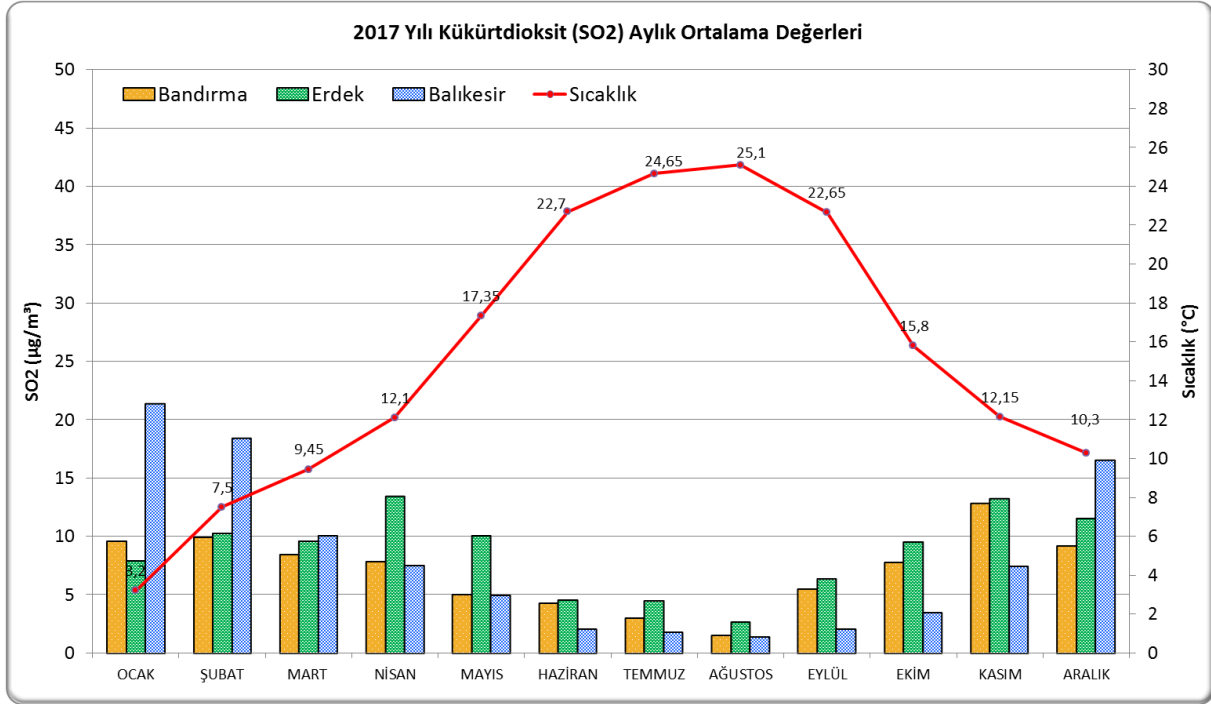
	Bandırma	Erdek	Balıkesir	Ortalama
Ocak	9,7	8,0	21,4	13,0
Şubat	10,0	10,3	18,5	13,0
Mart	8,5	9,7	10,2	9,5
Nisan	7,9	13,5	7,6	9,6
Mayıs	5,1	10,1	5,0	6,7
Haziran	4,4	4,6	2,1	3,7
Temmuz	3,1	4,5	1,9	3,2
Ağustos	1,6	2,8	1,4	1,9
Eylül	5,6	6,4	2,1	4,7
Ekim	7,8	9,6	3,5	7,0
Kasım	12,9	13,3	7,5	11,2
Aralık	9,3	11,6	16,6	12,5
Ortalama	7,1	8,7	8,2	8,0

¹Aşağıdaki değerler diğer iller için de geçerlidir

Partikül Madde (PM₁₀) için Sınır Aşım değeri: 2017 Yılı 24 saatlik limit değer 70 µg/m³ dir.

Kükürtdioksit (SO₂) için Sınır Aşım değeri: 2017 Yılı 24 saatlik limit değeri 175 µg/m³ dir.

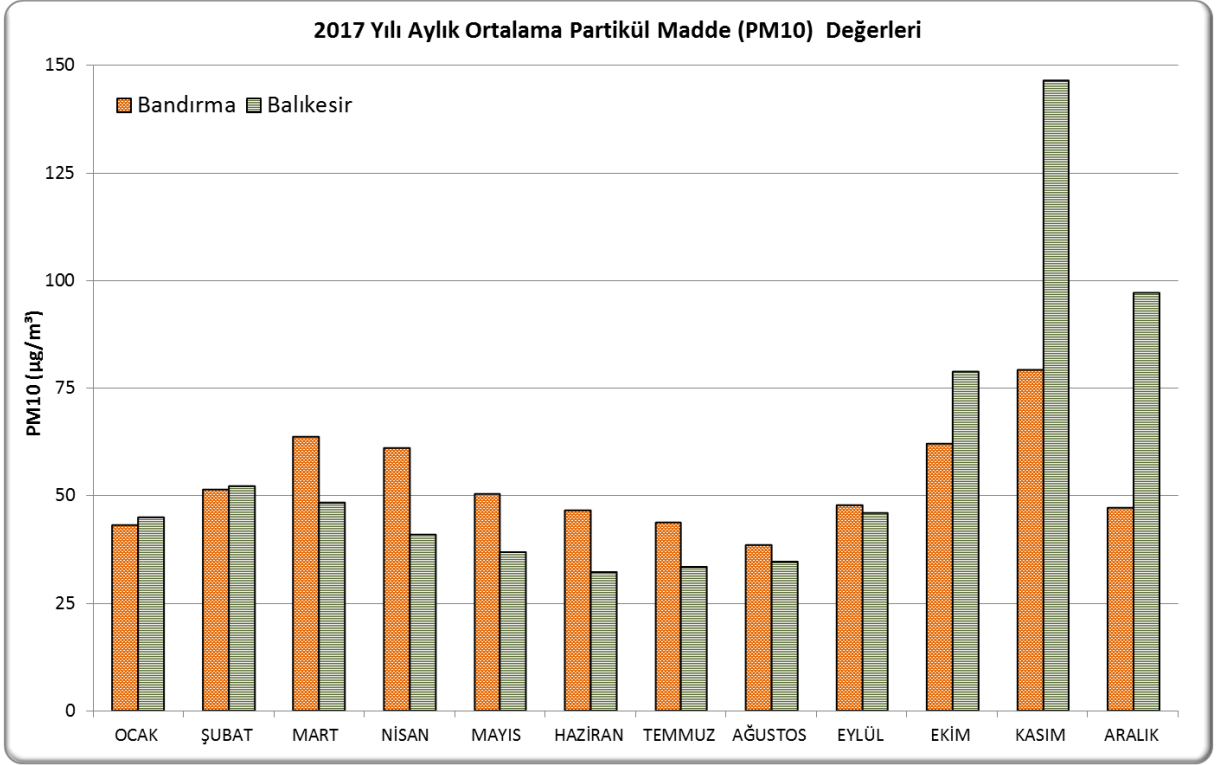
Kükürtdioksit (SO₂) için Sınır Aşım değeri: 2017 yılı saatlik limit değeri 410 µg/m³ dir.

Grafik 16 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 19 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) verileri

	Bandırma	Balıkesir	Ortalama
Ocak	43,3	45,0	44,1
Şubat	51,5	52,3	51,9
Mart	63,6	48,4	56,0
Nisan	61,1	40,9	51,0
Mayıs	50,5	36,9	43,7
Haziran	46,6	32,2	39,4
Temmuz	43,9	33,5	38,7
Ağustos	38,6	34,8	36,7
Eylül	47,8	46,0	46,9
Ekim	62,1	78,7	70,4
Kasım	79,3	146,3	112,8
Aralık	47,3	97,2	72,2
Ortalama	53,0	57,7	55,3

Grafik 17 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

8.3.1. Balıkesir Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ortalama PM₁₀ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 70 µg/m³ 'lük sınır değer, Bandırma İstasyonu'nda 78 kez Balıkesir İstasyonu'nda ise 64 kez aşıldığı görülmüştür.

Çizelge 20 - Balıkesir Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

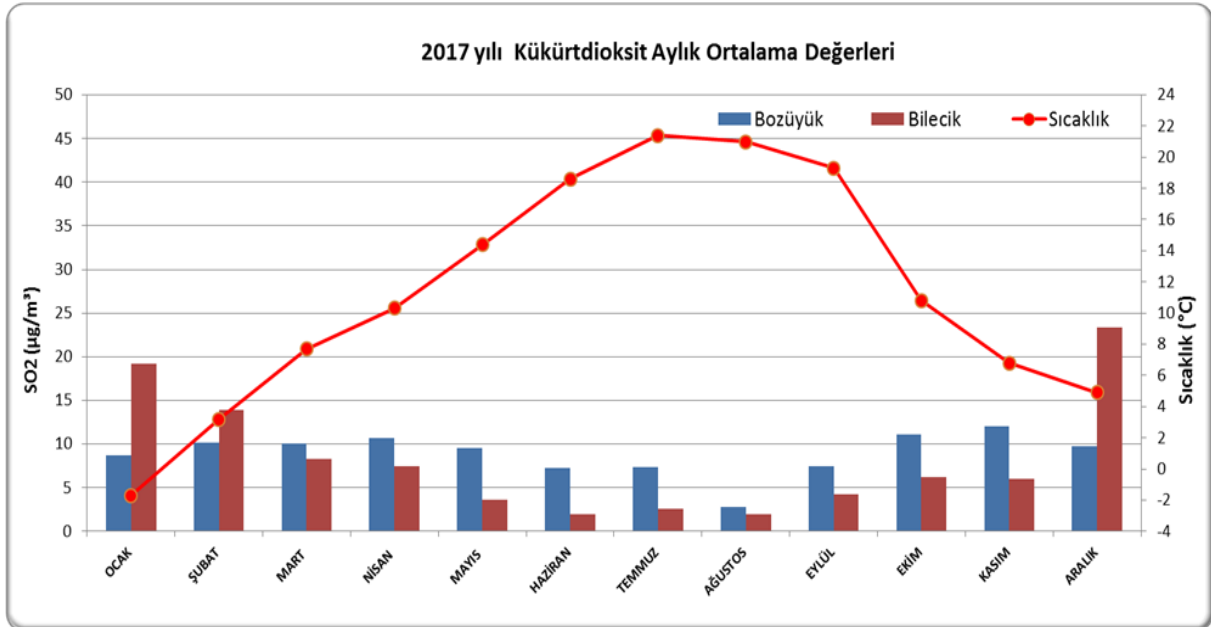
	Bandırma	Balıkesir
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	4 GÜN (3-4-17-24)	5 GÜN (2-3-4-13-24)
Şubat	7 GÜN (1-2-17-18-21-22-28)	8 GÜN (1-2-3-7-18-19-22-23)
Mart	13 GÜN (1-3-4-5-8-15-16-21-22-25-26-30-31)	2 GÜN (1-20)
Nisan	9 GÜN (3-4-5-6-14-15-28-29-30)	-
Mayıs	4 GÜN (3-4-5-6)	-
Haziran	1 GÜN (3)	-
Temmuz	3 GÜN (25-26-27)	-
Ağustos	-	-
Eylül	6 GÜN (10-11-12-18-19-20)	1 GÜN (20)
Ekim	11 GÜN (13-14-16-18-19-20-21-22-23-27-28)	13 GÜN (13-14-16-18-19-20-21-22-23-25-27-28-31)
Kasım	17 GÜN (3-4-7-8-9-10-11-13-14-15-17-18-19-23-24-25-26)	19 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-25-26-27-29-30)
Aralık	4 GÜN (13-14-25-26)	15 GÜN (3-4-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-25-26-27)
Toplam	78 GÜN	64 GÜN

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ve saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, HKDYY'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 175 µg/m³ 'lük sınır değerin ve 410 µg/m³ 'lük saatlik sınır değerin istasyonlarda hiç aşılmadığı görülmüştür.

8.4. Bilecik

Çizelge 21 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO_2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) verileri

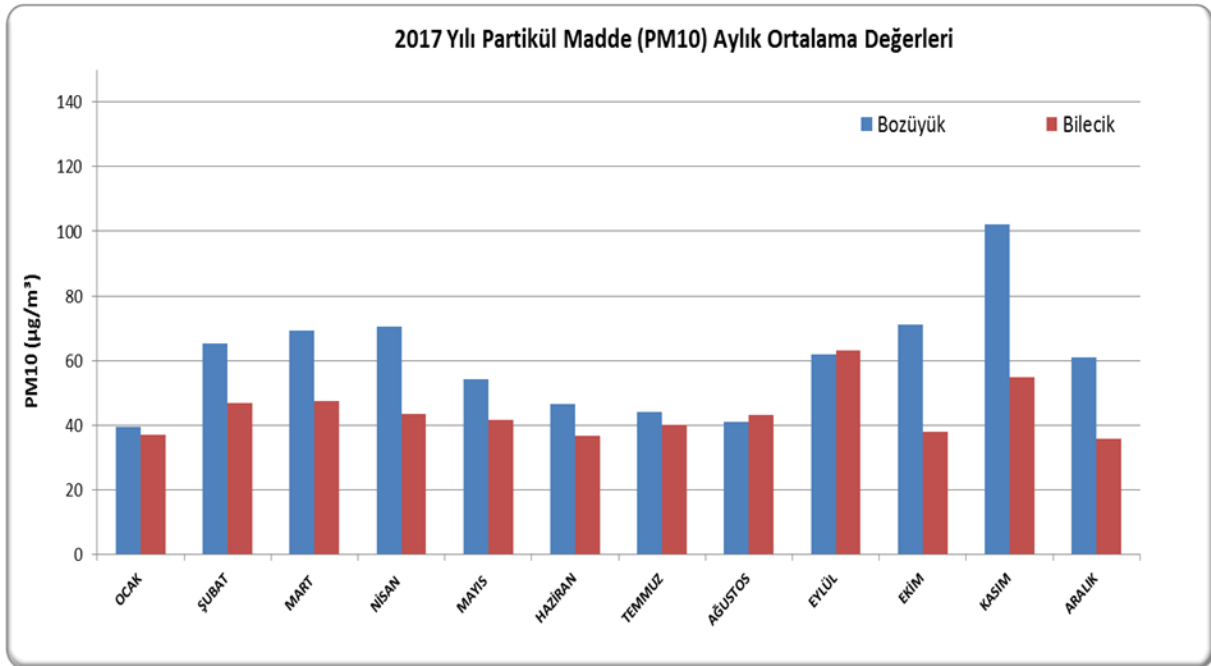
	Bözüyük	Bilecik	Ortalama
Ocak	8,7	19,2	13,9
Şubat	10,1	13,9	12,0
Mart	10,1	8,3	9,2
Nisan	10,7	7,5	9,1
Mayıs	9,5	3,6	6,5
Haziran	7,3	2,0	4,6
Temmuz	7,4	2,6	5,0
Ağustos	2,8	1,9	2,3
Eylül	7,5	4,2	5,8
Ekim	11,1	6,2	8,7
Kasım	12,0	6,0	9,0
Aralık	9,7	23,4	16,6
Ortalama	8,9	8,2	8,6

Grafik 18 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO_2) değerleri

Çizelge 22 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) verileri

	Bözüyük	Bilecik	Ortalama
Ocak	39,6	37,0	38,3
Şubat	65,2	46,9	56,1
Mart	69,4	47,5	58,5
Nisan	70,5	43,5	57,0
Mayıs	54,4	41,5	47,9
Haziran	46,7	36,8	41,7
Temmuz	44,0	40,3	42,1
Ağustos	41,0	43,1	42,0
Eylül	62,0	63,1	62,6
Ekim	71,2	38,0	54,6
Kasım	102,1	54,8	78,4
Aralık	60,9	35,7	48,3
Ortalama	60,6	44,0	52,3

Grafik 19 - Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

8.4.1. Bilecik Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 23 - Bozüyük ve Bilecik Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

	Bozüyük	Bilecik
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	3 GÜN (22-30-31)	-
Şubat	8 GÜN (1-2-3-19-23-24-27-28)	2 GÜN (3-28)
Mart	8 GÜN (1-21-22-23-24-25-29-30)	1 GÜN (1)
Nisan	16 GÜN (2-3-4-5-6-11-12-15-16-20-25-26-27-28-29-30)	-
Mayıs	7 GÜN (1-4-5-9-12-13-14)	1 GÜN (13)
Haziran	4 GÜN (3-7-8-30)	-
Temmuz	3 GÜN (1-26-27)	1 GÜN (27)
Ağustos	-	-
Eylül	9 GÜN (9-10-11-12-13-18-19-20-21)	3 GÜN (11-12-17)
Ekim	14 GÜN (5-6-7-13-14-18-19-20-21-22-23-24-27-28)	-
Kasım	24 GÜN (1-2-3-4-7-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-22-23-24-25-26-27-29-30)	6 GÜN (10-15-16-17-18-19)
Aralık	9 GÜN (3-7-8-11-13-14-15-25-26)	-
Toplam	105 GÜN	14 GÜN

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ve saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, HKDYY'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 175 µg/m³ 'lük sınır değer ve 410 µg/m³ 'lük saatlik sınır değer istasyonlarda hiç aşılmadığı görülmüştür.

8.5. Bursa

Çizelge 24 - Bursa Hava Kalitesi İzleme 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀, µg/m³) Verileri

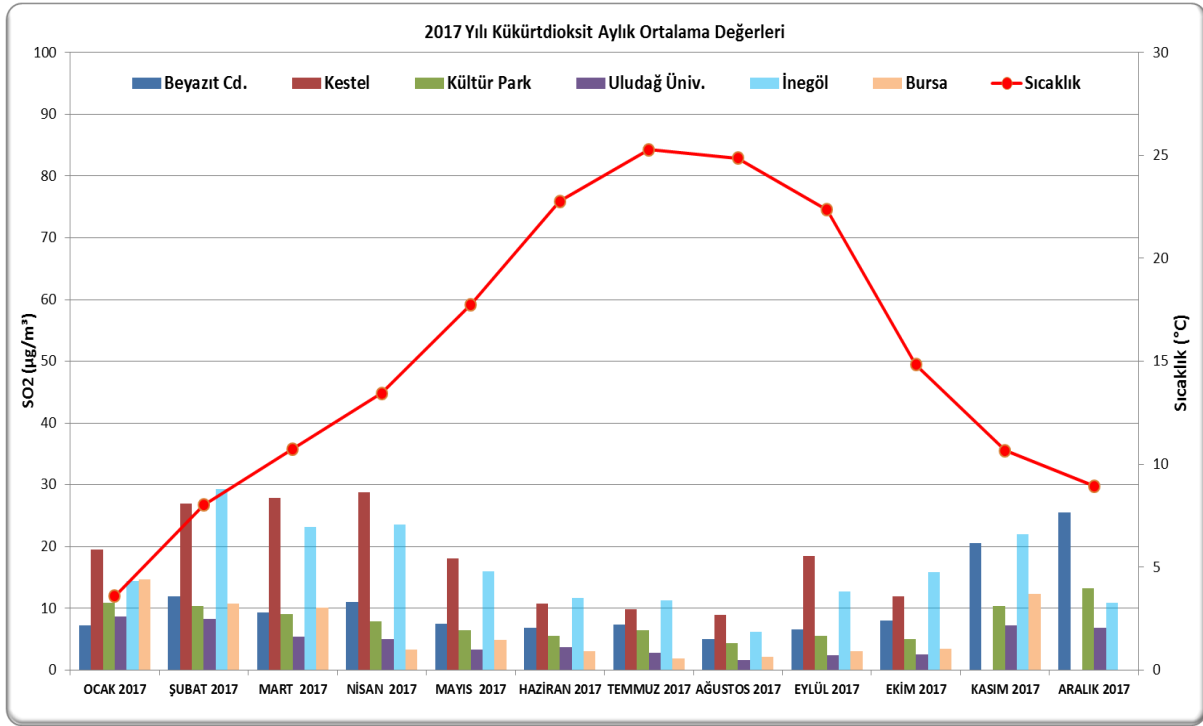
	Beyazıt	İnegöl	Kestel	Bursa	Ortalama
Ocak	78,7	75,1	58,9	94,6	76,8
Şubat	91,1	91,4	84,0	102,6	92,3
Mart	101,0	84,7	104,1	114,2	101,0
Nisan	84,2	69,7	82,1	107,1	85,8
Mayıs	69,9	51,0	62,1	82,0	66,3
Haziran	60,5	46,9	52,9	84,1	61,9
Temmuz	54,6	46,4	52,4	77,7	57,6
Ağustos	52,6	45,0	53,5	70,7	55,5
Eylül	70,3	61,5	66,8	85,0	70,9
Ekim	76,5	56,5	47,4	102,8	71,2
Kasım	133,4	82,7	-	154,7	123,6
Aralık	109,1	72,4	-	120,1	100,5
Ortalama	81,8	65,3	66,4	99,6	80,3

Çizelge 25 - Bursa Hava Kalitesi İzleme 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

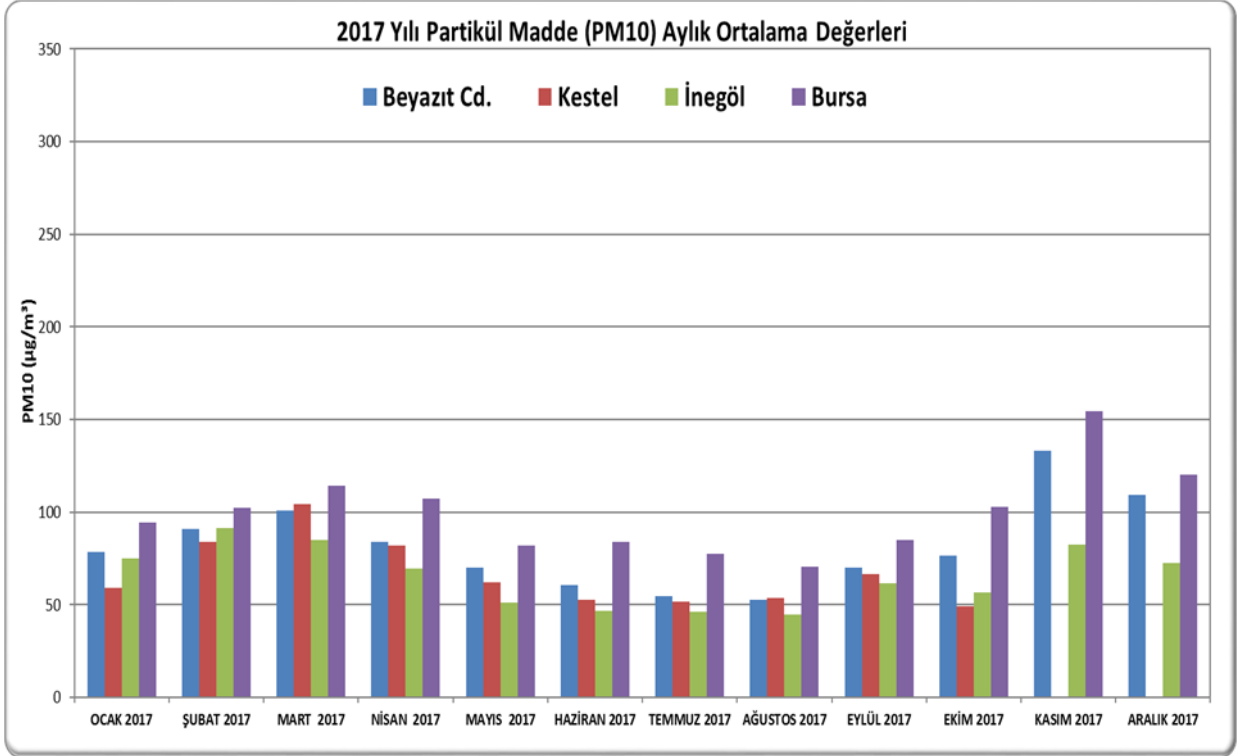
	Beyazıt	İnegöl	Kestel	Kültür Park	Uludağ Üniv.	Bursa	Ortalama
Ocak	7,2	14,5	19,5	10,9	8,7	7,3	11,3
Şubat	11,9	29,2	26,9	10,4	8,3	14,7	16,9
Mart	9,4	23,1	27,9	9,0	5,4	10,7	14,3
Nisan	11,1	23,6	28,7	7,8	5,1	10,1	14,4
Mayıs	7,5	16,0	18,1	6,5	3,3	3,4	9,1
Haziran	6,8	11,7	10,8	5,5	3,7	4,8	7,2
Temmuz	7,3	11,3	9,8	6,4	2,8	3,1	6,8
Ağustos	5,1	6,2	8,9	4,4	1,6	1,8	4,7
Eylül	6,6	12,7	18,5	5,5	2,3	2,1	8,0
Ekim	8,0	15,9	12,0	5,0	2,5	3,0	7,7
Kasım	20,6	22,0	-	10,4	7,3	3,4	12,7
Aralık	25,5	10,9	-	13,2	6,8	12,3	13,8
Ortalama	10,6	16,4	18,1	7,9	4,8	6,4	10,6

Çizelge 26 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2.5} µg/m³) verileri

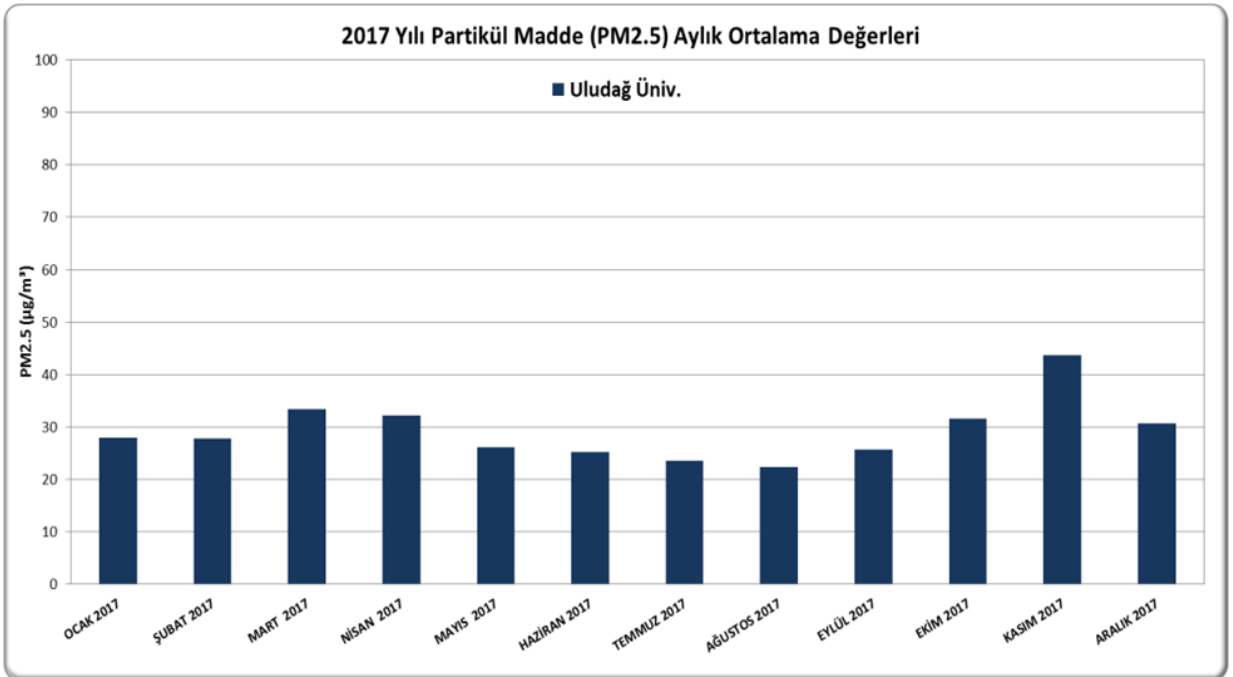
	Uludağ Üniversitesi	Ortalama
Ocak	27,9	27,9
Şubat	27,7	27,7
Mart	33,4	33,4
Nisan	32,2	32,2
Mayıs	26,1	26,1
Haziran	25,3	25,3
Temmuz	23,6	23,6
Ağustos	22,3	22,3
Eylül	25,7	25,7
Ekim	31,6	31,6
Kasım	43,6	43,6
Aralık	30,6	30,6
Ortalama	29,2	29,2

Grafik 20 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Grafik 21 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Grafik 22 - Bursa Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5}) değerleri

8.5.1. Bursa Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 27 - Bursa İli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM₁₀) sınır aşım miktarları

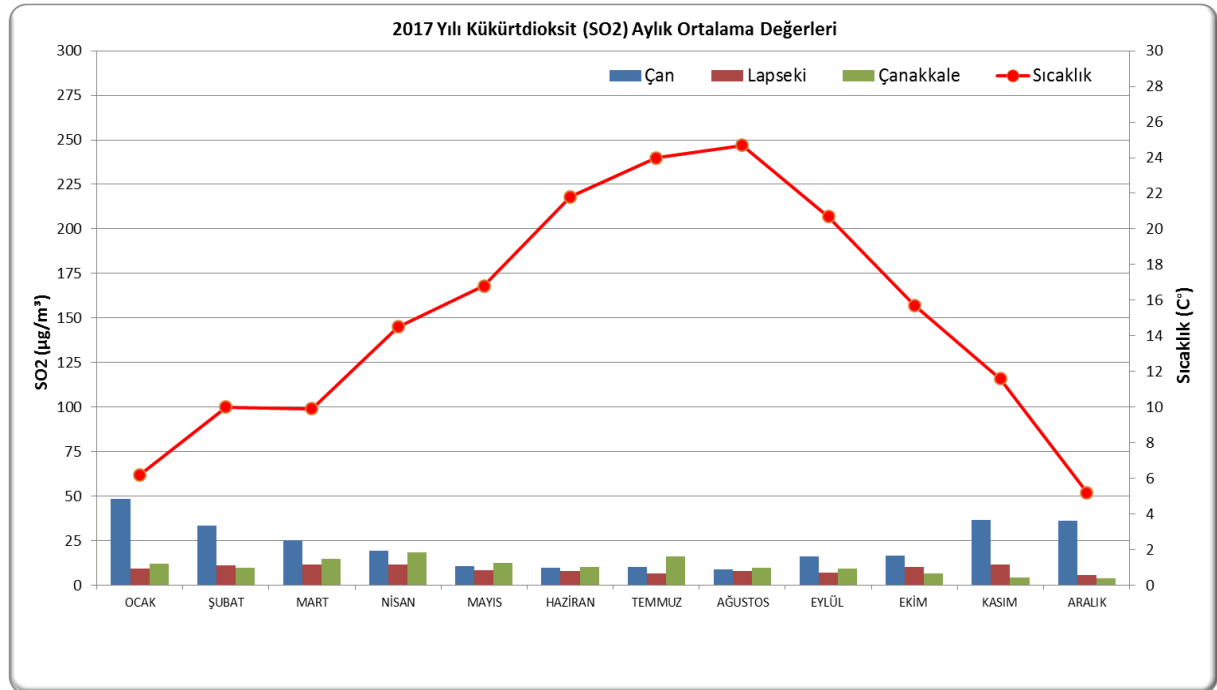
	Beyazıt Cad.	İnegöl	Kestel	BURSA
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	18 GÜN (1-2-3-4-9-10-13-14-16-17-18-22-23-24-25-28-29-30)	13 GÜN (1-2-9-10-13-14-18-22-23-24-25-28-30)	6 GÜN (9-13-17-18-28-29)	21 GÜN (1-2-3-4-9-10-11-13-14-16-17-18-21-22-23-24-25-28-29-30-31)
Şubat	16 GÜN (1-2-3-6-7-8-15-17-18-19-20-21-23-24-27-28)	13 GÜN (1-2-3-4-8-17-18-19-21-22-23-27-28)	18 GÜN (1-2-3-4-8-15-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28)	20 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28)
Mart	21 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-9-10-11-15-18-19-20-21-23-24-25-26-29-30)	20 GÜN (1-3-4-5-6-9-11-15-16-18-19-20-21-22-23-24-25-26-29-30)	23 GÜN (1-2-3-4-7-8-9-9-10-11-13-14-15-16-17-18-19-20-21-23-24-25-26-30)	27 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-28-29-30-31)
Nisan	16 GÜN (2-3-4-5-6-12-13-14-15-16-20-26-27-28-29-30)	13 GÜN (2-3-4-5-12-13-14-15-26-27-28-29-30)	16 GÜN (2-3-4-5-6-7-12-13-14-15-20-26-27-28-29-30)	23 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-10-11-12-13-14-15-16-19-20-22-25-26-27-28-29-30)
Mayıs	12 GÜN (1-2-3-4-5-6-12-13-21-25-26-27)	7 GÜN (2-3-4-5-13-14-26)	9 GÜN (1-2-3-4-5-8-9-10-13-14)	20 GÜN (1-2-3-4-5-8-11-12-15-16-17-20-21-22-24-25-26-27-31)
Haziran	7 GÜN (2-4-6-7-8-15-21)	1 GÜN (30)	3 GÜN (2-14-15)	19 GÜN (1-2-3-6-7-8-11-13-14-15-16-17-21-22-23-24-28-29-30)
Temmuz	5 GÜN (2-3-13-26-27)	5 GÜN (3-14-25-26-27)	5 GÜN (3-12-13-26-27)	14 GÜN (1-2-3-9-12-13-14-23-24-28-29-30)
Ağustos	1 GÜN (7)	-	4 GÜN (7-12-15-16)	16 GÜN (3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-18-19-20)
Eylül	13 GÜN (8-9-10-12-15-17-18-19-20-21-26)	10 GÜN (9-10-11-12-13-16-17-18-19-20)	13 GÜN (9-10-11-12-13-15-16-17-18-19-20-21-27)	18 GÜN (3-4-7-8-13-14-15-16-17-18-19-20-21-24-25-26-27-28)
Ekim	16 GÜN (5-7-10-13-14-16-19-20-21-22-23-24-25-27-28-31)	9 GÜN (5-6-7-12-19-20-21-23-28)	1 GÜN (7)	24 GÜN (3-4-5-6-7-8-9-10-11-14-15-16-17-18-19-22-23-24-25-26-27-30)
Kasım	22 GÜN (1-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-22-23-24-24-26-27-30)	20 GÜN (2-3-4-7-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-22-23-24-25-26-30)	-	23 GÜN (1-2-4-5-6-7-8-9-10-11-14-15-16-17-18-19-22-23-24-25-26-27-30)
Aralık	19 GÜN (1-2-3-4-7-8-9-11-12-13-14-15-16-21-25-26-27-28-30)	14 GÜN (3-4-7-8-9-11-12-13-14-15-25-26-27-28)	-	19 GÜN (1-2-4-7-8-9-11-13-14-15-16-21-24-25-26-27-28-29-30)
Toplam	166 GÜN	125 GÜN	98 GÜN	244 GÜN

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ve saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, HKDYY'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 175 µg/m³ 'lük sınır değer ve 410 µg/m³ 'lük saatlik sınır değerin istasyonlarda hiç aşılmadığı görülmüştür.

8.6. Çanakkale

Çizelge 28 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

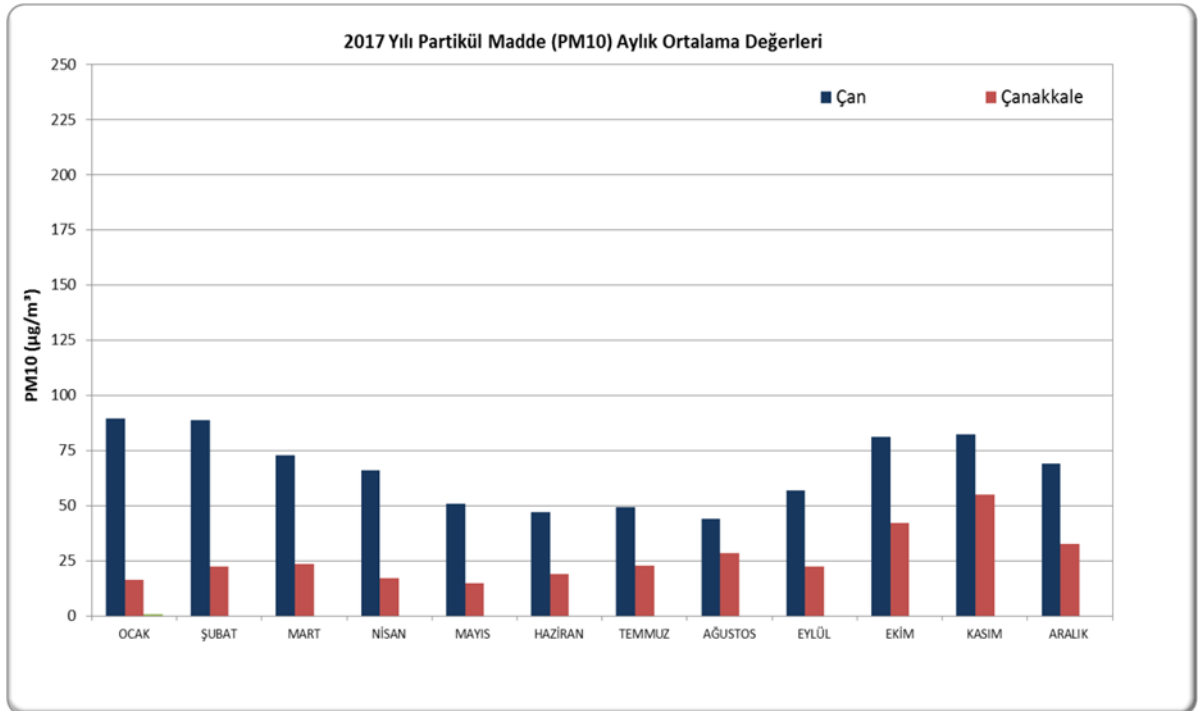
	Çan	Lapseki	Çanakkale	Ortalama
Ocak	48,4	9,3	11,9	23,2
Şubat	33,3	11,1	9,9	18,1
Mart	25,5	11,6	14,7	17,2
Nisan	19,3	11,5	18,6	16,4
Mayıs	10,9	8,3	12,5	10,5
Haziran	10,0	7,8	10,1	9,3
Temmuz	10,3	6,6	16,4	11,1
Ağustos	9,0	8,1	9,7	8,9
Eylül	16,3	7,0	9,3	10,8
Ekim	16,6	10,5	6,7	11,2
Kasım	36,7	11,5	4,2	17,4
Aralık	36,1	5,9	4,0	15,3
Ortalama	22,7	9,1	10,7	14,1

Grafik 23 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 29 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) verileri

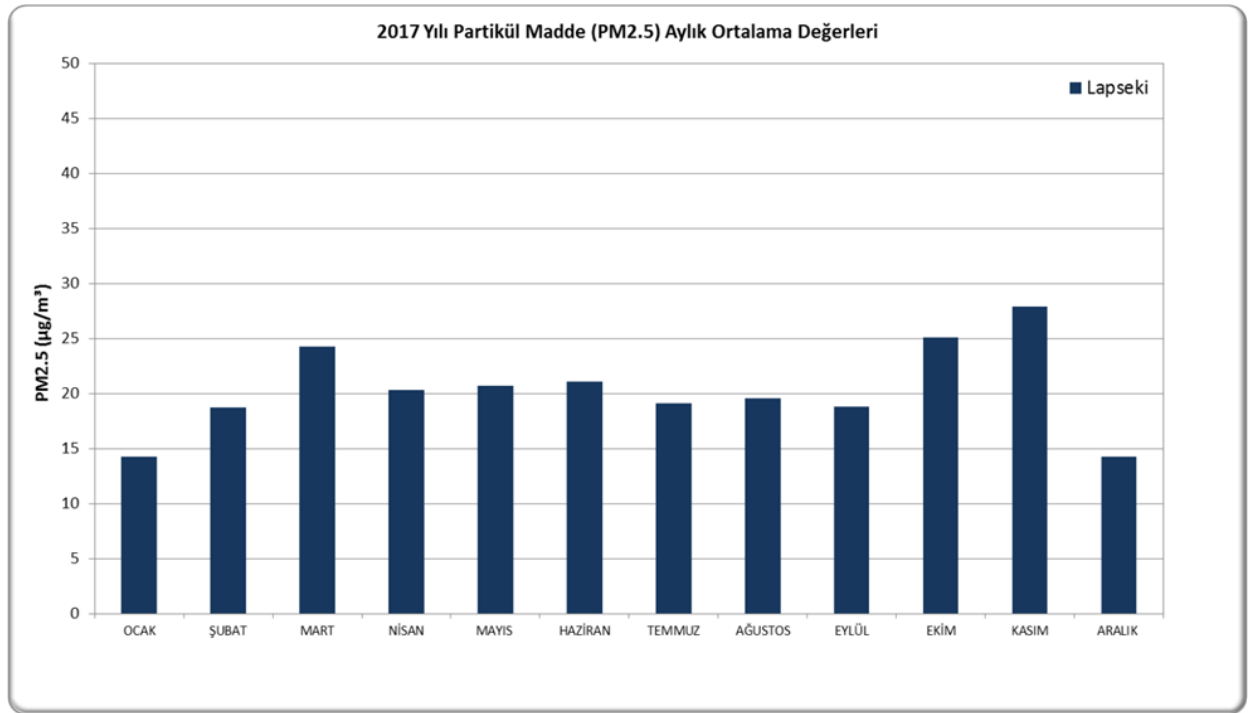
	Çan	Çanakkale	Ortalama
Ocak	89,4	16,2	52,8
Şubat	88,7	22,6	55,6
Mart	72,9	23,7	48,3
Nisan	66,2	17,0	41,6
Mayıs	50,8	14,7	32,7
Haziran	47,0	19,0	33,0
Temmuz	49,5	22,7	36,1
Ağustos	44,1	28,4	36,2
Eylül	57,1	22,5	39,8
Ekim	81,2	42,3	61,7
Kasım	82,4	54,9	68,6
Aralık	69,2	32,5	50,8
Ortalama	66,5	26,4	46,4

Grafik 24 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Çizelge 30 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2.5} µg/m³) verileri

	Lapseki	Ortalama
Ocak	14,3	14,3
Şubat	18,7	18,7
Mart	24,3	24,3
Nisan	20,3	20,3
Mayıs	20,7	20,7
Haziran	21,1	21,1
Temmuz	19,1	19,1
Ağustos	19,6	19,6
Eylül	18,8	18,8
Ekim	25,1	25,1
Kasım	27,9	27,9
Aralık	10,3	10,3
Ortalama	20,3	20,3

Grafik 25 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2.5}) değerleri

8.6.1. Çanakkale Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 175 µg/m³ 'lük Sınır değer, Lapseki, Çan ve Çanakkale İstasyonlarında hiç aşılmadığı görülmüştür.

Çizelge 31 - Çanakkale Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılında 24 saatlik partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

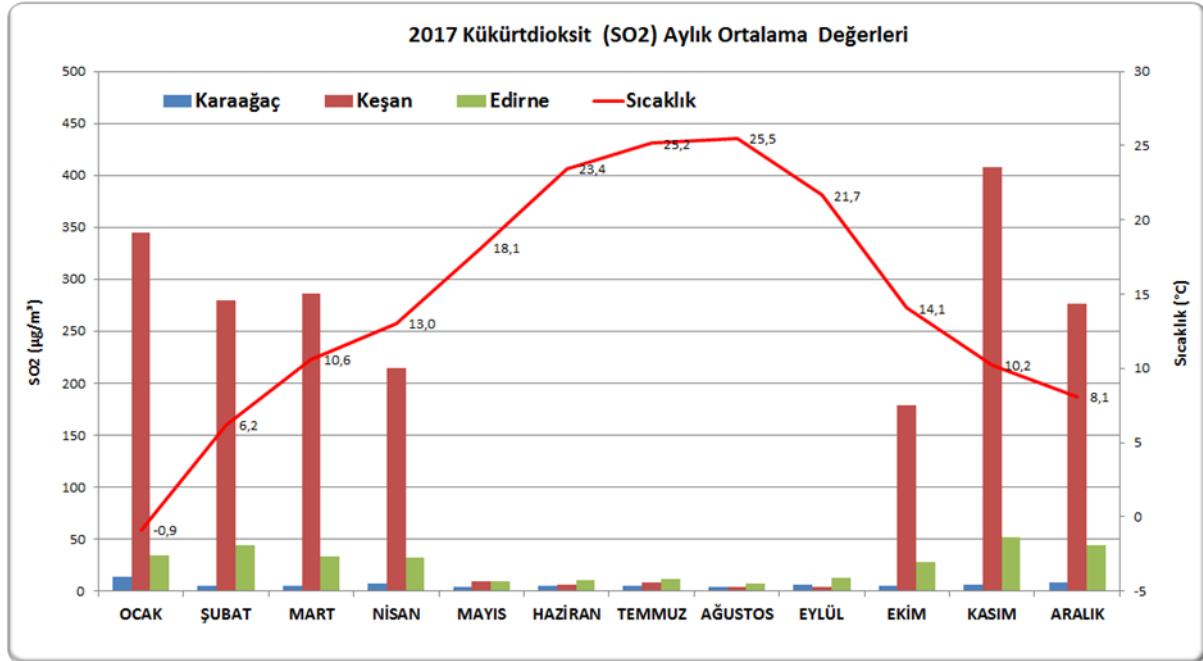
	Çan	Çanakkale
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	14 GÜN (2-3-4-5-6-10-11-12-13-14-17-24-28-29)	-
Şubat	17 GÜN (1-2-3-4-5-6-15-16-17-18-19-21-22-23-24-25-28)	-
Mart	15 GÜN (1-4-5-6-7-15-16-17-19-20-21-25-26-29-30)	-
Nisan	12 GÜN (3-4-5-6-11-12-15-17-20-28-29-30)	-
Mayıs	4 GÜN (4-5-7-13)	-
Haziran	1 GÜN (30)	-
Temmuz	5 GÜN (1-2-3-25-26)	-
Ağustos	1 GÜN (19)	-
Eylül	7 GÜN (7-10-11-12-18-19-20)	-
Ekim	15 GÜN (5-6-7-13-14-16-17-18-19-20-21-22-23-27-28)	6 GÜN (18-19-20-21-22-23)
Kasım	20 GÜN (3-4-7-8-9-10-11-12-13-14-15-17-18-22-23-24-25-26-27-30)	7 GÜN (7-8-9-10-14-15-16)
Aralık	16 GÜN (3-4-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-25-26-27-28)	-
Toplam	127 GÜN	13 GÜN

Çan İstasyonunda 2017 yılı içerisinde SO₂ parametresi 410 µg/m³'lük saatlik sınır değer 2 kez aşılmıştır.

8.7. Edirne

Çizelge 32 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

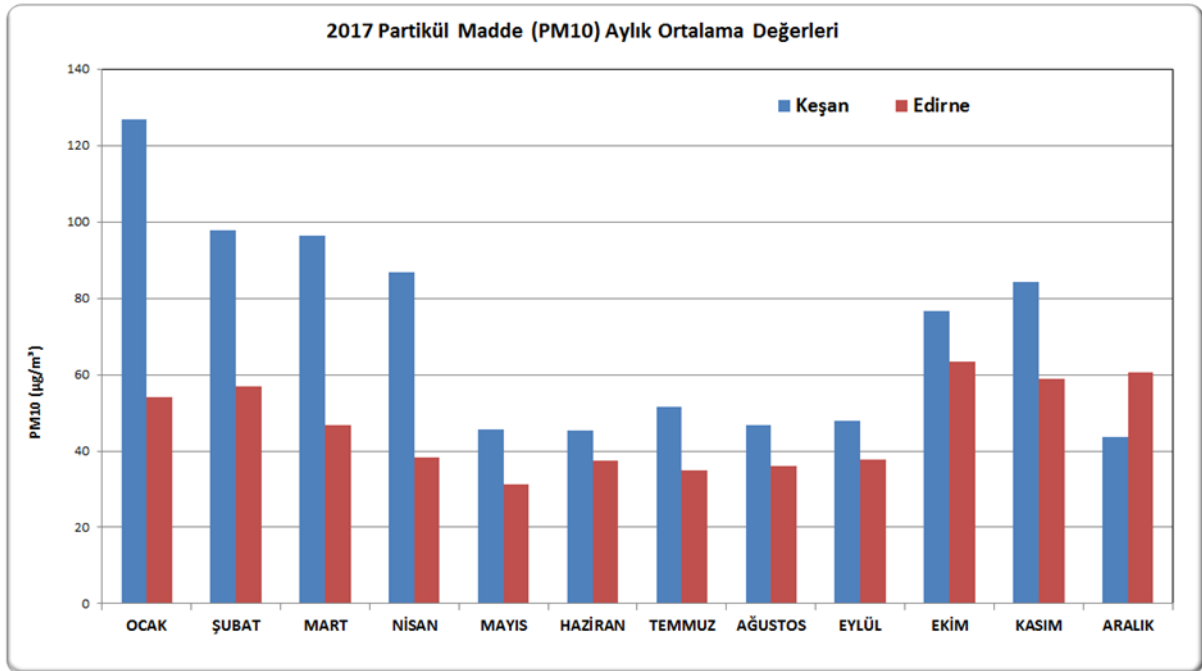
	Karaağaç	Keşan	Edirne	Ortalama
Ocak	13,2	345,0	34,2	130,8
Şubat	4,8	279,7	43,9	109,4
Mart	5,0	286,4	33,3	108,2
Nisan	7,6	214,9	31,8	84,8
Mayıs	3,8	9,0	8,8	7,2
Haziran	5,3	6,2	10,9	7,4
Temmuz	4,8	8,3	11,8	8,3
Ağustos	3,8	3,9	6,7	4,8
Eylül	5,6	4,2	12,6	7,5
Ekim	4,9	178,4	28,3	70,5
Kasım	6,0	407,4	51,2	154,9
Aralık	8,4	276,9	44,0	109,8
Ortalama	6,1	168,3	26,4	67,0

Grafik 26 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 33 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) verileri

	Keşan	Edirne	Ortalama
Ocak	126,7	54,0	89,6
Şubat	97,8	56,9	77,4
Mart	96,3	46,6	71,5
Nisan	86,8	38,4	69,5
Mayıs	45,7	31,2	38,8
Haziran	45,2	37,5	41,4
Temmuz	51,6	35,0	43,4
Ağustos	46,9	36,1	38,7
Eylül	47,8	37,7	42,3
Ekim	76,5	63,4	69,2
Kasım	84,4	59,0	70,4
Aralık	43,8	60,5	55,4
Ortalama	70,8	46,4	59,0

Grafik 27 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

8.7.1. Edirne Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 34 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

	Karaağaç	Keşan	Edirne
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	-	22 GÜN (5-6-7-8-9-10-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-31)	6 GÜN (2-3-5-12-13-29)
Şubat	-	22 GÜN (2-3-4-6-7-9-10-11-12-13-14-15-16-18-19-20-21-22-23-26-27-28)	7 GÜN (1-2-3-4-5-6-28)
Mart	-	28 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-20-21-22-24-25-26-27-28-29-30-31)	1 GÜN (3)
Nisan	-	22 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-10-11-12-14-15-16-17-19-21-22-23-25-26-28-30)	-
Mayıs	-	3 GÜN (4-5-13)	-
Haziran	-	1 GÜN (23)	-
Temmuz	-	5 GÜN (1-2-13-24-25)	-
Ağustos	-	-	-
Eylül	-	3 GÜN (18-19-20)	1 GÜN (13)
Ekim	-	15 GÜN (4-5-9-10-12-13-14-15-19-20-21-23-26-27-31)	11 GÜN (11-12-13-17-18-19-20-21-22-23-27)
Kasım	-	17 GÜN (1-2-4-6-7-8-9-10-11-13-14-21-23-24-25-26-29)	11 GÜN (1-3-6-7-9-10-11-14-23-25-26)
Aralık	-	5 GÜN (20-21-22-24-31)	2 GÜN (13-14)
Toplam	-	143 GÜN	39 GÜN

Çizelge 35 - Edirne Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik kükürt dioksit (SO₂) sınır aşım sayıları ve günleri

	Karaağaç	Keşan	Edirne
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	-	28 GÜN (1-2-3-4-5-7-8-9-10-11-12-13-15-16-17-18-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31)	-
Şubat	-	23 GÜN (1-2-3-4-5-6-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-26-27-28)	-
Mart	-	28 GÜN (2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-24-25-26-27-28-29-30)	-
Nisan	-	22 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-14-18-19-20-21-22-23-24-25-26)	-
Mayıs	-	-	-
Haziran	-	-	-
Temmuz	-	-	-
Ağustos	-	-	-
Eylül	-	-	-
Ekim	-	13 GÜN (9-10-11-12-13-15-24-26-27-28-29-30-31)	-
Kasım	-	27 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-9-10-11-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29)	-
Aralık	-	16 GÜN (5-6-7-12-19-20-21-22-23-24-25-26-27-29-30-31)	-
Toplam	-	157 GÜN	-

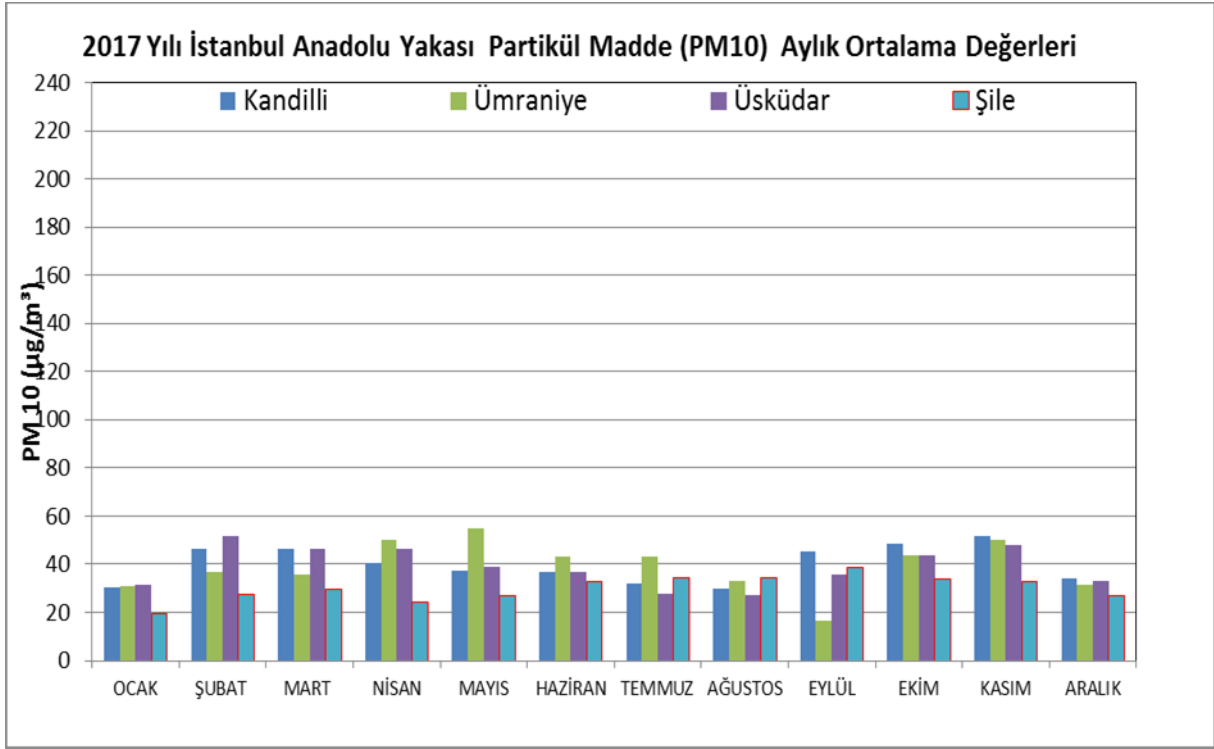
Keşan İstasyonunda 2017 yılı içerisinde SO₂ parametresi 410 µg/m³ 'lük saatlik sınır değeri 1.111 kez aşılmıştır.

8.8. İstanbul

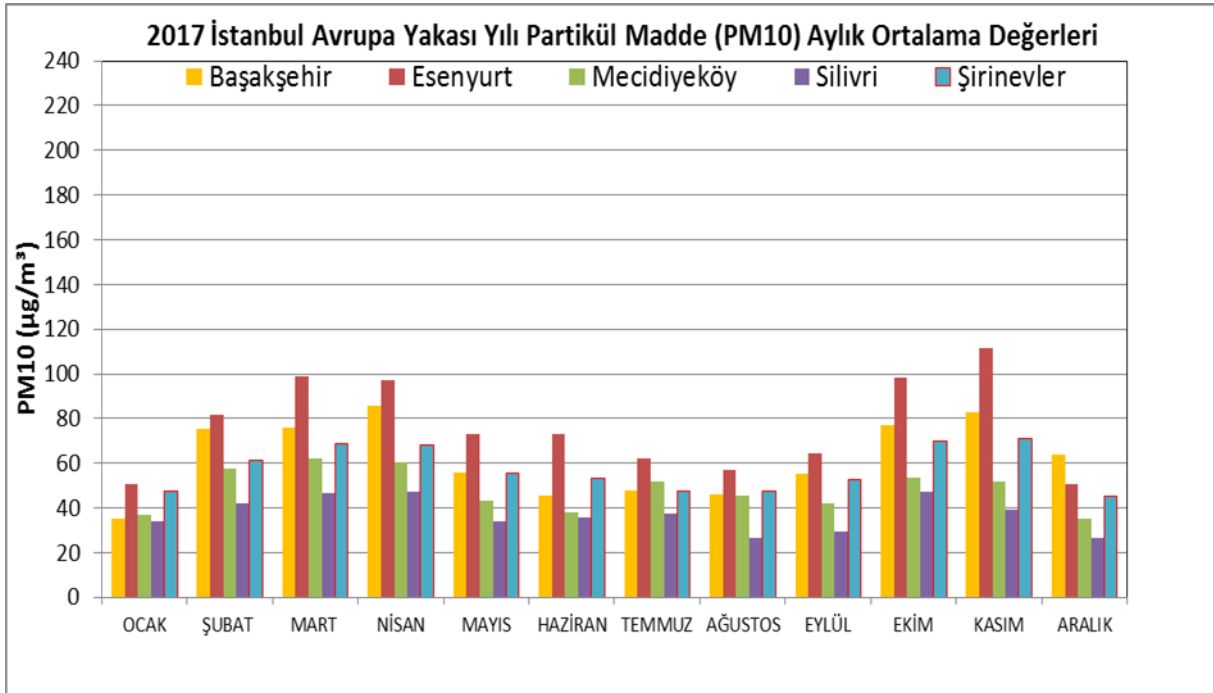
Çizelge 36 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) Verileri

ANADOLU	Kandilli	Şile	Ümraniye	Üsküdar	Ortalama
Ocak	30,4	19,6	30,9	31,2	28,5
Şubat	46,2	27,6	36,6	51,7	41,7
Mart	46,4	29,5	36,0	46,2	40,9
Nisan	40,2	24,4	49,9	46,3	40,2
Mayıs	37,4	27,0	54,8	38,7	39,1
Haziran	36,8	32,9	43,0	36,7	37,2
Temmuz	32,0	34,6	43,1	27,6	33,9
Ağustos	29,7	34,1	33,0	27,0	30,7
Eylül	45,5	38,6	16,3	35,9	36,4
Ekim	48,5	34,0	43,6	43,4	43,6
Kasım	51,7	32,7	50,4	48,0	46,9
Aralık	34,0	26,8	31,6	33,0	31,9
Ortalama	39,9	30,1	39,1	38,8	37,0

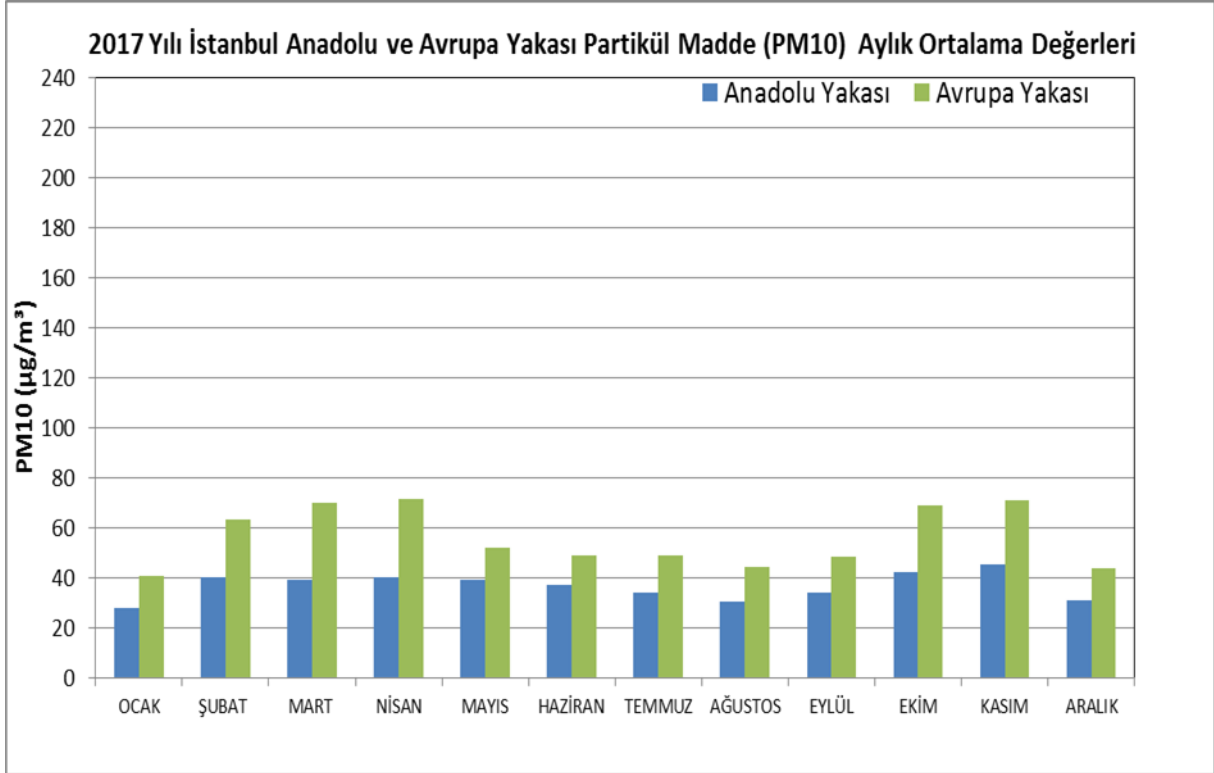
AVRUPA	Başakşehir	Esenyurt	Mecidiyeköy	Silivri	Şirinevler	Ortalama
Ocak	34,9	50,6	36,7	33,8	47,7	40,7
Şubat	75,3	81,4	57,3	41,9	61,4	63,5
Mart	75,7	98,9	62,1	46,4	68,6	70,3
Nisan	85,8	97,3	60,6	47,1	67,9	71,7
Mayıs	55,9	73,2	43,4	33,9	55,8	52,4
Haziran	45,2	72,8	38,0	35,6	53,2	49,0
Temmuz	48,0	61,9	51,8	37,2	47,7	49,3
Ağustos	46,2	56,9	45,3	26,4	47,4	44,4
Eylül	55,4	64,4	41,9	29,4	52,6	48,7
Ekim	77,1	98,4	53,7	46,9	69,6	69,1
Kasım	82,8	111,6	51,6	39,3	70,8	71,2
Aralık	63,7	50,7	35,0	26,7	45,2	44,3
Ortalama	62,2	76,5	48,1	37,0	57,3	56,2

Grafik 28 – İstanbul Anadolu Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Grafik 29 – İstanbul Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Grafik 30 - İstanbul Anadolu ve Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

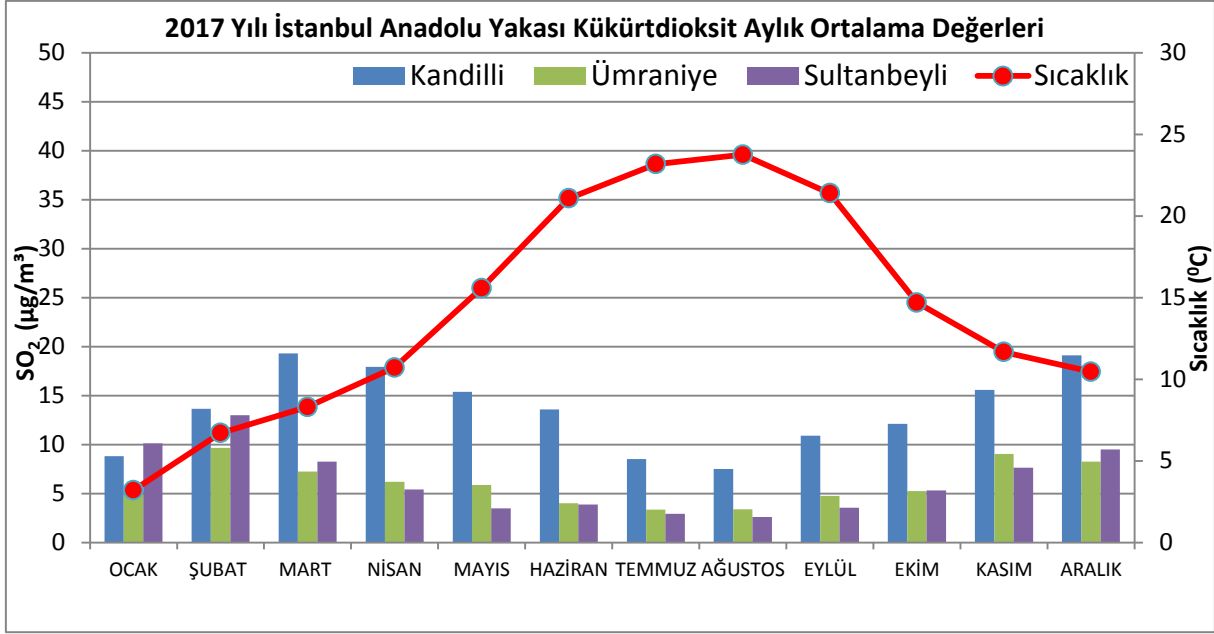
Çizelge 37 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5} µg/m³) verileri

	Kağıthane	Silivri	Ümraniye	Ortalama
Ocak	32,0	22,0	31,0	28,3
Şubat	37,0	27,8	34,1	33,0
Mart	38,8	26,0	36,2	33,7
Nisan	30,7	24,2	28,0	27,6
Mayıs	23,3	18,4	15,0	18,9
Haziran	22,4	20,2	13,5	18,7
Temmuz	21,2	16,2	14,2	17,2
Ağustos	18,8	15,2	17,5	17,2
Eylül	23,6	19,1	17,4	20,0
Ekim	40,1	26,0	28,9	31,7
Kasım	40,4	24,1	35,4	33,3
Aralık	23,4	17,7	20,5	20,5
Ortalama	29,3	21,4	24,3	25,0

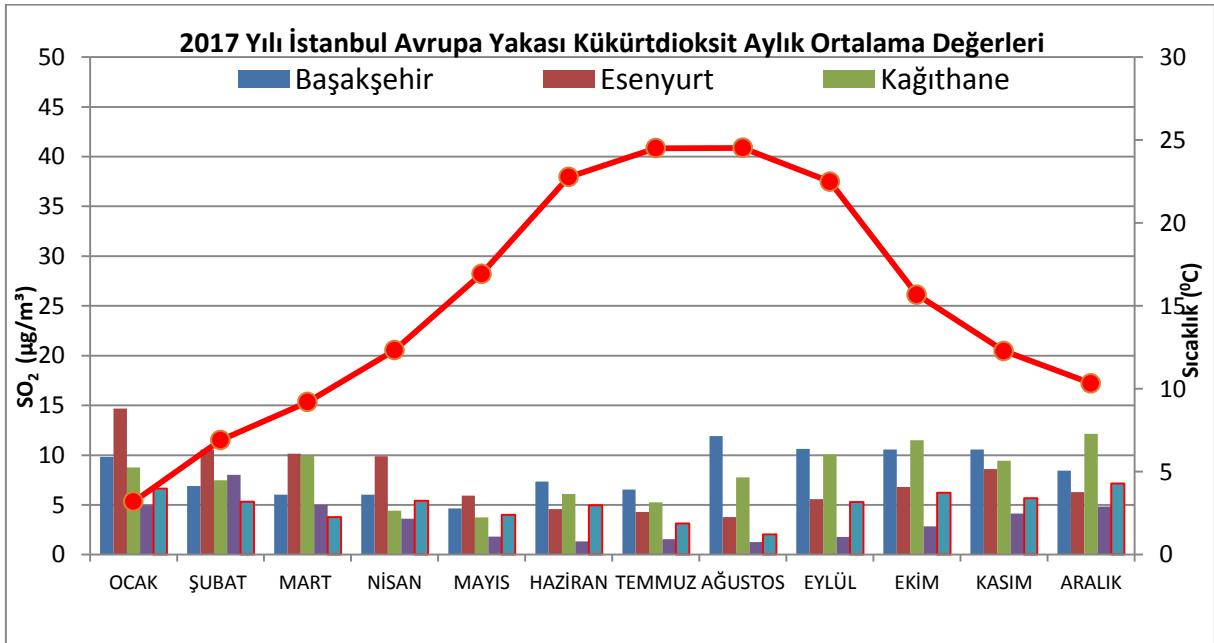
Çizelge 38 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

ANADOLU	Kandilli	Sultanbeyli	Ümraniye	Ortalama
Ocak	8,8	5,3	10,1	8,1
Şubat	13,7	9,7	13,0	12,1
Mart	19,3	7,3	8,2	11,6
Nisan	17,9	6,2	5,4	9,8
Mayıs	15,4	5,9	3,5	8,2
Haziran	13,6	4,0	3,9	7,2
Temmuz	8,5	3,4	2,9	4,9
Ağustos	7,5	3,4	2,6	4,5
Eylül	10,9	4,8	3,6	6,4
Ekim	12,1	5,3	5,3	7,6
Kasım	15,6	9,0	7,6	10,7
Aralık	19,1	8,3	9,5	12,3
Ortalama	13,5	6,0	6,3	8,6

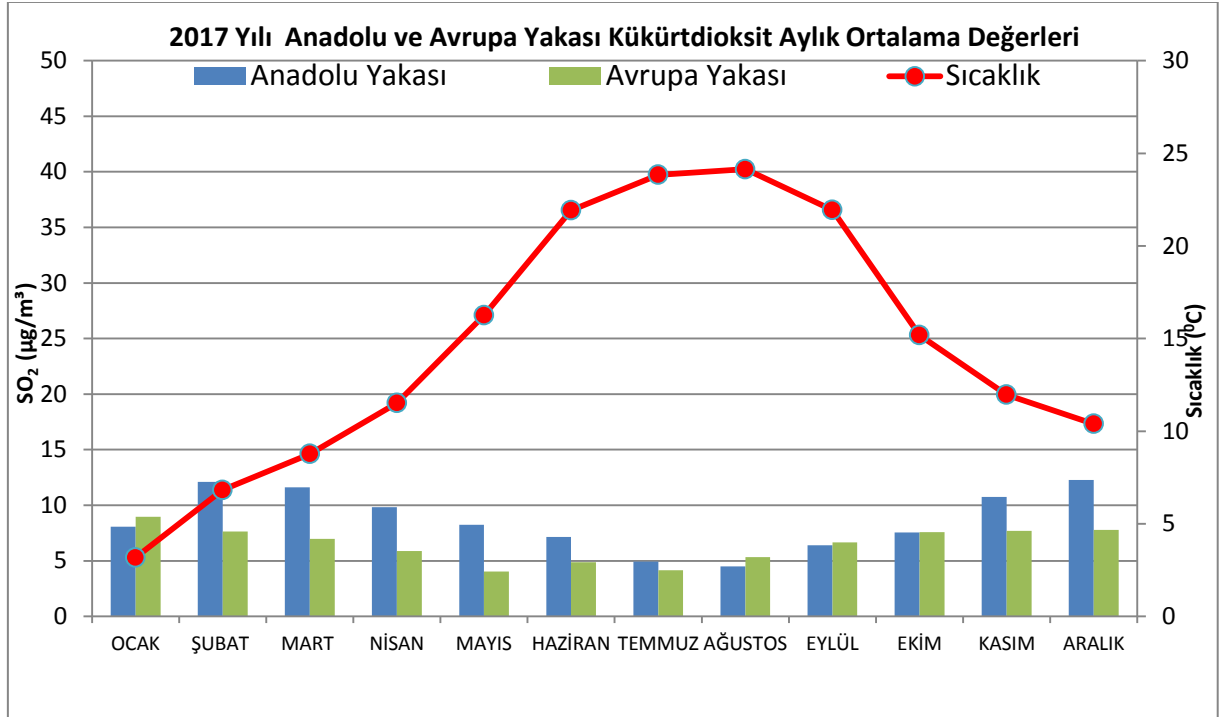
AVRUPA	Başakşehir	Esenyurt	Kağıthane	Şirinevler	Sultangazi	Ortalama
Ocak	9,8	14,7	8,7	6,6	5,0	9,0
Şubat	6,9	10,6	7,5	5,3	8,0	7,7
Mart	6,0	10,2	10,0	3,8	5,0	7,0
Nisan	6,0	9,9	4,4	5,4	3,6	5,9
Mayıs	4,6	5,9	3,7	4,0	1,8	4,0
Haziran	7,3	4,6	6,1	5,0	1,3	4,9
Temmuz	6,5	4,3	5,3	3,1	1,6	4,2
Ağustos	11,9	3,8	7,8	2,0	1,3	5,3
Eylül	10,6	5,6	10,1	5,3	1,8	6,7
Ekim	10,6	6,8	11,5	6,2	2,9	7,6
Kasım	10,6	8,6	9,4	5,7	4,1	7,7
Aralık	8,4	6,3	12,2	7,2	4,8	7,8
Ortalama	8,3	7,6	8,1	5,0	3,4	6,5

Grafik 31 - İstanbul Anadolu Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Grafik 32 - İstanbul Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Grafik 33 - İstanbul Anadolu ve Avrupa Yakası Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 Yılı Aylık Ortalama Kükürtdioksit (SO₂) Değerleri

8.8.1. İstanbul Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 39 - İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

	Başakşehir	Esenyurt	Kandilli
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	1 GÜN (4)	4 GÜN (17-22-24-28)	-
Şubat	13 GÜN (1-2-3-7-17-18-19-21-22-23-24-27-28)	11 GÜN (1-2-3-7-8-17-18-19-21-27-28)	4 GÜN (2-7-18-19)
Mart	14 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-15-20-21-25-26-28)	23 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-15-16-17-21-22-23-24-25-26-28-29-30-31)	2 GÜN (6-21)
Nisan	15 GÜN (4-6-7-11-12-14-15-16-19-25-26-27-28-29-30)	18 GÜN (3-4-5-6-7-10-11-12-13-14-15-16-25-26-27-28-29-30)	-
Mayıs	8 GÜN (2-3-4-5-6-9-12-13)	11 GÜN (1-2-3-4-6-9-12-13-14-25-26)	1 GÜN (13)
Haziran	-	13 GÜN (2-3-5-6-7-8-11-14-15-22-23-29-30)	-
Temmuz	-	10 GÜN (1-2-13-14-23-24-25-26-27-30)	-
Ağustos	-	6 GÜN (4-5-6-13-23-24)	-
Eylül	6 GÜN (10-11-12-18-20-26)	11 GÜN (4-8-10-11-12-17-18-19-20-24-26)	4 GÜN (10-11-12-20)
Ekim	16 GÜN (5-6-7-11-13-14-15-16-19-20-21-22-23-24-25-27)	24 GÜN (4-5-6-7-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-27-28-31)	5 GÜN (7-20-21-22-24)
Kasım	14 GÜN (2-3-9-11-12-13-14-15-18-24-25-26-27-30)	19 GÜN (1-2-3-7-8-9-10-11-13-14-15-16-18-21-23-24-25-26-27)	6 GÜN (13-14-24-25-26-27)
Aralık	14 GÜN (1-2-3-7-8-9-13-14-15-16-26-27-28-29)	2 GÜN (3-11)	-
Toplam	101 GÜN	152 GÜN	22 GÜN

Çizelge 39 - MTHM İstanbul Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) limit aşım sayıları ve günleri (devam)

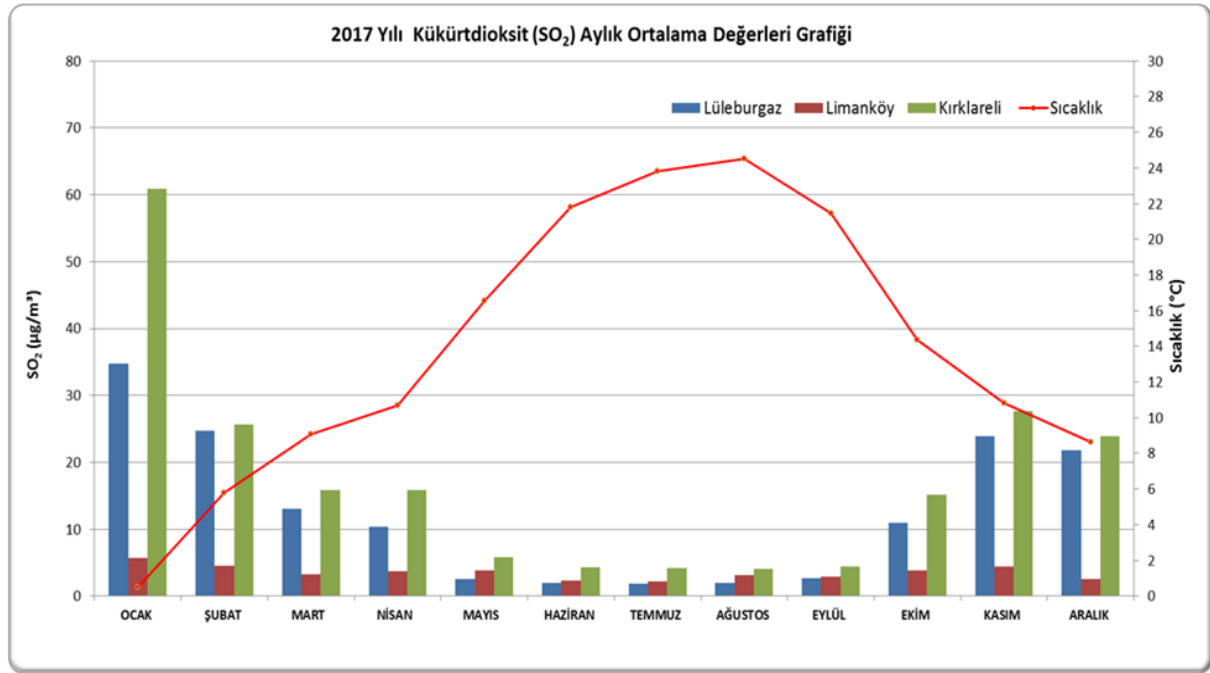
	Mecidiyeköy	Şile	Silivri	Şirinevler
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	-	-	-	2 GÜN (17-28)
Şubat	9 GÜN (2-3-7-15-17-18-24-27-28)	-	2 GÜN (2-18)	10 GÜN (1-2-3-7-8-18-19-21-27-28)
Mart	11 GÜN (1-2-3-4-6-8-15-16-21-25-28)	-	3 GÜN (6-15-21)	14 GÜN (1-2-3-4-5-6-8-15-16-21-25-26-29-30)
Nisan	6 GÜN (6-14-15-27-28-29)	-	5 GÜN (14-27-28-29-30)	10 GÜN (4-5-6-12-14-26-27-28-29-30)
Mayıs	2 GÜN (12-13)	-	-	7 GÜN (2-3-4-5-6-12-13)
Haziran	1 GÜN (8)	-	2 GÜN (8-30)	4 GÜN (2-3-7-8)
Temmuz	6 GÜN (21-26-27-29-30-31)	-	1 GÜN (7)	3 GÜN (26-27-30)
Ağustos	2 GÜN (16-25)	-	-	2 GÜN (5-7)
Eylül	3 GÜN (11-12-18)	2 GÜN (12-26)	-	6 GÜN (10-11-12-18-20-26)
Ekim	6 GÜN (7-13-20-21-22-24)	2 GÜN (21-22)	5 GÜN (20-21-22-25-26)	14 GÜN (6-7-11-13-14-15-16-19-20-21-22-23-24-27)
Kasım	4 GÜN (11-13-24-25)	-	-	15 GÜN (2-3-6-9-10-11-13-14-15-18-19-23-24-25-26)
Aralık	1 GÜN (16)	-	-	-
Toplam	41 GÜN	4 GÜN	18 GÜN	87 GÜN

Ölçüm yapılan zamanda, 24 saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, HKDYY'de 24 saatlik ortalama süre için verilen Sınır değerin hiçbir istasyonda aşılmadığı tespit edilmiştir.

8.9. Kırklareli

Çizelge 40 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

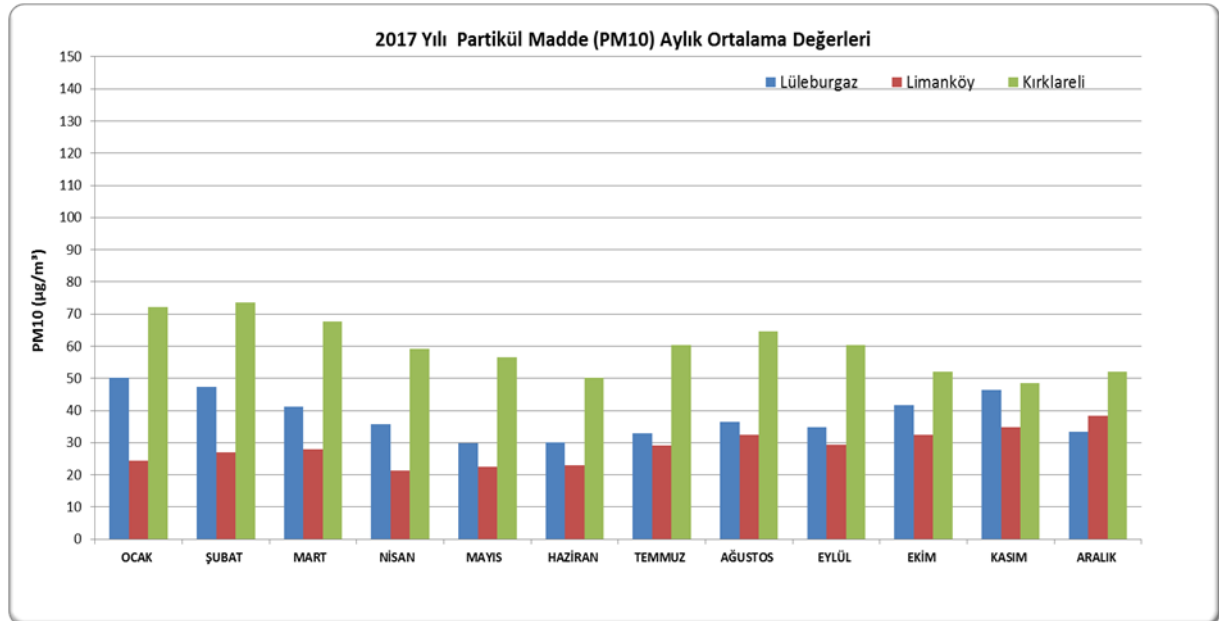
	Lüleburgaz	Limanköy	Kırklareli	Ortalama
Ocak	34,7	5,7	60,8	33,8
Şubat	24,8	4,5	25,7	18,3
Mart	13,1	3,2	15,8	10,7
Nisan	10,4	3,7	15,9	10,0
Mayıs	2,5	3,8	5,8	4,0
Haziran	2,0	2,4	4,3	2,9
Temmuz	1,8	2,2	4,2	2,7
Ağustos	2,0	3,2	4,0	3,1
Eylül	2,7	2,9	4,4	3,3
Ekim	10,9	3,8	15,1	10,0
Kasım	23,8	4,4	27,7	18,6
Aralık	21,8	2,6	23,9	16,1
Ortalama	12,5	3,5	17,3	11,1

Grafik 34 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 41 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀, µg/m³) verileri

	Lüleburgaz	Limanköy	Kırklareli	Ortalama
Ocak	50,3	24,3	72,2	48,9
Şubat	47,2	27,1	73,6	49,3
Mart	41,1	27,9	67,7	45,6
Nisan	35,8	21,3	59,3	38,8
Mayıs	29,7	22,6	56,5	36,4
Haziran	30,2	22,9	50,1	34,4
Temmuz	32,8	29,2	60,3	41,3
Ağustos	36,5	32,4	64,6	44,7
Eylül	34,8	29,4	60,3	41,5
Ekim	41,6	32,5	52,1	41,7
Kasım	46,3	34,7	48,5	43,2
Aralık	33,3	38,3	52,1	34,3
Ortalama	38,3	28,5	59,8	41,7

Grafik 35 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

8.9.1. Kırklareli Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 42 - Kırklareli Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

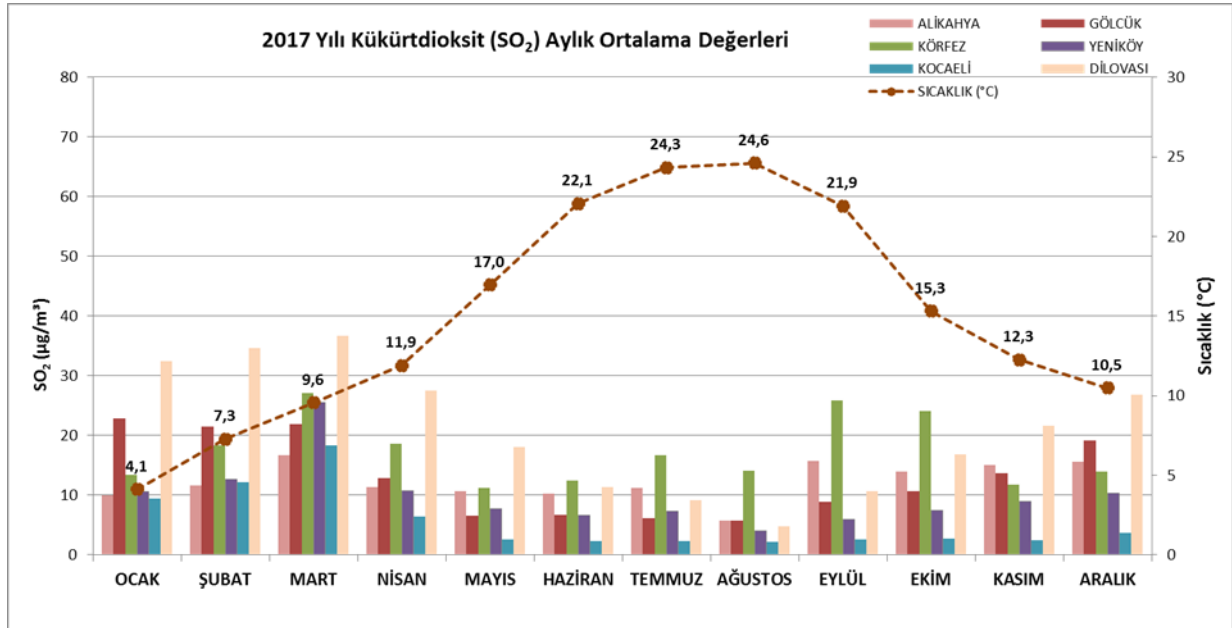
	Limanköy	Lüleburgaz	Kırklareli
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	-	5 GÜN (2-3-4-13-22)	12 GÜN (1-2-3-4-11-12-13-21-22-25-28-29)
Şubat	-	4 GÜN (1-2-3-18)	16 GÜN (1-2-3-6-7-11-14-15-16-17-18-19-21-22-23-28)
Mart	-	1 GÜN (6)	15 GÜN (1-2-3-4-5-6-10-15-16-17-21-25-28-29-30)
Nisan	-	-	7 GÜN (4-5-6-12-28-29-30)
Mayıs	-	-	5 GÜN (1-2-3-4-5-13)
Haziran	-	-	-
Temmuz	-	-	5 GÜN (1-17-20-24-25)
Ağustos	-	-	12 GÜN (1-3-4-5-6-7-11-12-16-17-18-19)
Eylül	-	-	8 GÜN (10-11-12-17-18-19-20-26)
Ekim	-	3 GÜN (20-21-22)	2 GÜN (5-6)
Kasım	-	1 GÜN (14)	5 GÜN (14-23-24-25-26)
Aralık	-	2 GÜN (8-25)	4 GÜN (7-8-4-25)
Toplam	-	16 GÜN	92 GÜN

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ve saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, HKDYY'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 175 µg/m³'lük sınır değer istasyonlarda hiç aşılmadığı, SO₂'ye ait 410 µg/m³'lük saatlik sınır değerin ise, Kırklareli İstasyonu'nda 5 kez aşıldığı, Limanköy ve Lüleburgaz İstasyonlarında ise hiç aşılmadığı görülmüştür.

8.10. Kocaeli

Çizelge 43 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

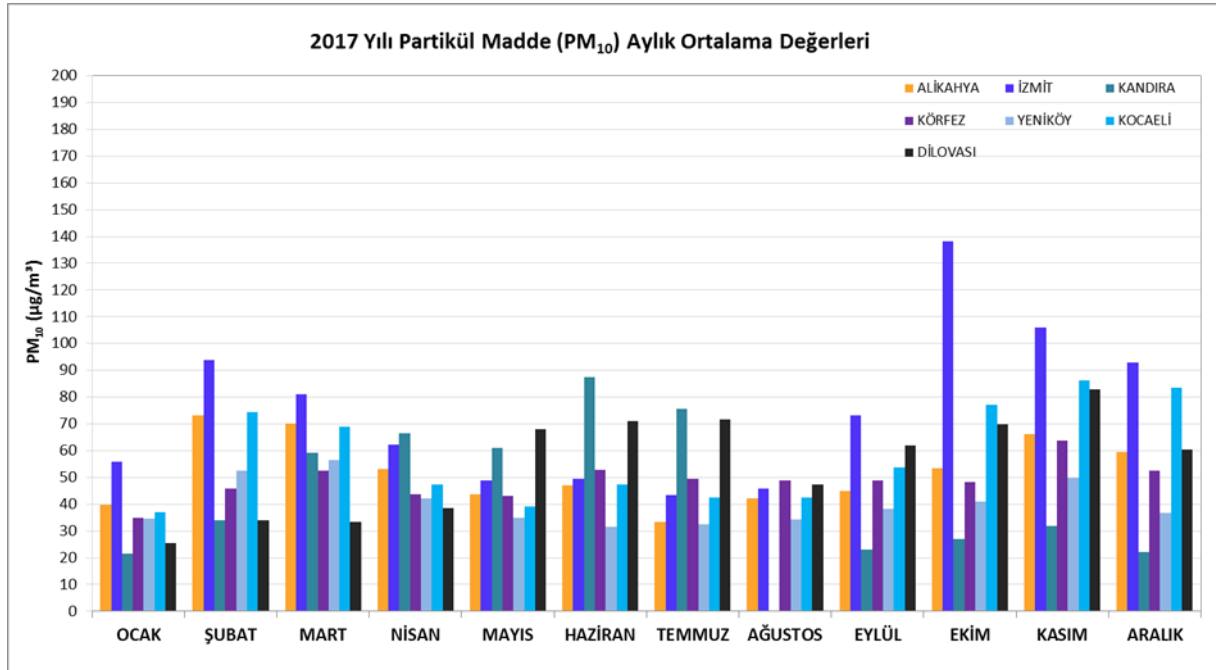
	Alıkahya	Gölcük	Körfez	Yeniköy	Kocaeli	Dilovası	Ortalama
Ocak	10,0	22,8	13,4	10,6	9,5	32,5	16,4
Şubat	11,7	21,6	18,4	12,6	12,2	34,6	18,5
Mart	16,7	21,9	27,0	25,6	18,4	36,6	24,4
Nisan	11,4	12,9	18,6	10,7	6,5	27,6	14,6
Mayıs	10,7	6,6	11,3	7,7	2,6	18,0	9,5
Haziran	10,3	6,6	12,4	6,6	2,4	11,4	8,3
Temmuz	11,3	6,1	16,7	7,4	2,3	9,1	8,8
Ağustos	5,7	5,7	14,2	4,0	2,2	4,8	6,1
Eylül	15,7	8,9	25,9	5,9	2,6	10,7	11,6
Ekim	13,9	10,7	24,1	7,5	2,7	16,9	12,6
Kasım	15,0	13,7	11,7	9,0	2,4	21,7	12,3
Aralık	15,7	19,1	14,0	10,3	3,7	26,9	14,9
Ortalama	12,3	13,1	17,3	9,8	5,6	20,9	13,2

Grafik 36 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 44 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) verileri

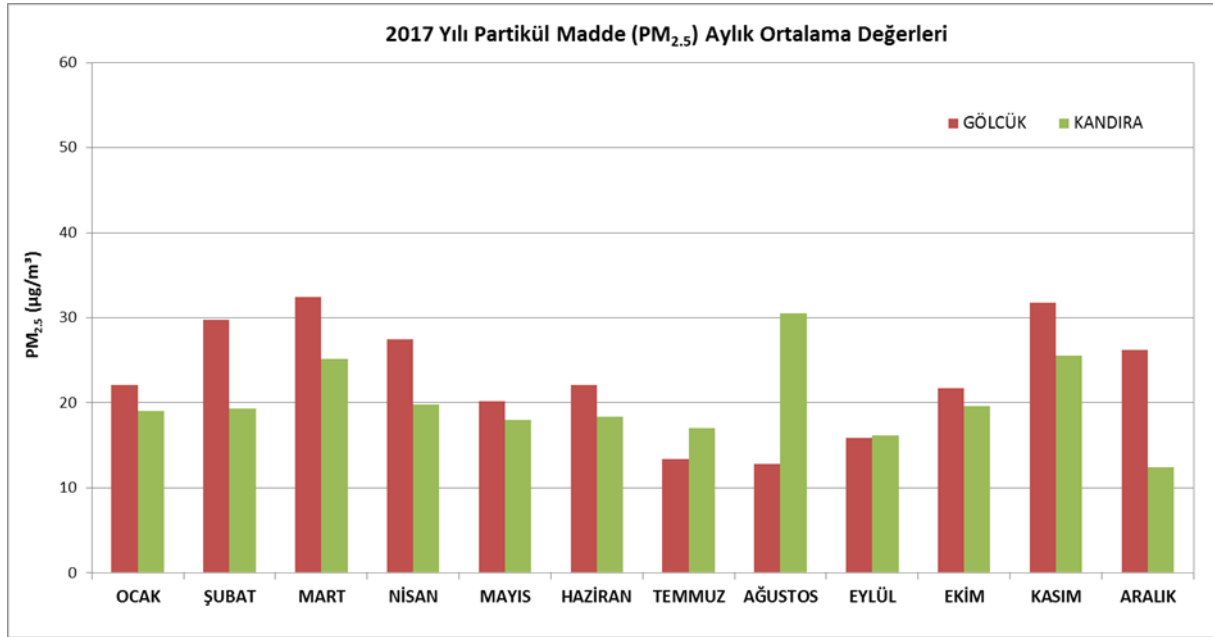
	Alikahya	İzmit	Kandıra	Körfez	Yeniköy	Kocaeli	Dilovası	Ortalama
Ocak	39,8	55,9	21,6	34,8	34,5	37,1	25,4	35,6
Şubat	73,1	93,7	33,9	45,7	52,4	74,5	33,9	58,2
Mart	70,0	81,2	59,1	52,6	56,6	68,9	33,5	60,3
Nisan	53,2	62,2	66,5	43,6	42,2	47,4	38,6	50,5
Mayıs	43,7	48,9	60,9	43,2	34,9	39,1	68,1	48,4
Haziran	47,0	49,6	87,6	52,7	31,5	47,3	71,1	55,2
Temmuz	33,4	43,5	75,7	49,5	32,3	42,6	71,5	49,8
Ağustos	42,3	45,9	0,0	48,7	34,2	42,5	47,4	37,3
Eylül	44,9	73,2	23,0	48,7	38,2	53,9	61,9	49,1
Ekim	53,5	138,1	27,1	48,4	41,0	77,0	69,8	65,0
Kasım	66,2	105,8	31,8	63,9	49,6	86,3	82,8	69,5
Aralık	59,5	92,8	22,0	52,4	36,7	83,4	60,3	58,2
Ortalama	52,2	74,2	42,4	48,7	40,4	58,3	55,4	53,1

Grafik 37 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Çizelge 45 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5} µg/m³) verileri

	Gölcük	Kandıra	Ortalama
Ocak	22,1	19,0	20,5
Şubat	29,8	19,3	24,5
Mart	32,4	25,2	28,8
Nisan	27,5	19,8	23,6
Mayıs	20,2	18,0	19,1
Haziran	22,1	18,4	20,3
Temmuz	13,4	17,1	15,2
Ağustos	12,8	30,6	21,7
Eylül	15,9	16,1	16,0
Ekim	21,8	19,6	20,7
Kasım	31,8	25,5	28,6
Aralık	26,2	12,5	19,3
Ortalama	23,0	20,1	21,5

Grafik 38 - Kocaeli Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5}) değerleri

8.10.1 Kocaeli Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 46 - Kocaeli-Alıkahya, Kocaeli-Gölcük, Kocaeli-İzmit, Kocaeli-Kandıra Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

AYLAR	ALİKAHYA LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	GÖLCÜK LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	İZMİT LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	KANDIRA LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	2 GÜN (2-24)	-	8 GÜN (2-3-4-13-17-22-23-24)	-
Şubat	15 GÜN (1-2-3-4-7-8-18-19-20- 21-22-23-25-27-28)	-	18 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-17-18- 19-20-21-22-23-24-25- 27-28)	1 GÜN (25)
Mart	13 GÜN (4-5-6-7-8-9-10-15-16- 19-21-25-26)	-	17 GÜN (1-2-4-5-6-7-8-9-10-15- 16-19-20-21-24-25-26)	5 GÜN (2-6-8-9-25)
Nisan	6 GÜN (4-5-6-14-15-28)	-	10 GÜN (3-4-5-6-14-15-26-27- 28-29)	8 GÜN (5-9-12-15-16-20- 29-30)
Mayıs	2 GÜN (5-13)	-	4 GÜN (2-4-5-13)	8 GÜN (3-4-5-13-14-15- 20-31)
Haziran	2 GÜN (21-22)	-	5 GÜN (2-6-8-21-22)	17 GÜN (1-2-3-4-5-6-8-14- 21-22-23-24-26-27- 28-29-30)
Temmuz	-	-	-	15 GÜN (1-2-3-7-8-9-10-22- 23-24-25-26-27-29- 30)
Ağustos	-	-	-	5 GÜN (3-4-5-6-7)
Eylül	4 GÜN (11-12-20-21)	-	16 GÜN (26-27-10-11-12-13-17- 18-19-20-21-23-24-25- 27-28)	-
Ekim	8 GÜN (7-16-19-20-21-22-23- 24)	-	15 GÜN (3-4-5-6-7-8-9-10-11- 12-13-21-22-23-24)	1 GÜN (21)
Kasım	12 GÜN (3-9-12-13-14-15-18- 19-24-25-26-27)	-	23 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-9-10- 11-12-13-14-15-17-18- 19-22-24-25-26-27-30)	-
Aralık	13 GÜN (2-3-4-8-9-11-13-14- 15-16-26-27-28)	-	6 GÜN (2-3-4-8-9-16)	-
Toplam	77 GÜN	-	122 GÜN	60 GÜN

Çizelge 47 - Kocaeli-Körfez, Kocaeli-Yeniköy, Kocaeli, Kocaeli-Dilovası Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

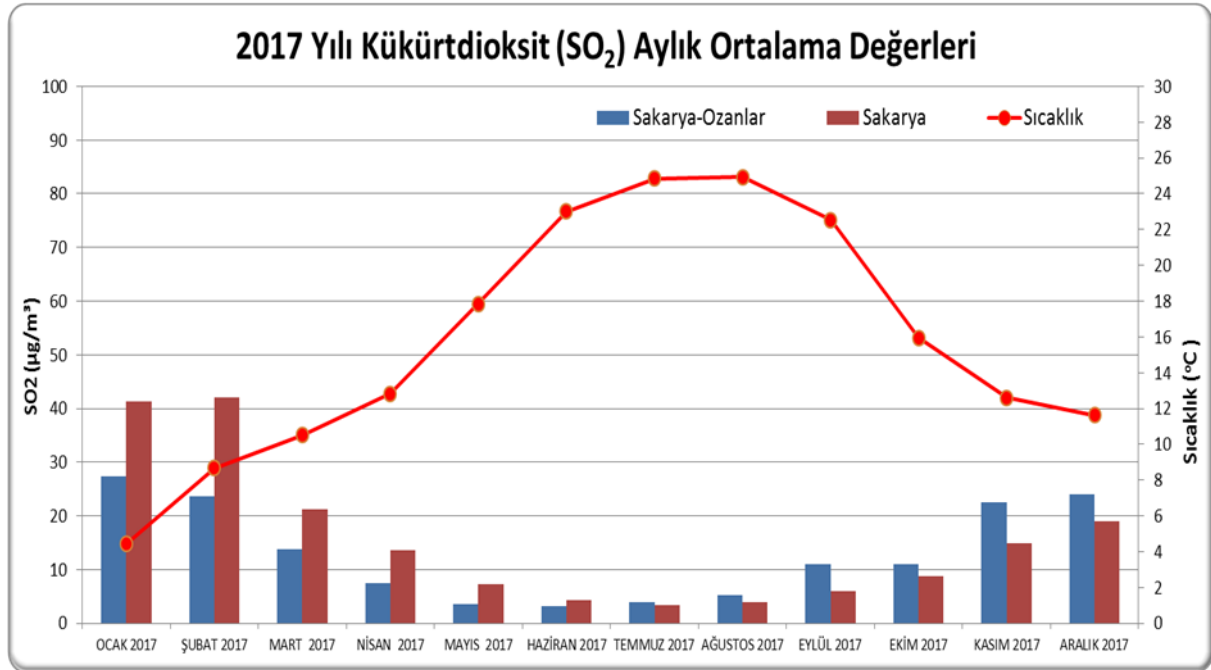
	KÖRFEZ	YENİKÖY	KOCAELİ	DİLOVASI
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	2 GÜN (2-3)	1 GÜN (24)	4 GÜN (2-3-4-24)	-
Şubat	4 GÜN (3-19-27-28)	7 GÜN (2-3-18-19-21-27-28)	16 GÜN (1-2-3-4-6-7-8-18-19-21-22-23-24-25-27-28)	-
Mart	4 GÜN (1-9-25-26)	8 GÜN (1-2-6-9-10-24-25-26)	14 GÜN (1-2-5-6-7-8-9-10-15-16-19-24-25-26)	-
Nisan	2 GÜN (4-5)	3 GÜN (3-4-5)	5 GÜN (4-5-6-14-15)	1 GÜN (27)
Mayıs	1 GÜN (13)	-	2 GÜN (5-13)	8 GÜN (12-13-14-20-23-25-26-31)
Haziran	3 GÜN (2-8-30)	-	1 GÜN (14)	12 GÜN (1-2-3-4-6-7-14-21-22-23-24-30)
Temmuz	3 GÜN (2-26-27)	-	2 GÜN (26-27)	9 GÜN (1-2-3-13-14-15-24-25-26)
Ağustos	1 GÜN (8)	-	-	2 GÜN (6-7)
Eylül	5 GÜN (10-11-12-17-18)	2 GÜN (11-12)	3 GÜN (11-12-21)	9 GÜN (9-10-11-12-13-18-19-20-21)
Ekim	6 GÜN (19-20-21-22-23-24)	3 GÜN (20-21-23)	12 GÜN (5-6-7-13-16-18-19-20-21-22-23-24)	13 GÜN (6-7-13-14-16-18-19-20-21-22-23-24-28)
Kasım	11 GÜN (3-9-12-13-14-15-18-19-24-25-26)	4 GÜN (3-15-18-19)	22 GÜN (2-3-4-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-17-18-19-22-24-25-26-27-30)	20 GÜN (2-3-4-7-8-9-10-11-12-13-14-15-17-18-19-23-24-25-26-27)
Aralık	9 GÜN (3-8-9-12-13-14-15-26-27)	3 GÜN (3-12-27)	16 GÜN (1-2-3-4-8-9-11-12-13-14-15-16-25-26-27-28)	12 GÜN (2-3-4-8-11-12-13-14-15-25-26-27)
Toplam	51 GÜN	31 GÜN	97 GÜN	86 GÜN

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)'de saatlik ortalama süre için verilen 410 µg/m³ sınır değeri; Dilovası İstasyonunda 4 kez; Yeniköy İstasyonunda 9 kez; Körfez İstasyonunda 6 kez aşıldığı görülmüştür.

8.11. Sakarya

Çizelge 48 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

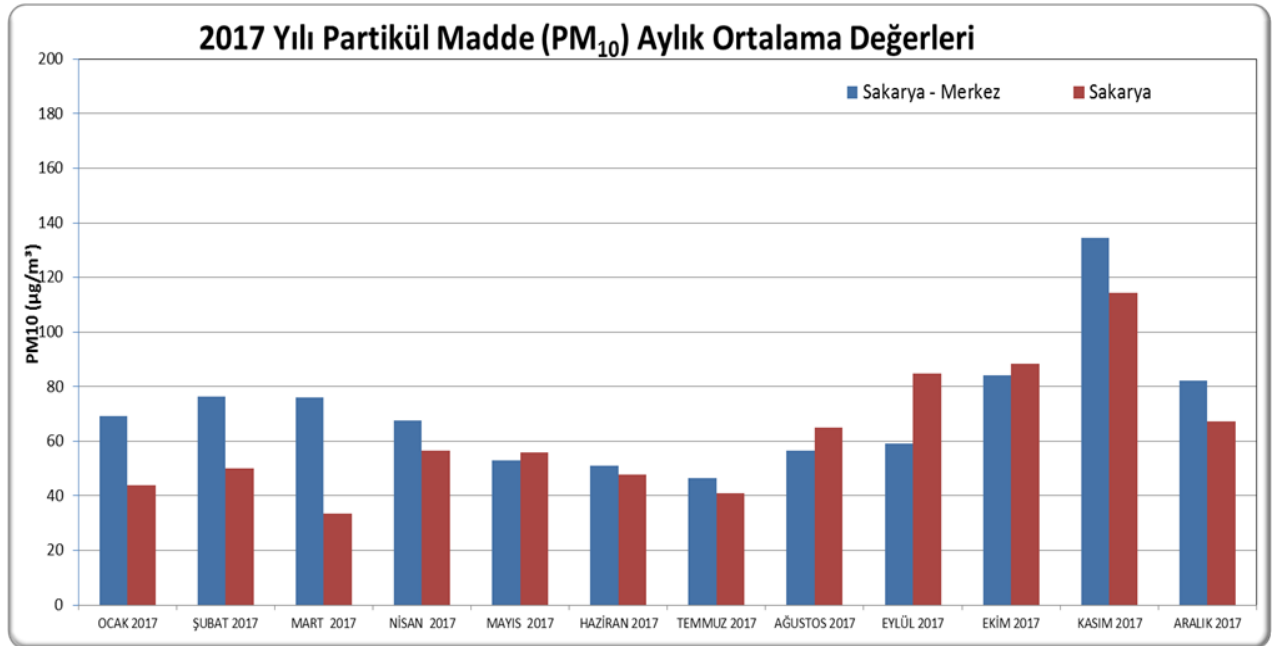
	Ozanlar	Sakarya	Ortalama
Ocak	27,5	41,4	34,4
Şubat	23,6	42,0	32,8
Mart	13,8	21,3	17,5
Nisan	7,4	13,6	10,5
Mayıs	3,7	7,4	5,5
Haziran	3,1	4,3	3,7
Temmuz	4,0	3,5	3,7
Ağustos	5,3	4,0	4,7
Eylül	11,0	6,0	8,5
Ekim	11,0	8,8	9,9
Kasım	22,5	14,8	18,7
Aralık	24,1	19,0	21,5
Ortalama	13,1	15,5	14,3

Grafik 39 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 49 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀, µg/m³) verileri

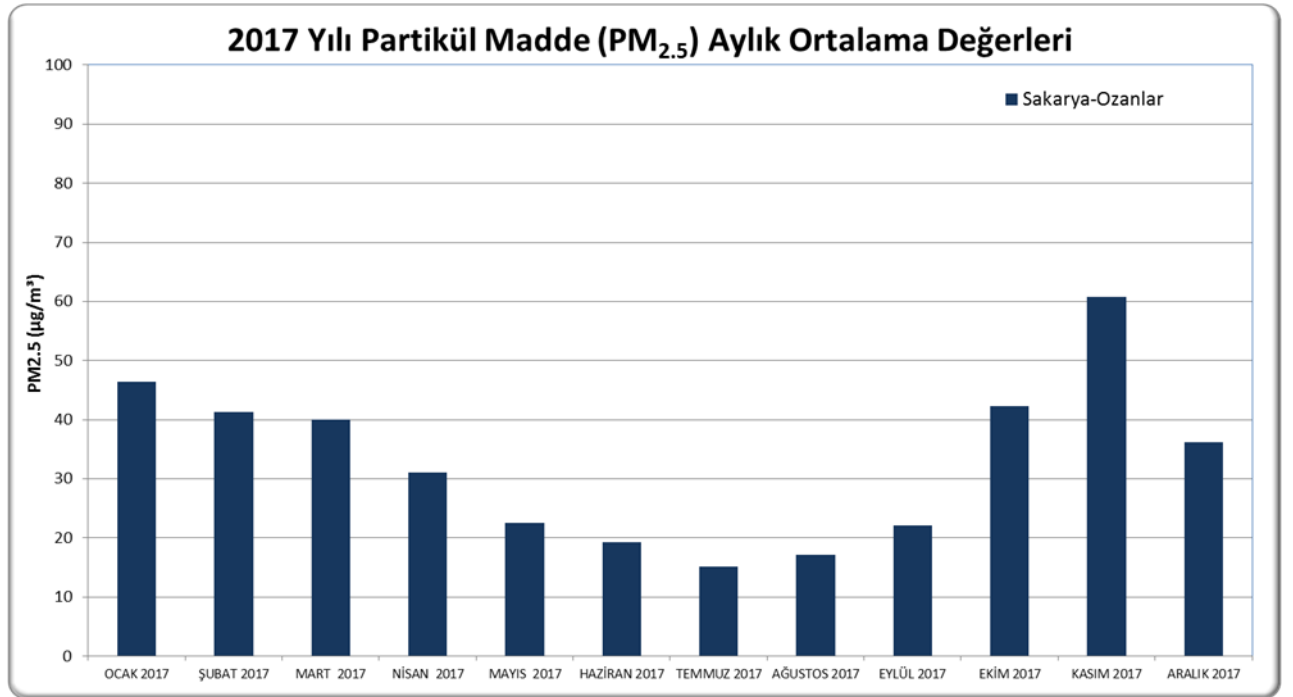
	Merkez	Sakarya	Ortalama
Ocak	69,1	43,9	56,5
Şubat	76,4	49,9	63,1
Mart	76,2	33,5	54,9
Nisan	67,5	56,5	62,0
Mayıs	52,9	55,9	54,4
Haziran	50,9	47,7	49,3
Temmuz	46,6	40,8	43,7
Ağustos	56,5	65,1	60,8
Eylül	59,3	84,8	72,0
Ekim	84,2	88,3	86,3
Kasım	134,4	114,2	124,3
Aralık	82,1	67,4	74,8
Ortalama	71,3	62,3	66,8

Grafik 40 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Çizelge 50 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5} µg/m³) verileri

	Ozanlar
Ocak	46,5
Şubat	41,4
Mart	40,0
Nisan	31,0
Mayıs	22,6
Haziran	19,3
Temmuz	15,2
Ağustos	17,1
Eylül	22,2
Ekim	42,3
Kasım	60,7
Aralık	36,3
Ortalama	32,9

Grafik 41 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5}) değerleri

8.11.1. Sakarya Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 51 - Sakarya Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı 24 saatlik partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

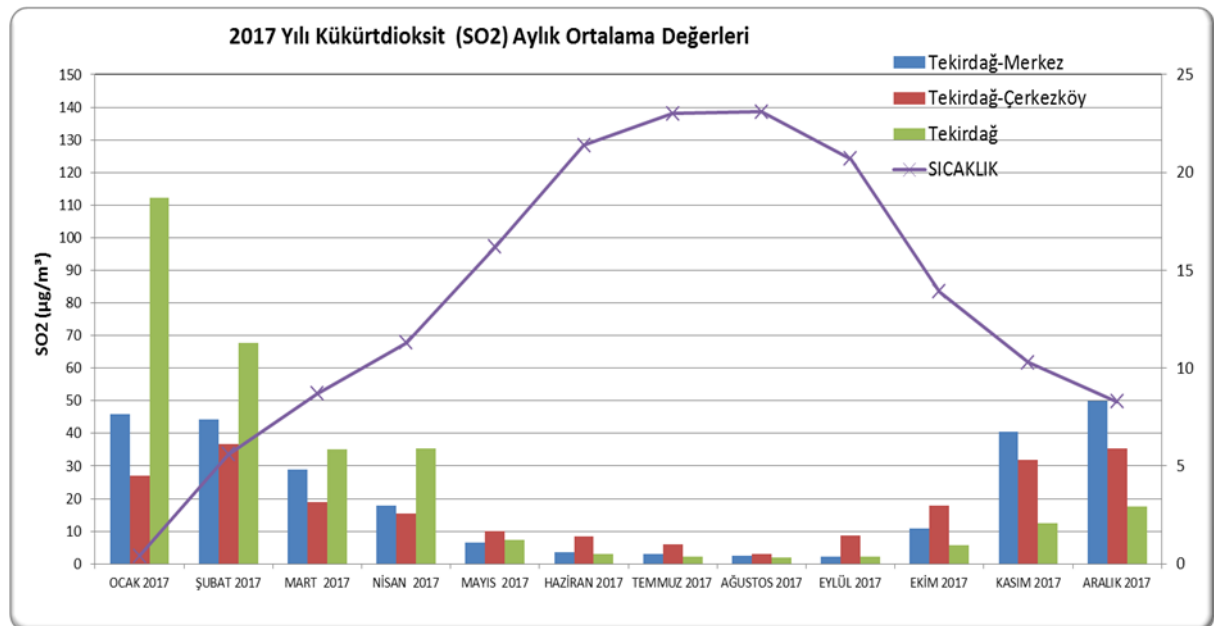
	Sakarya Merkez	Ozanlar	Sakarya
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	11 GÜN (5-9-10-11-17-22-23-24-28-29-30)	-	4 GÜN (9-10-17-22)
Şubat	15 GÜN (1-2-3-7-17-18-19-20-21-22-23-24-25-27-28)	-	6 GÜN (1-2-7-18-19-22)
Mart	18 GÜN (1-2-4-7-8-9-10-15-16-21-22-24-25-26-28-29-30-31)	-	-
Nisan	13 GÜN (4-5-6-9-10-11-12-14-15-16-20-26-27)	-	7 GÜN (3-4-5-6-9-12-13)
Mayıs	2 GÜN (10-13)	-	-
Haziran	3 GÜN (2-3-8)	-	-
Temmuz	3 GÜN (1-26-27)	-	-
Ağustos	5 GÜN (12-14-15-18-19)	-	12 GÜN (11-12-13-14-15-16-18-19-20-21-24-28)
Eylül	8 GÜN (11-12-14-18-19-20-21-26)	-	21 GÜN (8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-24-25-26-27-28-29-30)
Ekim	20 GÜN (5-6-7-10-12-13-14-15-16-18-19-20-21-22-23-24-25-27-28-31)	-	22 GÜN (3-4-5-6-7-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-27-31)
Kasım	22 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-29-30)	-	27 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-23-24-25-26-27-29-30)
Aralık	13 GÜN (1-4-7-8-9-11-12-13-14-15-21-24-30)	-	8 GÜN (4-11-12-13-14-15-21-30)
Toplam	133 GÜN	-	107 GÜN

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 175 µg/m³'lük Sınır değeri ve 410 µg/m³ 'lük saatlik sınır değerin Sakarya Merkez, Sakarya Ozanlar ve Sakarya İstasyonlarında hiç aşılmadığı görülmüştür.

8.12. Tekirdağ

Çizelge 52 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

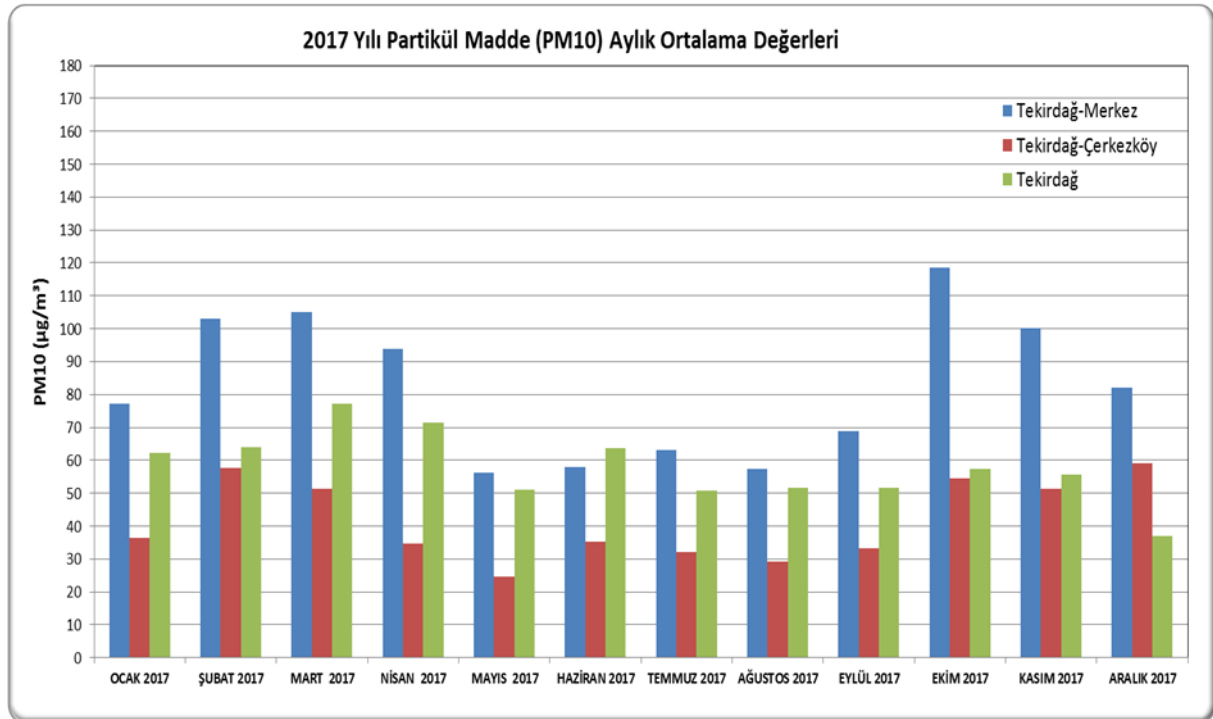
	Çerkezköy	Merkez	TEKİRDAĞ	Ortalama
Ocak	27,0	45,9	112,3	61,7
Şubat	36,8	44,4	67,8	49,7
Mart	18,8	28,9	35,2	27,6
Nisan	15,5	17,8	35,5	22,9
Mayıs	10,1	6,4	7,2	7,9
Haziran	8,4	3,5	3,0	5,0
Temmuz	6,0	3,1	2,1	3,7
Ağustos	2,9	2,4	2,0	2,4
Eylül	8,7	2,1	2,1	4,3
Ekim	17,9	10,9	5,6	11,5
Kasım	31,8	40,5	12,5	28,3
Aralık	35,3	49,9	17,7	34,3
Ortalama	18,3	21,3	25,3	21,6

Grafik 42 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 53 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) verileri

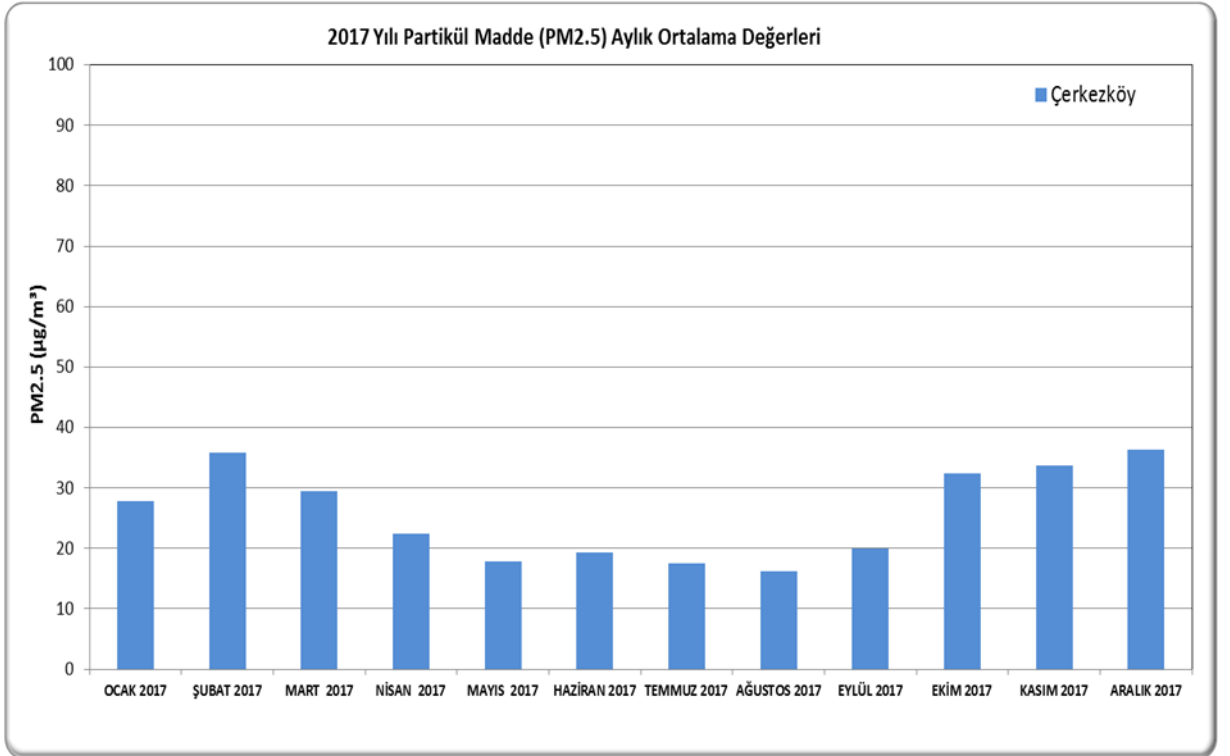
	Çerkezköy	Merkez	TEKİRDAĞ	Ortalama
Ocak	36,5	77,1	62,3	58,6
Şubat	57,6	103,1	64,1	74,9
Mart	51,4	105,1	77,3	77,9
Nisan	34,6	93,9	71,4	66,6
Mayıs	24,7	56,1	51,0	43,9
Haziran	35,3	58,1	63,7	52,4
Temmuz	32,1	63,2	50,8	48,7
Ağustos	29,1	57,4	51,5	46,0
Eylül	33,4	69,0	51,5	51,3
Ekim	54,5	118,5	57,4	76,8
Kasım	51,3	100,3	55,7	69,1
Aralık	59,2	82,0	36,9	59,4
Ortalama	41,6	82,0	57,8	60,5

Grafik 43 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Çizelge 54 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5} µg/m³) verileri

	Çerkezköy
Ocak	27,9
Şubat	35,8
Mart	29,4
Nisan	22,5
Mayıs	17,9
Haziran	19,4
Temmuz	17,5
Ağustos	16,2
Eylül	20,0
Ekim	32,4
Kasım	33,7
Aralık	36,3
Ortalama	25,8

Grafik 44 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5}) değerleri

8.12.1. Tekirdağ Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 55 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

	Çerkezköy	Merkez	TEKİRDAĞ
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	2 GÜN (213)	16 GÜN (1-2-3-4-8-12-13-21-22-24-25-26-27-28-29-31)	12 GÜN (1-2-3-4-7-8-9-11-21-22-27-28)
Şubat	7 GÜN (2-3-4-18-21-23-24)	19 GÜN (1-2-3-6-7-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-27-28)	9 GÜN (1-2-3-15-17-18-19-21-28)
Mart	6 GÜN (1-3-6-15-21-12)	23 GÜN (1-3-4-5-6-7-8-11-15-16-17-18-20-21-22-23-24-25-26-28-29-30-31)	17 GÜN (3-4-5-6-7-8-11-15-16-17-21-22-25-28-29-30-31)
Nisan		19 GÜN (1-3-4-5-6-10-11-12-13-14-15-16-20-25-26-27-28-29-30)	15 GÜN (4-5-6-10-11-12-14-15-16-20-26-27-28-29-30)
Mayıs	-	4 GÜN (3-4-5-13)	5 GÜN (3-4-5-12-13)
Haziran	-	7 GÜN (3-8-22-23-24-29-30)	9 GÜN (2-3-8-22-23-24-28-29-30)
Temmuz	-	9 GÜN (1-2-13-14-23-24-25-26-27)	5 GÜN (1-2-23-24-25)
Ağustos	-	5 GÜN (7-11-16-18-19)	3 GÜN (4-6-18)
Eylül	-	14 GÜN (8-9-10-11-12-14-16-17-18-19 - 20-21-25-29)	7 GÜN (10-11-12-18-19-20-26)
Ekim	7 GÜN (6-10-20-21-22-27-28)	25 GÜN (3-4-5-6-7-9-10-11-12 -13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-26-27-28-31)	7 GÜN (13-19-20-21-22-23-27)
Kasım	7 GÜN (3-11-13-14-22-24-30)	24 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-17-18-19-21-22-23-27-29-30)	7 GÜN (13-14-15-18-24-25-26)
Aralık	11 GÜN (7-8-9-12-13-14-15-16-25-26-27)	19 GÜN (3-4-6-7-8-9-10-11-12-14-15-16-20-21-22-24-25-26-27)	2 GÜN (26-30)
Toplam	40 Gün	184 Gün	98 Gün

Çizelge 56 - Tekirdağ Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı kükürtdioksit (SO₂) sınır aşım sayıları ve günleri

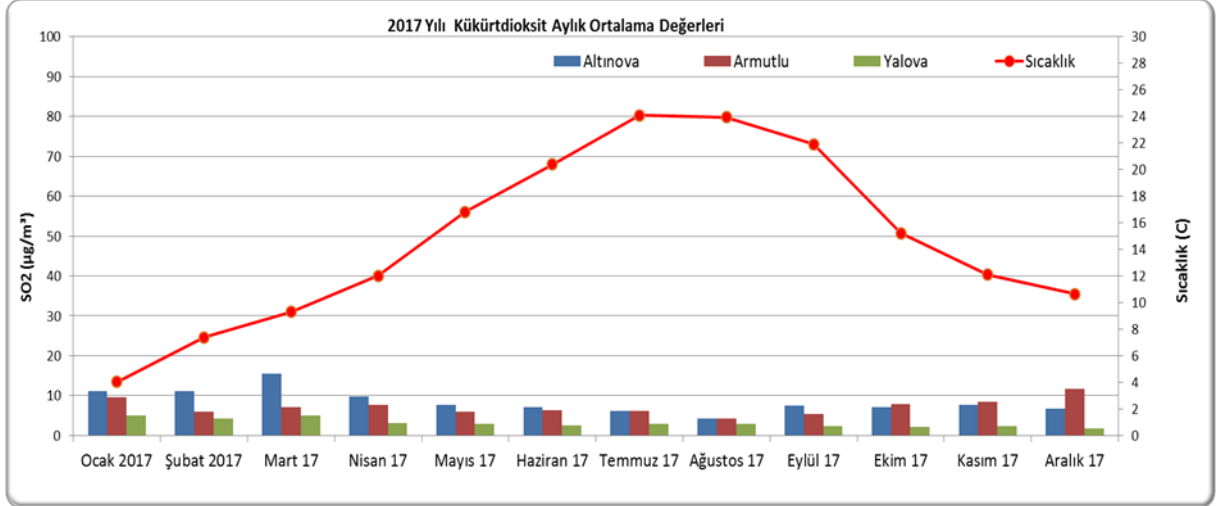
	Çerkezköy	Merkez	Tekirdağ
AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	-	-	6 GÜN (1-2-3-11-12-28)
Şubat	-	-	-
Mart	-	-	-
Nisan	-	-	-
Mayıs	-	-	-
Haziran	-	-	-
Temmuz	-	-	-
Ağustos	-	-	-
Eylül	-	-	-
Ekim	-	-	-
Kasım	-	-	-
Aralık	-	-	-
Toplam	-	-	6 Gün

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ve saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, SO₂'ye ait 410 µg/m³'lük saatlik sınır değerin Tekirdağ Merkez İstasyonu'nda 3 kez aşıldığı, Tekirdağ İstasyonunda 12 kez aşıldığı, Çerkezköy İstasyonu'nda ise hiç aşılmadığı görülmüştür.

8.13. Yalova

Çizelge 57 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri

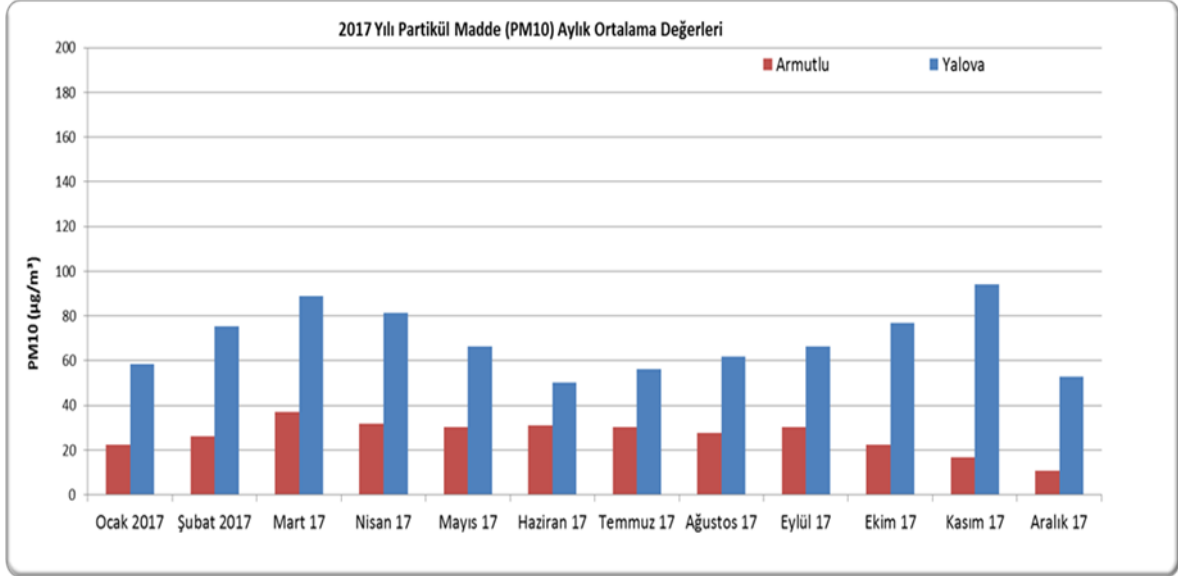
	Altınova	Armutlu	Yalova	Ortalama
Ocak	11,2	9,9	5,0	8,7
Şubat	11,2	5,9	4,3	7,1
Mart	16,1	7,2	5,0	9,4
Nisan	9,8	7,7	3,2	6,9
Mayıs	7,7	6,0	3,0	5,5
Haziran	7,0	6,3	2,5	5,3
Temmuz	6,2	6,2	2,9	5,1
Ağustos	4,2	4,3	2,9	3,8
Eylül	7,5	5,4	2,3	5,0
Ekim	7,1	7,9	2,2	5,7
Kasım	7,4	8,5	2,4	6,1
Aralık	6,8	11,7	1,9	7,6
Ortalama	8,5	7,4	3,1	6,4

Grafik 45 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri

Çizelge 58 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀, µg/m³) verileri

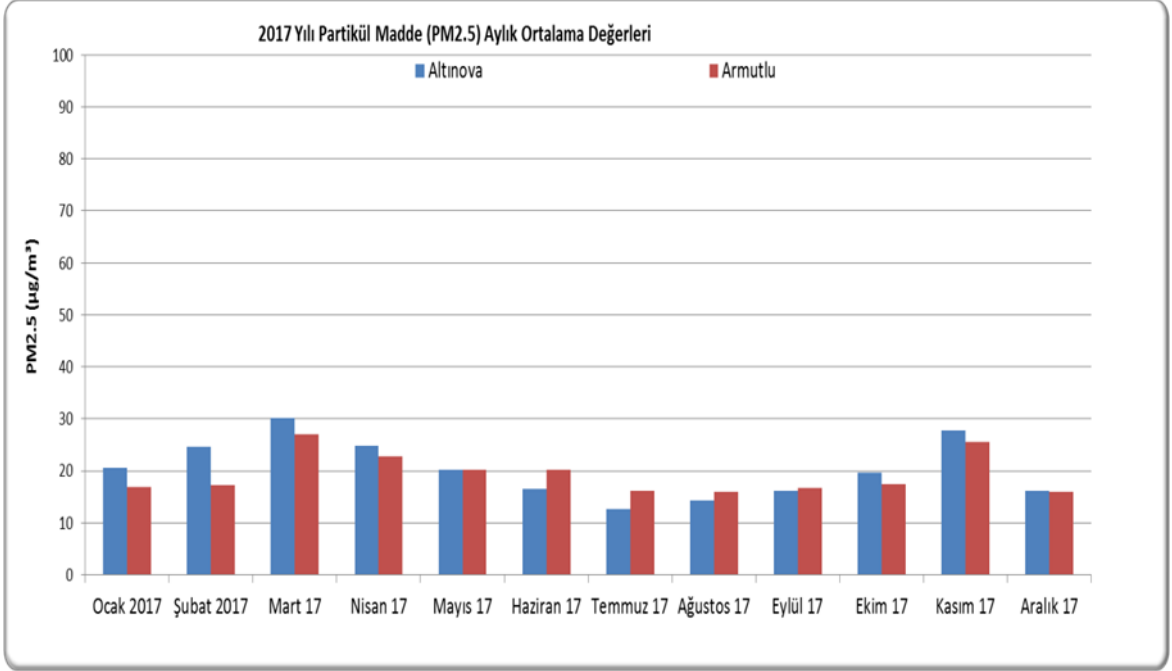
	Armutlu	Yalova	Ortalama
Ocak	22,4	58,7	40,6
Şubat	26,0	75,5	50,7
Mart	36,8	89,1	62,9
Nisan	31,9	81,5	56,7
Mayıs	30,4	66,4	48,9
Haziran	31,0	50,3	40,6
Temmuz	30,4	56,2	43,3
Ağustos	27,8	62,0	44,9
Eylül	30,3	66,4	48,3
Ekim	22,4	76,8	49,6
Kasım	16,7	94,2	55,5
Aralık	10,8	52,9	31,9
Ortalama	26,5	69,2	47,8

Grafik 46 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri

Çizelge 59 - Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5} µg/m³) verileri

	Altınova	Armutlu	Ortalama
Ocak	20,5	16,9	18,7
Şubat	24,6	17,2	20,9
Mart	30,2	27,0	28,6
Nisan	24,7	22,7	23,7
Mayıs	20,2	20,2	20,2
Haziran	16,4	20,3	18,3
Temmuz	12,5	16,2	14,4
Ağustos	14,3	15,9	15,1
Eylül	16,0	16,6	16,3
Ekim	19,7	17,3	18,5
Kasım	27,7	25,6	26,6
Aralık	16,1	15,9	16,0
Ortalama	20,3	19,3	19,8

Grafik 47 – Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2017 yılı aylık ortalama partikül madde (PM_{2,5}) değerleri

8.13.1. Yalova Hava Kalitesi Sınır Değer Aşım Sayıları ve Günleri

Çizelge 60 - Altınova, Armutlu, Yalova Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2017 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri

AYLAR	Altınova LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	Armutlu LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ	Yalova LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	-	-	8 GÜN (11-17-21-22-23-24-28-29)
Şubat	-	-	13 GÜN (1-6-7-8-17-18-19-21-22-23- 24-27-28)
Mart	-	-	23 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-15-16- 20-21-22-23-24-25-26-28-29- 30-31)
Nisan	-	-	19 GÜN (1-2-3-4-5-6-7-11-12-13-14- 15-19-25-26-27-28-29-30)
Mayıs	-	1 GÜN (5)	10 GÜN (2-3-4-5-6-9-12-13-14-17)
Haziran	-	-	2 GÜN (2-3)
Temmuz	-	-	4 GÜN (24-25-26-27)
Ağustos	-	-	5 GÜN (5-7-11-19-28)
Eylül	-	-	11 GÜN (9-10-11-12-17-18-19-20-26- 28-30)
Ekim	-	-	21 GÜN (4-5-6-7-10-11-12-13-14-15- 16-17-18-19-20-21-22-23-24- 27-28)
Kasım	-	-	21 GÜN (2-3-4-6-7-8-9-10-11-12-13- 14-15-16-17-18-19-24-25-26- 27)
Aralık	-	-	4 GÜN (3-4-12-13)
Toplam	-	1 GÜN	141 GÜN

01 Ocak 2017 – 31 Aralık 2017 arası 24 saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 175 µg/m³lük Uzun Vadeli Sınır (UVS) değerinin ve 410 µg/m³lük saatlik sınır değerinin üç istasyonda da aşılmadığı görülmüştür.

9. ÇEVRE YETERLİK ÇALIŞMALARI

9.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Hazırlayacak Firmaların Yeterlik Durumları

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 26. Maddesine istinaden yayımlanan 18.12.2009 tarihli Yeterlik Belgesi Tebliği kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum/kuruluşlara yeterlik belgesi verilmesine ilişkin iş ve işlemler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

2017 yılında Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum/kuruluşlara verilen ve iptal edilen belge sayıları ile toplamda ulaşılan belge sayısı Çizelge 61’de verilmektedir.

Çizelge 61 - 2017 yılı itibariyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlama Yetkisine sahip firma sayısı

	2017	TOPLAM
Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluş Sayısı	18	314
Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluşların Denetim Sayısı	30	709
Yeterlik Belgesi İptal Edilen Kurum/Kuruluş Sayısı	7	84
Yeterlik Belgesi Vize Yapılan Kurum/Kuruluş Sayısı	83	481

9.2. Çevre Görevlisi, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Çevre Yönetimi Birimlerinin Yeterlik Durumları

Çevre Görevlisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmaları için 2017 yılında verilen belge sayısı ile toplamda ulaşılan belge sayıları ve gerçekleştirilen firma denetim sayıları Çizelge 62’de verilmektedir.

Çizelge 62- Çevre Görevlisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmalarına verilen belge sayıları ile gerçekleştirilen firma denetim sayısı

FAALİYET	2017	GENEL TOPLAM (2010-2017)
Çevre Görevlisi Belgesi Sayısı	2.814	14.562
Çevre Danışmanlık Firması Yeterlik Belgesi	152	713
Çevre Yönetim Birimi Yeterlik Belgesi	25	307
Çevre Danışmanlık Firması Denetim Sayısı	195	981

9.3. Çevre Yetkilendirme Çalışmaları

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahalar, deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi

ve acil müdahale planlarının hazırlanması, araç takip servis sağlayıcılar ve doğrulayıcı kuruluşlar konularında da yeterlik belgesi vermektedir.

Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine İlişkin Yeterlilik Belgesi Tebliği 14.06.2012 tarihli ve 28323 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda verilen yeterlik belgelerine ilişkin veriler Çizelge 63’te yer almaktadır.

Çizelge 63 – Toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahaların temizlenmesi konusunda yetkilendirme çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2017	GENEL TOPLAM
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi	4	21
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi Yenileme	2	2
Toprak Kirliliğinin Kontrolü Ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine İlişkin Yeterlilik Belgesi Alan Kurum/Kuruluş Denetimi	9	42

Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarını Hazırlayacak Kurum ve Kuruluşların Yetkilendirmesi Tebliği 12.02.2014 tarih ve 29203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğ kapsamında verilen yeterlik belgelerine ilişkin veriler Çizelge 64’te yer almaktadır.

Çizelge 64 – Deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planlarının hazırlanması çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2017	GENEL TOPLAM
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlik Belgesi	1	8
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlik Belgesi İptal	0	0
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlik Belgesi Denetim	0	0

20.03.2015 tarih ve 29301 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ kapsamında Araç Takip Servis Sağlayıcıların (ATSS) niteliklerinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Araç Takip Servis Sağlayıcılarının niteliklerinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar kapsamında verilen yeterlik belgesi sayısı Çizelge 65’de verilmektedir.

Çizelge 65 – Araç takip servis sağlayıcıları konusunda yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2017	GENEL TOPLAM
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi	1	6
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi İptal	0	0
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi Denetim	0	0

Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği 2 Nisan 2015 tarih ve 29314 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Söz konusu tebliğ ve Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik kapsamında sera gazı emisyon raporlarının doğrulanması ve bu işlemleri yapacak doğrulamayı kuruluşların ve personelinin özellikleri belirlenmiştir. 02/12/2017 tarih ve 30258 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Akreditasyonu Tebliği” ile adı geçen Tebliğ yürürlükten kaldırılmış olup, bu kapsamda sera gazı emisyon raporlarının doğrulanması ve bu işlemleri yapacak doğrulamayı kuruluşların ve personelinin yetkilendirilmesi Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.

Çizelge 66 – Doğrulamayı kuruluş personeli konusunda verilen yeterlik belgesi sayısı

	2017	GENEL TOPLAM
Baş Doğrulamayı Belgesi	19	96
Doğrulamayı Belgesi	21	56

9.4. Çevre Yönetim Sistemi ve Çevre Etiketli Çalışmaları

AB Entegrasyon Sürecini Destekleme Faaliyetleri (SEI) kapsamında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü’nün faydalanıcısı olduğu DOGER/NELIT/TR2013/0740.10-2/SER/024 sözleşme numaralı "Türkiye’de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi" 14.06.2017 tarihinde başlamış, 11.01.2018 tarihinde kapanış toplantısı ile sona ermiştir. Proje ilişkin ayrıntılı bilgiler Bölüm 10.3.1’de verilmektedir.

9.5. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı Yeterlik Çalışmaları

Çevre mevzuatı kapsamında çalışan özel ve kamu laboratuvarlarına 2004 yılından bu yana “Çevre Ölçüm ve Analizleri Yeterlik Belgesi” verilmektedir.

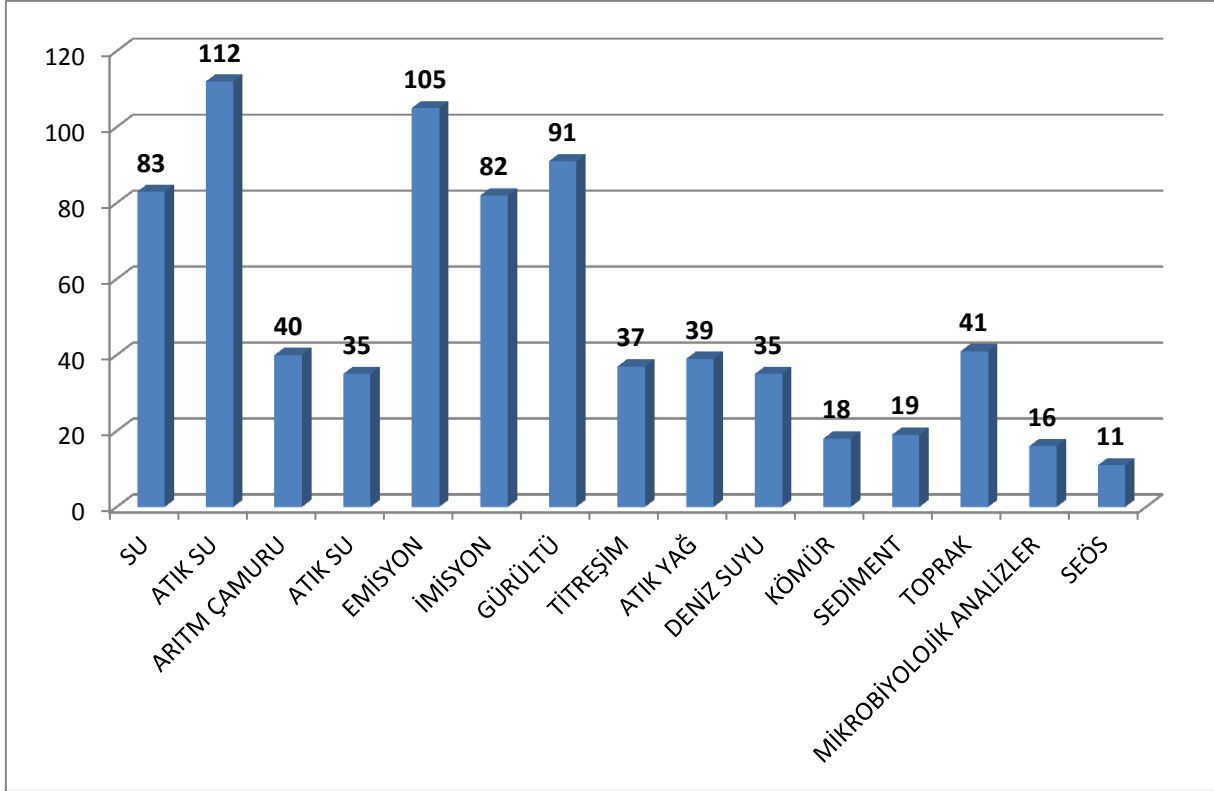
2011 – 2017 yılları arasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Çevre Referans Laboratuvarı) tarafından çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkilendirilen laboratuvar sayısı Çizelge 67’te verilmektedir.

Çizelge 67 – Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların yıllara göre değişimi

YETKİLİ LABORATUVAR SAYISI			
YILLAR	KAMU	ÖZEL	TOPLAM
2011	42	100	142
2012	51	102	153
2013	46	113	159
2014	41	115	156
2015	42	117	159
2016	38	138	176
2017	33	149	182

“Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında; Laboratuvarların yetkilendirme, inceleme, denetleme vb iş ve işlemleri devam etmektedir.

- ✓ 2017 yılı Asgari Fiyat Tarifesi düzenlenmiştir.
- ✓ 2017 yılında Genel Müdürlük oluru ile 18 laboratuvarın yer aldığı Planlı Denetim Programı Listesi oluşturulmuştur.
- ✓ 2017 yılında toplam 83 laboratuvar denetlenmiştir.
- ✓ 2017 yılının ilk döneminde Su/Atık su matrisinde ICP/ICP MS cihazları ile çalışan Al, Cr, Sn, Zn, Sb, As, Ba, B, Cd, Ca, Cu, Mn, Se, Be, Fe, Pb, Mg, Ni, Ti, Co, P olmak üzere toplamda 21 parametrede 56 laboratuvara yeterlilik testi numunesi gönderilmiştir. Yeterlilik testi düzenlenmiştir. Sonuçlar değerlendirilmiş ve hazırlanan raporlar laboratuvarlara bildirilmiştir.
- ✓ İkinci dönemde -**Aritma çamuru/Toprak/Sediment matrislerinde** GC ya da HPLC cihazları ile çalışan laboratuvarlara **Acenaphthene, Acenaphthylene, Anthracene, Benzo[a]anthracene, Benzo[a] pyrene, Benzo[b] fluoranthene, Benzo[ghi] perylene, Benzo[k] fluoranthene, Naphthalene ve Phenanthrene**, 10 adet PAH parametresinde yeterlilik testi numuneleri gönderilmiştir. Sonuçlar değerlendirilmiş ve hazırlanan raporlar laboratuvarlara bildirilmiştir.
 - Toplam 182 laboratuvar yetkilidir.
 - 1 laboratuvarın yeterlik belgesi iptal olmuştur.
- ✓ Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği’nde uygulamada ortaya çıkan tecrübeler ve ihtiyaçlar doğrultusunda revizyon çalışmaları sürdürülmüştür.

Grafik 48 - 2017 yılı itibariyle çevre mevzuatı çerçevesinde ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların dağılımları

Çevre mevzuatı kapsamında her türlü izin, izleme ve denetimlere esas teşkil eden ölçüm ve analizleri yapacak mevcut ve yeni başvuran laboratuvarın her türlü başvuru işlemleri, denetimlerin planlanması ve uygulanması, yetki belgelerinin hazırlanması, laboratuvarlardan bildirimlerin alınması, laboratuvarlar ile karşılıklı iletişim ve yazışmalar, vb. tüm yetkilendirme süreçlerini kapsayacak bir yazılım (yazılım içerisinde yer alacak ve idarece hali hazırda kullanılan yetkili laboratuvarların emisyon, gürültü ve titreşim ölçümlerinin kayıt ve takip edildiği emisyon ölçüm programı) oluşturulmuştur. Proje 2015 sonu itibariyle tamamlanmıştır. 2016 Nisan ayı içerisinde laboratuvarların belgelendirmesi işlemleri Laboratuvar Yetkilendirme uygulaması üzerinden yapılmaya başlanmış olup uygulama aktif olarak kullanılmaktadır.

10. ULUSLARARASI DENETÇİ AĞLARI ÇALIŞMALARINA KATILIM, PROJELER VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI

10.1. IMPEL Ağı Çalışmalarına Katılım

IMPEL, the European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law – Çevre Kanununun Uygulanması ve Yaptırımı için Avrupa Birliği Ağı, Avrupa’da çevre otoritelerinin uluslararası birliğidir. Ağ, AB çevre mevzuatının etkin şekilde uygulanması ve yaptırımının sağlanması amacıyla kapasite geliştirmeyi, bilincin artırılmasını, iyi uygulamaların paylaşılmasını ve rehberlik sağlanmasını amaçlamaktadır.

Şu anda IMPEL, tüm AB üye ülkeleri, Makedonya, Türkiye, Arnavutluk, Kosova, İsviçre, İzlanda, Sırbistan ve Norveç de dahil olmak üzere 36 ülkeden 53 üyeye sahiptir.

2017 yılında aşağıda yer alan IMPEL proje ve faaliyetlerine katılım sağlanmıştır:

Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin Uygulanmasının Desteklenmesi

Projenin amacı Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin ve Mevcut En İyi Tekniklerin AB genelinde uygulanmasını desteklemektir. Proje kapsamında ortak denetimler de yapılmakta olup, izin yazıcılar ve denetçiler için rehber doküman hazırlanmaktadır.

Düzenli Depolama ve Ön İşleme Tesisleri için Denetim Becerilerinin Güçlendirilmesi Projesi

IMPEL Ağı faaliyetleri kapsamında, 2015-2016 yıllarında “Düzenli Depolama Sahalarında Denetim Becerilerinin Geliştirilmesi” Projesi yapılmıştır. Bu projenin devamı niteliğinde olan, Düzenli Depolama ve Ön İşleme Tesisleri için Denetim Becerilerinin Güçlendirilmesi Projesinde, 2017 yılında atıkların ön işlenmesi konusuna odaklanılmıştır. Toplantıda karışık belediye atıklarında ön işlemler, endüstriyel atıklarında ön işlemlerin denetimi için kontrol listesi, atık çeşitlerine göre ön işleme metodları üzerine prosedür/MET/kriter analizi olmak üzere 3 başlık altında grup çalışması yapılmıştır.

Entegre Su Yaklaşımı Projesi

Proje ile endüstriyel atıksu arıtımı için enerji tasarrufu sağlayan, çamur oluşumunu azaltan ve arıtılmış suyun tekrardan kullanımını sağlayan yenilikçi teknolojiler kullanan örnek tesisler araştırılmaktadır. Bu kapsamda proje ekibi tarafından anket hazırlanarak ülkelerdeki örnekler hakkında bilgi toplanmıştır. Proje kapsamında, izin yazıcılar ve denetçiler için rehber doküman hazırlanmaktadır.

Büyük Veri Konferansı

Geçmiş IMPEL projelerinde, kurumların ellerindeki veriyi yönetmekte zorlandıkları görülmüştür. Bu kapsamda, büyük veri analizi üzerine 18-19 Mayıs 2017 tarihlerinde

Hollanda'nın Utrecht kentinde bir konferans gerçekleştirilmiş olup, Bakanlığımızdan bir temsilci katılım sağlamıştır.

Düzenleyici Stratejiler Konferansı

Çevresel uygunluğu sağlamak amacıyla uygulanabilecek düzenleyici stratejiler üzerine 12-14 Eylül 2017 tarihlerinde Kopenhag'da bir konferans yapılmıştır. Konferansa Bakanlığımızdan bir temsilci katılım sağlamıştır.

IMPEL Gözden Geçirme Çalışması Değerlendirme Toplantısı

IMPEL'in en önemli faaliyetlerinden biri, IMPEL Gözden Geçirme Çalışmalarıdır (IMPEL Review Initiative, IRI). İlgili çalışmalarda ev sahibi ülkenin izin, denetim ya da diğer çevre konuları gibi belirli bir alanda uygulama yapısı, çeşitli AB ülkeleri denetçi veya uzmanlarından oluşturulan bir "IRI ekibi" tarafından gözden geçirilmekte ve yine ekip tarafından çalışma sonunda görüş ve önerileri içeren bir değerlendirme raporu hazırlanmaktadır.

Bu kapsamda 5-8 Nisan 2016 tarihleri arasında ülkemizde çevre denetim uygulamalarının ele alındığı "Türkiye için IMPEL Gözden Geçirme Çalışması" gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalışmada öncelikle ÇED ve izin uygulamaları hakkında bilgi verilmiş, sonrasında, denetimler hakkında genel bilgi, denetimlerin planlaması, saha ziyaretleri, raporlama vb. konularda sunumlar yapılmıştır. Çalışma sonucunda IRI ekibi tarafından bir değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

Fotoğraf 2 - IMPEL Gözden Geçirme Çalışması değerlendirme toplantısı

IMPEL Gözden Geçirme Çalışmalarını değerlendirmek amacıyla son 3 yılda çalışma yapılan ülke temsilcileri 7-8 Haziran 2017 tarihlerinde Brüksel'e davet edilmiş olup, ülkemizdeki duruma ilişkin sunum yapmak üzere bir temsilci katılmıştır. Katılımcılar gözden geçirme çalışmasından sonra ülkelerinde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi vermiş olup, çalışmanın formatına ilişkin de görüş bildirilmiştir.

Çevresel Uygunluk Konferansı

20-21 Eylül 2017 tarihlerinde İngiltere'nin Oxford kentinde IMPEL, AB Çevre Savcıları Ağı, AB Çevre Hakimleri Ağı ve EnviCrimeNet çevresel uygunluk üzerine ortak bir konferans düzenlemiştir. Söz konusu konferansa Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan bir temsilci katılmıştır.

Fotoğraf 3- Çevresel uygunluk konferansı

Uygulama Zorlukları Projesi

AB çevre mevzuatında uygulamada zorluk yaşanan alanları tespit etmek amacıyla Uygulama Zorlukları projesi yürütülmüştür. Önümüzdeki yıllarda IMPEL projelerine şekil verilirken çalışma sonuçları dikkate alınacaktır. Söz konusu çalışma anket yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup, ülkemiz de ankete katılım sağlamıştır. Anket sonuçlarını değerlendirmek amacıyla 15 Eylül 2017 tarihinde Kopenhag'da bir çalıştay düzenlenmiş olup, Bakanlığımızdan bir temsilci katılım sağlamıştır.

IMPEL Genel Kurulu

IMPEL Ağı faaliyetleri kapsamında 6-7 Aralık 2017 tarihlerinde Estonya'da gerçekleştirilen Genel Kurula Bakanlık tarafından katılım sağlanmıştır. Genel Kurulda ise 2017 yılı faaliyetleri gözden geçirilmiş olup, 2018 yılında gerçekleşmesi planlanan projeler üzerine tartışma yapılmıştır.

Fotoğraf 4 - IMPEL Genel Kurulu

10.2. Projeler

10.2.1. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın en önemli hedeflerinden birisi çevre denetimlerinin risk analizine dayalı planlanmasını sağlamaktır. Bu amaçla 2011 yılında başlanan Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi, 2013 yılında Samsun ilinde uygulanmaya başlamıştır. Samsun ili Risk Değerlendirme Yöntemini kullanarak hazırladığı planı esas alarak denetimlerini gerçekleştirmiştir. Ayrıca Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illeri ile yapılan çalışmalar sonucu, Ergene Havzası alanı esas alınarak aynı yöntem ile denetimlerin planlanması çalışması yapılmıştır.

2015 yılında Bursa, Kocaeli, Yalova, Bilecik ve Sakarya illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2016-2017 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2016 yılında İzmir, Balıkesir, Manisa, Kütahya, Eskişehir, Uşak illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2017-2018 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2017 yılında ise Adana, Kayseri, Nevşehir, Isparta, Afyonkarahisar, Burdur ve Konya illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2018 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

Önümüzdeki yıllarda söz konusu uygulama ülke geneline yaygınlaştırılacaktır.

Fotoğraf 5 - Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi toplantısı

10.2.2. Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi

AB Entegrasyon Sürecini Destekleme Faaliyetleri (SEI) kapsamında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün faydalanıcısı olduğu DOGER/NELIT/TR2013/0740.10-2/SER/024 sözleşme numaralı "Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi" 14.06.2017 tarihinde başlamış olup, 11.01.2018 tarihinde de yapılan kapanış toplantısı ile son bulmuştur.

Eko Etiket: Ürünün hammadde temininden geri kazanımına kadarki her safhasını kapsayan, Temiz Üretim için bir araç, Sürdürülebilir Tüketim ve Yeşil Aklama (Çevreye uyumlu gibi göstermek)'ya karşı bir kılavuz olan, tüketicilere seçenek sağlayacak bilgiyi sunan, ayrıca enerji verimliliği, atık minimizasyonu ve ürün yönetimini de teşvik eden, böylece insanların, çevreye zararlı ürünler ile çevreye daha duyarlı ürünler arasında ayrım yapmalarına yardımcı olan, üreticilerin ihracatta avantajlı duruma geçmelerini sağlayan ve ürünlerin iç pazarda da tercih nedeni olmasına imkan kılan bir sistem oluşturulmasıdır.

Proje kapsamında aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilmiştir;

- Envanter analizi,
- Üye ülke uygulamalarına örnekler ile AB Eko-etiket Mevzuat Eğitimi,
- AB Eko-etiket Sistemi ve uygulamasına ilişkin yerinde ziyaretler,
- Seçilen sektörler için boşluk analizi,

- Önerilecek ulusal organizasyonel yapı,
- Sektörel yol haritaları,
- Taslak Eko-Etiketleme Mevzuatı'nın oluşturulması.

Fotoğraf 6 - Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi açılış toplantısı

Proje kapsamında Eko-Etiket bilincinin yerleştirilmesi için 10 adet toplantı ve eğitim yapılmıştır. Eko-Etiket sisteminin uygulanmasına ilişkin 20 adet yerinde ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Fotoğraf 7 - Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi eğitimi

Türkiye'de ilk kez gerçekleştirilen Eko etiket uygulaması ile proje kapsamında, kağıt sektöründe 2, tekstil sektöründe 3 ve seramik sektöründe 3 adet olmak üzere toplamda 8

firmanın başvuruları değerlendirilerek Çevre Etiket kriterlerini sağlayan 15 ürüne proje kapsamında Çevre Etiket verilmiştir.

Ulusal çevre etiket sistemi ile çevreye zararlı ürünler ile çevreye daha duyarlı ürünler arasında ayırım yapmalarına yardımcı olan, ürünlerin iç pazarda da tercih nedeni olmasına imkan kılan bir sistem oluşturulması ve etiketin bölgesel ve uluslararası seviyede kabul görmesi ile çevresel etiketi alan ürün ve hizmetlerin tanıtımı ve uluslararası pazar paylarının artırılması için uygun yöntemler, tüketiciler, üreticiler, imalatçılar, toptancılar, hizmet sağlayıcıları, kamu alımı yapanlar, tüccarlar, perakendeciler ve halk için farkındalık oluşturma faaliyetleri için teşvikte bulunulması hedeflenmektedir.

Fotoğraf 8 - Türkiye'de Ulusal Eko-Etiket Sisteminin Kurulması Projesi kapanış toplantısı

10.3. Eğitim Çalışmaları

10.3.1. Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi

Çevre Denetim Görevlisi olabilmek için 'Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi' alınması gerekmektedir. Bu kapsamda 01-03 Kasım 2017 tarihlerinde Antalya ilinde Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi verilmiştir. Eğitime Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatından yaklaşık 160 kursiyer katılım sağlamış olup, 3 günlük eğitim kapsamında çevre denetimlerine ilişkin mevzuat ve uygulamalar hakkında sunumlar yapılmıştır.

Fotoğraf 9- Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi

10.3.2. Çevre Görevlisi Eğitimi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2009 yılından itibaren çevre görevlisi eğitimleri verilmektedir. Bu kapsamda 2016 yılında 2.310 kişiye yüz yüze Çevre Görevlisi Vize Yenileme Eğitimi verilmiştir. Ancak 2016 yılı Ekim ayı itibarı ile eğitimler uzaktan eğitim sistemi ile gerçekleştirilmekte olup, 2016 ve 2017’de verilen uzaktan eğitimlere ilişkin veriler aşağıda Çizelge 68’de yer almaktadır.

Çizelge 68 – Çevre görevlisi aday ve vize yenileme eğitimleri kapsamında uzaktan eğitim verilen kişi sayısı

Uzaktan Eğitim	Eğitim verilen kişi sayısı	
	2017	GENEL TOPLAM (2016-2017)
Çevre Görevlisi Aday Eğitimi	2.020	4.770
Çevre Görevlisi Vize Yenileme Eğitimi	1.650	2.040

10.3.3. Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimleri

Laboratuvar analizlerinin en önemli basamağı olan numune alma işleminin belirli teknik eğitime sahip kişilerce yapılması gerektiği ilkesinden yola çıkılarak, “Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında numune alma konusunda uzman teknik personelimiz tarafından eğitimler verilmekte, eğitimler sonucunda düzenlenen sınavda başarılı olan katılımcılar sertifika ve kimlik almaya hak kazanmaktadırlar.

2017 yılında özel ve kamuya ait çevre laboratuvarları personeli için 12-19 Mayıs 2017 ve 12-19 Kasım 2017 tarihleri arasında “Su ve Atık Sudan Numune Alma Eğitimi” ile “Toprak, Arıtma Çamuru, Katı Atık, Atık Yağlar ve İzolasyon Sıvılarından Numune Alma Eğitimi” düzenlenmiştir. Eğitimlere toplam 499 kişi katılım sağlamış, eğitimler sonunda düzenlenen sınavda başarılı olan katılımcılara “Yetkili Numune Alma Personeli Kimliği” ile “Numune Alma Yetki Belgesi” verilmiştir.

10.3.4. Emisyon-İmisyon Ölçümlerine Yönelik Eğitimler

Laboratuvar Ölçüm ve İzleme Daire Başkanlığımızca çevre sektöründe faaliyet gösteren özel ve kamuya ait laboratuvar personeline yönelik olarak 13-16 Mayıs 2017 ve 12-16 Kasım 2017 tarihlerinde Türkiye Çevre Koruma Vakfı (TÜÇEV) işbirliği ile düzenlenen "Emisyon ve İmisyon Ölçümlerinde Kullanılan Standartlar ve Ölçüm Yöntemleri Eğitimi" gerçekleştirilmiştir.

10.3.5. Avrupa-KSTK Projesi Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitimler

KTSK projesi kapsamında, 20-21 Eylül 2017, 26-27 Eylül 2017, 28-29 Eylül 2017 ve 2-3 Ekim 2017 tarihinde Ankara'da ikişer günlük 4 teknik çalıştay gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştaylar, Bakanlık merkez teşkilatı ilgili birimleri, İl Müdürlükleri, sanayi, ticaret birlikleri ve sivil toplum gruplarının temsilcileri için düzenlenmiştir. Çalıştaylara, Türkiye'nin farklı illerinden sanayi sektörlerini geniş ölçekte temsil eden temsilciler katılım sağlamıştır.

10.4. Çalıştaylar

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İslam İşbirliği Teşkilatı (İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi) SESRIC tarafından ortaklaşa olarak 22-24 Mayıs 2017 tarihlerinde Ankara'da Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) ve Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

Fotoğraf 10 - Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Stratejik Çevresel Değerlendirme Çalıştayı katılımcıları

Çalıştaya Afganistan, Azerbaycan, Bahreyn, Gambia, Maldivler, Pakistan, Sudi Arabistan, Sudan, Somali, Surinam, Tunus, Uganda ve Türkiye'den toplamda 30 kişi katılım sağlamıştır.

Çalıştayda; Pakistan Veterinerlik ve Hayvan Bilimleri Üniversitesi Öğretim Üyesi Sn. Dr. Saif ur Rehman KASHİF ve Saman SANA tarafından ÇED'in tarihçesi, ÇED uygulamalarında karşılaşılan zorluklar, ÇED onay süreci, farklı ülkelerdeki ÇED uygulamaları, ÇED raporlarının hazırlanma süreci, halkın katılımı gibi konularda sunumlar yapılmış ve grup çalışmalarına yer verilmiştir. Çalıştayda Bakanlığımız tarafından da; Türkiye'de Stratejik Değerlendirme çalışmaları, Türkiye'de ÇED Yönetmeliği, Enerji sektöründe ÇED Uygulamaları ve Ulaşım-Kıyı Yatırımları ÇED Uygulamaları konularında sunumlar yapılmıştır. Katılımcılar tarafından sorulan Ülkemizde ÇED sürecinde karşılaştığımız sorunlar ve halkın katılımının nasıl yürütüldüğü soruları cevaplanmıştır.

Çalıştay programında ayrıca; Gölbaşı'nda yer alan Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı ziyaret edilmiştir. Şube Müdürlüklerinin görevleri ve yaptığı çalışmalar ile ilgili detaylı bilgi verilmiş daha sonra Laboratuvar binası gezilerek yapılan analizler anlatılmıştır. Çevre Referans Laboratuvarımız büyük ilgi görmüş, başka ülkeler için analiz yapıp yapılmadığı, analizlerin birim fiyatları ve Bakanlığımız tarafından yurtdışından talep olması durumunda eğitim verilip verilmediği hususları hakkında bilgi verilmiştir.

Kapanış oturumunda çalıştaya katılım sağlayan farklı ülke temsilcileri tarafından, ÇED ve SÇD başta olmak üzere çevre alanında ortak çalışmaların yapılması ve işbirliği faaliyetlerinin devamlılığının sağlanmasının faydalı olacağı dile getirilmiştir. Bakanlığımız tarafından, Çalıştayın Türkiye Cumhuriyeti ve İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkeler arasındaki işbirliği ve dayanışmanın artırılması için bir vesile olacağına; ülkemizin müteakip çalışmalar konusunda da işbirliğine açık olduğuna değinilmiş; çevre alanında özellikle ÇED ve SÇD konusunda ülkemizin deneyim ve bilgilerinin üye ülkelere aktarılması amacıyla gerçekleştirilecek çalışmaların devamlılığın sağlanması için gerekli adımların atılması gerektiği ifade edilmiştir.

11. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ALANINDA KAPASİTENİN GÜÇLENDİRİLMESİ İÇİN TEKNİK YARDIM PROJESİ

ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün faydalanıcısı olduğu 1.099.000 € bütçeli Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Kapasitesinin Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi 17.01.2017 tarihinde imzalanmış olup 2017 yılının sonu itibarıyla de tamamlanmıştır.

Projenin ana amaçları;

- * ÇED Raporlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi konusunda ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nde ÇED ile ilgili iş ve işlemleri takip eden personelin kapasitesini geliştirmek,
- * Seçme-Elleme Kriterleri Uygulanacak Projeler ve ÇED Uygulanacak Projeler için teknik dokümanlar hazırlanarak standart uygulamaları arttırmak,
- * ÇED Yönetmeliği uygulamaları konusunda AB ülkeleri ile ülkemiz arasındaki uygulama farklılıklarının belirlenmesi neticesinde örnek alınmasına karar verilecek uygulamalar ile ilgili yasal düzenleme yapmaktır.

Fotoğraf 11 - Çevresel Etki Değerlendirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi kapsamında yapılan çalışma ziyareti

Proje kapsamında aşağıda listelenen faaliyetler gerçekleştirilmiştir:

1) ÇED Raporu Değerlendirmesine İlişkin Faaliyetler

- * Seçilen 6 AB üye ülkesinde (İspanya, Fransa, Almanya, Çekya, Polonya, Slovakya) ÇED Raporu teknik değerlendirme örneklerinin ve metodolojisinin sunulması, söz konusu

ülkelerdeki değerlendirmelerin Genel Müdürlüğümüzde uygulanan değerlendirme yöntemleri ile karşılaştırılması,

- * Genel Müdürlüğümüze ait mevcut kılavuzların güncellenmesi, her sektör için temel olarak kullanılacak Özel Formatların oluşturulması, AB standartlarında her sektör için ÇED raporu değerlendirme kılavuzlarının oluşturulması, ÇED Raporları için kontrol listesi hazırlanması,
- * Yeterlik sahibi firmalar ile 2 çalıştay organize edilmesi,
- * Ulusal ÇED Toplantısı Etkinliği.

2) Mevzuat Çalışmaları

- * AB ve ülkemizdeki ÇED mevzuatının karşılaştırılması, seçilen 3 AB ülkesindeki (İspanya, Polonya, Slovakya) ÇED uygulamaları ile ülkemizdeki uygulamaların karşılaştırılması.

3) Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

- * Eğitim programının uygulanması,
- * Tesis inceleme ziyaretlerinin düzenlenmesi,
- * 1 adet 15 kişilik yurtdışı çalışma ziyareti gerçekleştirilmesi.

Fotoğraf 12 - Çevresel Etki Değerlendirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi kapsamında yapılan saha (tesis) ziyareti

4) Proje Tanıtım Dosyası Değerlendirme ve Seçme-Eleme Kriterlerine İlişkin Faaliyetler

- * Ek-2 listesindeki her sektör için mevcut çevresel etkilerin belirlenmesi,
- * Seçme-eleme kararı verilmesinde yardımcı olarak kılavuzların hazırlanması ve kriterlerin belirlenmesi,
- * 81 İl Müdürlüğü için 2 adet çalıştay düzenlenmesi.

5) İzleme Bilgi Sistemi

- * Kullanılan ortak klasörlerin gözden geçirilmesi,
- * ÇED faaliyetlerin izlenmesine yönelik ihtiyaç olan ana konuların saptanması,
- * Web bazlı temel bir izleme sistemi kurulması,
- * İzleme sistemine ilişkin eğitim verilmesi,

2017 yılı içerisinde proje kapsamında verilen eğitimler şu şekildedir:

No.	Eğitim Başlığı	Tarihi
1	Çevre Hukuku	25-27/04/2017
2	Hava Kirliliği Dağılımı Modellemesi	30/05 - 01/06/2017
3	AB Ülkelerinde Nükleer Santral Yakıtı ve Radyoaktif Atık Yönetimi ile Geri Dönüşüm Teknikleri	17-18/07/2017
4	Biyogaz Tesislerinin Çevresel Etkileri	26/07/2017
5	Tehlikeli Atık Bertaraf Yöntemleri Ve Kullanılan Teknolojiler	27/07/2017
6	AB Atık Yönetimi Genel Mevzuatı	28/07/2017
7	Koku Oluşturan Emisyonların Kontrolü Hakkında Yönetmelik ve Koku Bertaraf Teknolojileri	10-11/08/2017
8	Jeotermal Enerji Kullanımına Yönelik Çevresel Sorunlar	11/09/2017
9	Patlatma Tasarımları ve Yerüstü ve Yeraltı Madenciliğine Çevresel Etkileri-1	12-13-14/09/2017
10	Alışveriş Merkezlerinde Atık Yönetimi	19/09/2017
11	Gübre Bertaraf Yöntemleri, İyi Uygulamalar ve AB’de İleri Teknoloji Örnekleri	22/09/2017
12	Maden Atığı Bertarafı ve AB Uygulamaları	22/09/2017
13	Atık Isı ve CO2 Emisyon Modellemesi	22/09/2017
14	Kültür Balıkçılığından Kaynaklı Çevresel Sorunlar	26/09/2017
15	Sosyal Etki Değerlendirmesi	28/09/2017
16	Patlatma Tasarımları ve Yerüstü ve Yeraltı Madenciliğine Çevresel Etkileri-2	25-26/09/2017
17	Gürültü Dağılımı Modellemesi	2-3/09/2017
18	Termal Deşarj Modellemesi	6-7/11/2017
19	Hidroelektrik Santraller için Çevresel Akış Miktarının Belirlenmesi	09/11/2017
20	Madencilik Faaliyetleri Rehabilitasyon Çalışması ve AB Uygulamaları	29/11/2017

Çalışma Ziyareti (5-10 Ekim 2017)

Projede çalışma ziyareti kapsamında 5 Ekim 2017 tarihinde Polonya'nın Varşova kentinde Çevre Bakanlığı ziyaret edilmiş olup, ÇED alanında iki ülke temsilcileri arasında bilgi teatisi gerçekleştirilmiştir. 6 Ekim 2017 tarihinde ise Polonya'nın Gdansk kentinde ÇED sürecinde onay makamı olan yerel merciler ile görüşülmüş olup, daha sonra, aynı kentte yer alan konteyner limanı ziyaret edilmiştir. 7 Ekim 2017 tarihinde ise ÇED Raporu hazırlayan kuruluşlar ile bir toplantı gerçekleştirmiştir.

Çalışma ziyaretinin Çekya ayağında ise Prag kentinde 9 Ekim 2017 tarihinde ÇED raporu hazırlayan kuruluşlar ile Çekya'daki ÇED süreci, karşılaşılan sorunlar, güncel çevre sorunları ve çözüm önerileri üzerine bir toplantı gerçekleştirilmiş olup, 10 Ekim 2017 tarihinde ise Temelin kentinde yer alan nükleer enerji santrali ziyaret edilmiştir. Ziyaret esnasında, nükleer enerji santralinin ÇED Raporu'nu hazırlayan temsilciler ile santrallerin çevresel etkileri üzerine ayrıca bir toplantı düzenlenmiştir.

Çalışma ziyareti, heyetin 11 Ekim 2017 tarihinde Türkiye'ye dönmesiyle tamamlanmıştır.

12. SONUÇLAR

Çizelge 69’da görüldüğü 2017 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından 275 adet ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından da toplam olarak 51.766 adet çevre denetimi gerçekleştirilirken ÇEDİDGM tarafından 6.600.421 TL, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından da toplam 158.497.768 TL para cezası uygulanmıştır. Yine aynı yıl içerisinde 28’i Bakanlık merkez, 296’sı da ÇŞİM’ler tarafından olmak üzere toplam 324 faaliyet durdurma kararı verilmiştir.

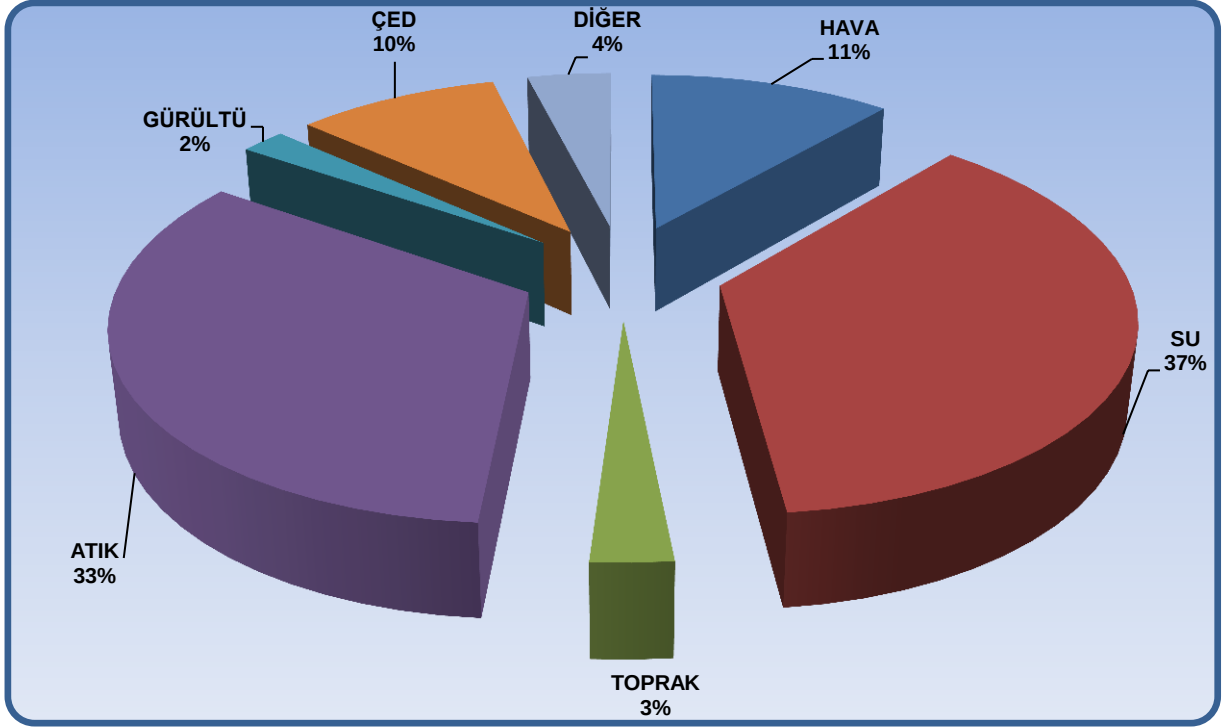
Çizelge 69 - 2017 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı

Bakanlık Birimi	Denetim Sayısı	Kesilen Ceza Miktarı (TL)	Faaliyet Durdurma
Bakanlık Merkez	275	6.600.421	28
ÇŞİM	51.766	158.497.768	296
TOPLAM	52.041	165.098.189	324

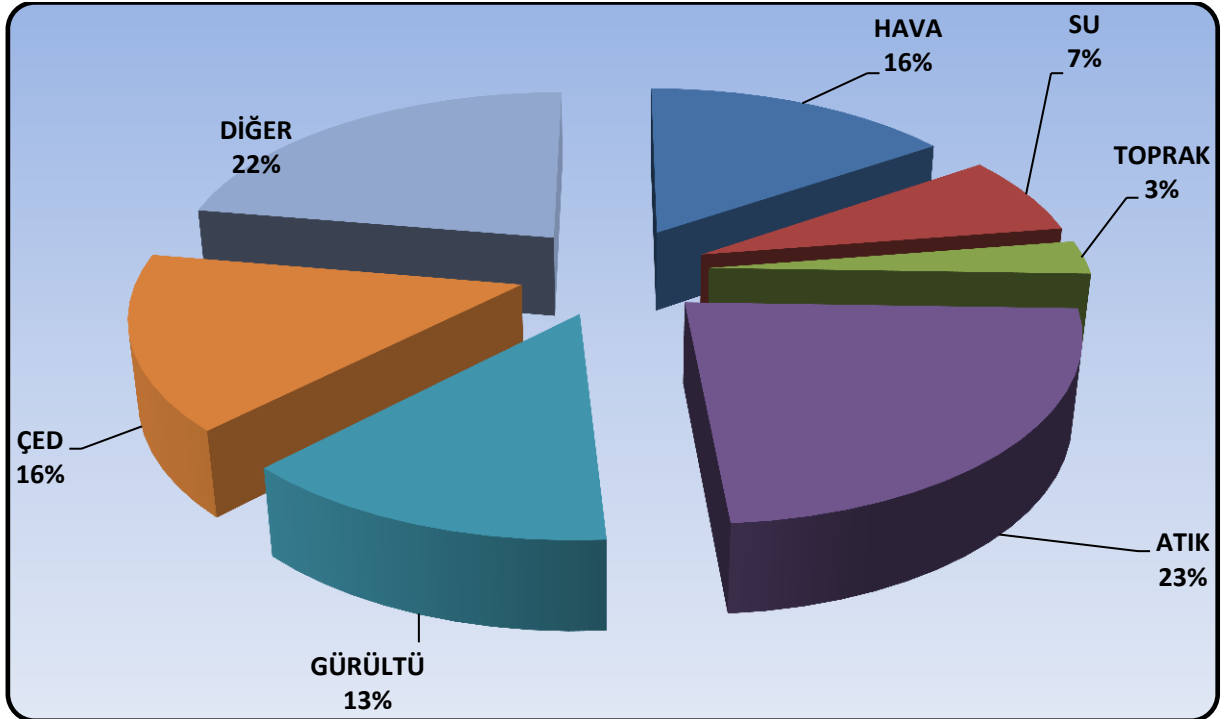
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2017 yılında uygulanan idari yaptırımların konulara göre sayısı ve ceza miktarları Çizelge 70’de verilmektedir. Firmalara uygulanan cezaların büyük bir kısmı su konusundaki (61.100.214 TL) ve atık konusundaki (55.126.176 TL) uygunsuzluklara uygulanmıştır.

Çizelge 70 - 2017 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının konulara göre dağılımı

	UYGULANAN İDARİ YAPTIRIM MİKTARI (TL)	İDARİ YAPTIRIM SAYISI
HAVA	18.754.604	567
SU	61.100.214	262
TOPRAK	4.515.871	110
ATIK	55.126.176	860
GÜRÜLTÜ	3.469.072	493
ÇED	15.648.033	568
DİĞER	6.484.219	821
TOPLAM	165.098.189	3.681

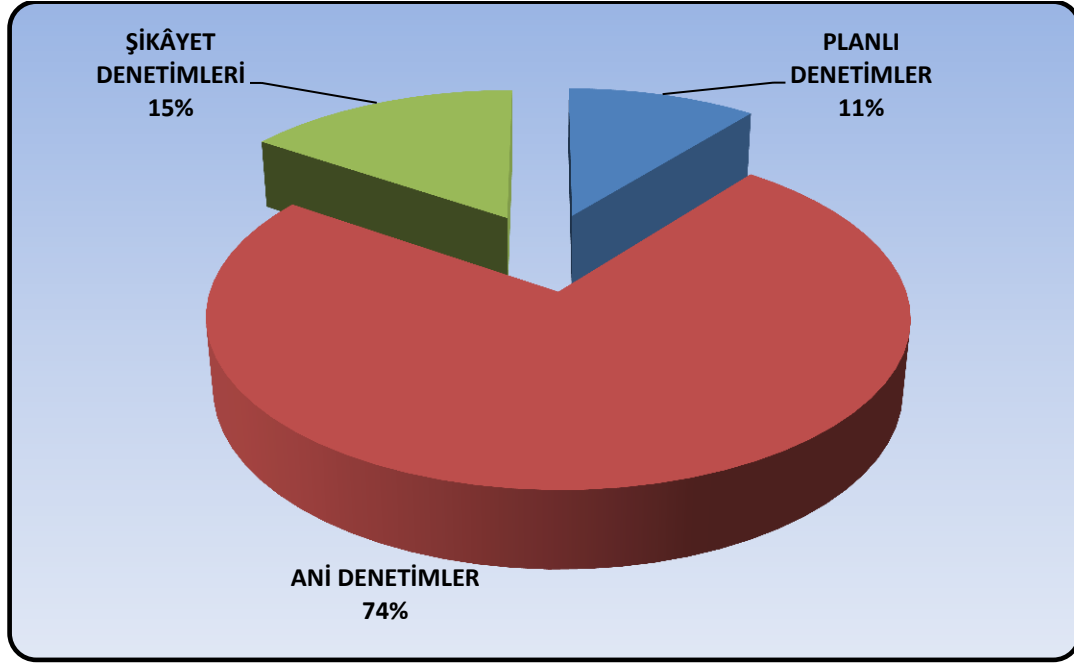
Grafik 49 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım miktarının konularına göre dağılımı

Grafik 50 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım sayılarının konularına göre dağılımı

Çizelge 71 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen denetimlerin türleri

	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM
ÇŞİM	5.518	38.199	8.049	51.766
MERKEZ	55	220	0	275
GENEL TOPLAM	5.573	38.419	8.049	52.041

Grafik 51 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygulanan denetimleri türlere göre dağılımı

2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin, Jandarma Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile birlikte veya ayrı ayrı ya da İl Müdürlüğü'nün tek olarak yaptığı egzoz denetimlerinde tespit edilen 434 uygunsuzluk sonucunda 482.875,00 TL idari yaptırım uygulanmıştır. İller bazında egzoz denetimlerinde uygulanan cezalar Ek- 12'de verilmektedir.

Çizelge 72 - 2017 yılı egzoz denetimi verileri

EGZOZ DENETİMLERİ				
	Denetim gün sayısı	Denetlenen araç sayısı	Kesilen ceza sayısı (adet)	Ceza miktarları (TL)
2017	485	17.385	434	482.875,00

2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan 12.795 adet piyasa gözetimi ve denetimi sonucunda 244.967 TL idari yaptırım uygulanmıştır. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen piyasa gözetimi ve denetimlerine ilişkin ayrıntılı veriler Ek- 13'de verilmektedir.

EKLER

EK - 1. 2017 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2017/1)” gereğince uygulanan idari para cezası miktarları

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	1/1/2017-31/12/2017 tarihleri arasında uygulanacak ceza miktarı
(a) bendindeki ceza miktarları	500 TL 1.000 TL	1.054 TL 2.117 TL
(b) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL 48.000 TL	50.975 TL 101.956 TL
(c) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL 2.000 TL 300 TL	12.736 TL 4.241 TL 630 TL
(d) bendindeki ceza miktarları	(b) bendi için iki kat: 48.000 TL 96.000 TL (c) bendi için iki kat: 12.000 TL 4.000 TL 600 TL (d) bendinin ikinci cümlesindeki konutlarla ilgili olarak: 600 TL	101.956 TL 203.920 TL 25.486 TL 8.178 TL 1.267 TL 1.267 TL
(e) bendindeki ceza miktarı	10.000 TL	21.235 TL
(f) bendindeki ceza miktarı	60.000 TL	127.449 TL
(g) bendindeki ceza miktarı	6.000 TL	12.736 TL
(h) bendindeki ceza miktarları	400 TL 1.200 TL 4.000 TL 12.000 TL	843 TL 2.543 TL 8.491 TL 25.486 TL
(i) bendinin; 1 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton başına*: 40 TL 10 TL 100 KR	84,91 TL 21,18 TL 203 KR
(i) bendinin; 2 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton Başına*: 30 TL 6 TL 100 KR	63,67 TL 12,70 TL 203 KR
(i) bendinin; 3 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton Başına*: 20 TL 4 TL 100 KR	42,44 TL 8,45 TL 203 KR
(i) bendinin; 4 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton başına*: 10 TL 2 TL 40 KR	21,18 TL 4,18 TL 79 KR

EK - 1. 2017 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2017/1)” gereğince uygulanan idari para cezası miktarları (devam)

(i) bendinin altıncı paragrafındaki ceza miktarları	24.000 TL 600 TL	50.975 TL 1.267 TL
(i) bendindeki ceza miktarı	1.000 TL	2.117 TL
(j) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL 600 TL	50.975 TL 1.267 TL
(k) bendindeki ceza miktarları	20.000 TL 100.000 TL	42.479 TL 212.419 TL
(l) bendindeki ceza miktarları	Dekar başına*: 20 TL Metkreküp başına*: 120 TL	42,44 TL 254,87 TL
(m) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL 4.000 TL	12.736 TL 8.491 TL
(n) bendindeki ceza miktarları	48.000 TL 1.200 TL	101.956 TL 2.543 TL
(o) bendindeki ceza miktarı	12.000 TL	25.486 TL
(p) bendindeki ceza miktarı	24.000 TL	50.975 TL
(r) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL 60.000 TL	50.975 TL 127.449 TL
(s) bendindeki ceza miktarı	100 TL	203 TL
(t) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	4.2481.508 TL
(u) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	4.2481.508 TL
(v) bendindeki ceza miktarları	100.000 TL den 1.000.000 TL'ye kadar	212.419 TL'den 2.124.250 TL'ye kadar
(y) bendindeki ceza miktarları	100.000 TL den 1.000.000 TL'ye kadar	212.419 TL'den 2.124.250 TL'ye kadar
Geçici 4 üncü maddesinin 5 inci fıkrasındaki ceza miktarları	Belediyelerde; Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda: 50.000 TL Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda: 30.000 TL Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda: 20.000 TL Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda: 10.000 TL Organize Sanayi Bölgelerinde: 100.000 TL Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste: 60.000 TL	Belediyelerde; Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda: 106.205 TL Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda: 63.722 TL Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda: 42.479 TL Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda: 21.235 TL Organize Sanayi Bölgelerinde: 212.419 TL Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste: 127.449 TL

* = Bu bentlerdeki cezalar uygulanırken nihai ceza miktarı hesaplandıktan sonra küsurat kısmı dikkate alınmayacaktır.

EK - 2. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının sektörel bazda yıllara göre dağılımı

YIL	SEKTÖRLER																											
	SANAYİİ				ENERJİ				MADEN				ATIK-KİMYA				TARIM GIDA				ULAŞIM KİİY				TURİZM KONUT			
	A ²	B ³	C ⁴	D ⁵	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
03.12.1993-1998	69	2	312	15	14	1	25	0	159	7	1.903	113	37	0	188	9	23	0	292	14	26	2	98	5	54	1	171	4
1999	15	0	32	0	13	0	4	0	7	1	336	10	4	0	26	1	4	0	87	0	7	0	13	0	7	1	26	0
2000	13	0	42	1	23	0	4	0	32	1	516	12	6	0	38	2	5	0	101	1	6	0	18	0	22	0	45	2
2001	22	1	58	1	23	0	9	1	22	1	513	10	24	3	77	0	6	0	112	0	4	0	21	0	18	0	69	0
2002	24	0	66	0	17	0	20	0	24	0	600	5	23	0	136	0	5	0	146	1	6	0	21	0	18	0	79	0
2003	5	0	215	0	14	0	28	1	18	0	877	1	24	0	196	0	6	1	223	0	12	0	37	0	1	0	139	1
2004	3	0	248	0	18	0	68	0	17	0	1.155	7	23	0	230	0	8	1	238	0	12	0	49	0	5	0	134	0
2005	9	0	204	0	17	0	117	0	14	0	1.305	8	27	0	338	1	8	0	237	1	15	0	57	0	12	0	200	1
2006	13	1	210	0	17	0	180	0	21	2	1.806	25	42	1	526	2	4	0	400	2	16	0	72	0	10	0	247	0
2007	34	1	426	0	41	0	233	2	38	0	2.068	81	34	0	436	3	14	0	573	0	29	0	75	0	19	0	403	0
2008	22	0	454	1	59	0	248	3	46	0	1.734	30	33	1	347	0	15	0	562	1	25	0	74	0	17	0	238	0
2009	17	0	413	0	58	0	648	34	48	1	1.717	8	35	0	200	0	24	0	345	0	17	0	29	1	2	0	197	0
2010	39	0	655	0	87	0	285	34	56	1	1.754	3	25	0	241	0	22	0	662	0	25	1	45	2	0	0	290	0
2011	31	0	770	0	80	0	300	15	74	0	2.136	18	33	0	305	0	60	0	737	7	24	0	87	1	6	0	257	0
2012	41	0	569	1	125	0	296	16	144	0	1.745	17	32	0	326	0	57	0	562	2	21	0	38	1	6	0	223	0
2013	38	0	578	0	150	0	273	5	123	0	1.561	22	60	0	267	6	84	0	617	0	18	0	37	0	4	0	280	1
2014	60	0	497	0	137	0	210	1	133	0	1.679	13	36	1	280	0	59	0	925	1	26	0	40	0	20	0	427	0
2015	33	0	458	4	84	1	370	3	79	4	1.766	65	35	1	269	5	64	4	803	6	11	0	52	3	9	0	168	1
2016	38	0	396	3	83	0	161	2	127	3	1.529	78	41	0	270	7	87	0	517	3	19	0	77	0	10	0	207	2
2017	56	0	501	0	96	1	165	2	121	2	1.589	47	58	0	337	3	65	0	357	4	22	0	93	0	12	0	259	17
TOPLAM	582	5	7.104	29	1.156	3	3.644	124	1.303	23	28.289	647	632	7	5.033	43	621	6	8.496	52	341	3	1.033	13	252	2	4.059	17

² ÇED Olumlu Kararı

³ ÇED Olumsuz Kararı

⁴ ÇED Gerekli Değildir Kararı

⁵ ÇED Gereklidir Kararı

EK - 3. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının yıllara göre dağılımı

	EK-1		EK-2		GENEL TOPLAM
	ÇED Olumlu	ÇED Olumsuz	ÇGD	ÇG	ÇED Olumlu + ÇGD
03.12.1993-1998	382	13	2.989	160	3.371
1999	57	2	524	11	581
2000	107	1	764	18	871
2001	119	5	859	12	978
2002	117	0	1.068	6	1.185
2003	80	1	1.715	3	1.795
2004	86	1	2.122	7	2.208
2005	102	0	2.458	11	2.560
2006	123	4	3.441	29	3.564
2007	209	1	4.214	86	4.423
2008	217	1	3.657	35	3.874
2009	201	1	3.549	43	3.750
2010	254	2	3.932	39	4.186
2011	308	0	4.592	41	4.900
2012	426	0	3.759	37	4.185
2013	478	0	3.613	34	4.090
2014	471	1	4.058	118	4.529
2015	315	10	3.886	87	4.201
2016	405	3	3.157	95	3.562
2017	431	3	3.301	57	3.732
TOPLAM	4.887	49	57.658	929	62.545

EK – 4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993–2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı

	1993 - 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOPLAM	380	60	108	119	115	79	86	103	122	212	217	203	250	296	445	540	528	329	440	490
ADANA	4	1	4	1	3	0	1	2	4	10	5	9	9	9	18	30	33	7	17	7
ADIYAMAN	1	1	0	1	0	1	1	0	0	2	0	1	1	0	3	5	5	1	3	3
AFYONKARAHİSAR	9	2	1	1	1	0	1	0	1	3	3	1	1	19	7	10	10	8	17	7
AĞRI	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	2	1	1	0	3	3
AMASYA	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	2	0	2	1	2	4	1	2	7
ANKARA	8	1	4	7	3	6	5	5	12	18	21	12	11	15	34	32	42	15	21	17
ANTALYA	21	4	11	12	16	4	5	12	2	5	2	1	4	3	6	7	16	11	8	13
ARTVİN	1	0	0	1	0	2	4	0	0	1	2	2	5	5	24	12	10	6	2	2
AYDIN	9	0	0	1	1	2	1	1	3	2	3	2	4	4	9	8	8	4	11	9
BALIKESİR	9	1	3	2	1	3	3	0	1	5	10	8	6	9	11	10	13	12	15	13
BİLECİK	14	1	3	4	0	0	2	1	0	3	1	0	3	2	8	7	3	5	6	7
BİNGÖL	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	2	2	7	6	6	1	2	0
BİTLİS	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	2	1	3	0	1	3	2	2	3	2
BOLU	5	0	0	2	0	0	1	1	0	2	5	1	6	3	5	5	8	10	4	8
BURDUR	9	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	1	1	4	3
BURSA	19	0	0	4	3	3	1	6	3	4	2	6	5	2	11	16	18	19	21	31
ÇANAKKALE	27	2	3	1	3	2	1	4	1	8	3	3	6	5	11	16	10	11	10	7
ÇANKIRI	0	2	0	0	2	0	0	2	2	4	4	0	2	3	1	2	8	2	3	3
ÇORUM	1	0	0	3	1	0	1	1	0	2	0	1	0	1	1	3	2	0	10	16
DENİZLİ	4	2	2	1	1	0	0	0	2	3	3	0	2	3	5	2	2	3	7	3
DİYARBAKIR	1	0	1	0	2	0	0	0	1	2	0	2	0	0	4	3	4	2	2	3
EDİRNE	6	1	1	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	2	0	4	5	1	2	3
ELAZIĞ	2	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	2	1	1	1	7	3	1	2	3

EK-4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993-2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ERZİNCAN	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	3	1	1	1	3	8	5	6	6	1
ERZURUM	0	0	3	0	1	1	1	4	0	2	4	4	3	6	5	15	6	5	9	11
ESKİŞEHİR	3	2	2	2	1	0	0	0	0	3	1	2	4	4	11	8	8	6	7	7
GAZİANTEP	0	1	0	2	3	0	0	0	0	1	2	1	2	12	4	8	4	5	8	13
GİRESUN	1	0	0	0	1	2	0	2	0	3	5	3	3	3	7	5	4	3	3	11
GÜMÜŞHANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	1	1	2	5	2	3	1	3	7
HAKKARİ	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	3	2	2	3	0	0
HATAY	8	0	0	3	2	1	3	0	3	7	7	3	8	8	9	11	4	2	2	8
ISPARTA	4	1	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	2	3	1	5	9
MERSİN	9	1	2	3	5	1	5	2	6	2	4	5	4	2	9	9	8	5	11	8
İSTANBUL	28	4	6	5	8	3	4	6	8	10	13	3	4	9	8	10	9	9	15	14
İZMİR	35	4	5	7	5	9	8	11	6	13	14	34	19	18	23	38	24	14	16	28
KARS	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	3	1	1	1	2	3	2
KASTAMONU	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	4	4	3	5	7	8	3	2	2	4
KAYSERİ	2	3	10	4	3	1	2	0	3	2	3	1	3	5	6	5	10	5	9	9
KIRKLARELİ	3	0	0	1	3	1	3	2	0	2	1	4	2	1	5	4	5	9	3	18
KIRŞEHİR	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	3	4	3	1	3	5
KOCAELİ	28	2	2	8	3	6	6	5	1	9	7	7	11	13	13	14	12	12	9	5
KONYA	8	2	4	3	3	5	1	1	2	6	5	6	4	14	18	16	18	11	17	11
KÜTAHYA	5	1	1	3	1	1	0	0	2	0	1	1	6	4	7	7	8	7	6	2
MALATYA	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	2	2	1	9	9	7	7	3	3
MANİSA	12	1	2	2	1	1	1	0	3	2	3	6	9	7	13	14	11	6	7	14
KAHRAMANMARAŞ	1	1	0	1	2	1	0	2	3	7	3	1	7	9	3	7	10	8	7	10
MARDİN	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	3	0	3	3	5	2	3

EK-4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993-2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
MUĞLA	25	2	9	1	1	2	8	4	3	4	4	1	7	10	5	8	8	0	4	3
MUŞ	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	1	1	1	3	1	0	0
NEVŞEHİR	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	2	0	1	2	0	4	7
NİĞDE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	3	4	3	3	2	5	4
ORDU	4	0	1	2	0	1	1	2	3	3	3	2	1	3	3	8	5	3	2	2
RİZE	2	0	0	0	0	1	0	0	1	1	4	2	8	3	3	2	3	1	1	1
SAKARYA	11	4	2	2	3	0	2	0	1	4	3	2	1	6	7	8	12	3	5	5
SAMSUN	3	1	1	1	2	3	1	0	3	4	10	7	9	6	15	8	3	4	4	2
SIĞIRCI	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	3	2	6	1	3	3	4	4	2	1
SİNOP	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1
SİVAS	0	1	2	1	3	0	0	1	0	1	2	2	2	2	9	11	11	2	6	4
TEKİRDAĞ	11	2	5	8	10	1	1	5	4	7	5	5	8	6	9	24	17	11	23	21
TOKAT	2	0	1	0	0	0	0	1	3	1	3	2	2	3	6	4	6	1	3	6
TRABZON	2	0	0	1	1	0	1	2	3	6	2	0	3	4	5	3	3	3	3	2
TUNCELİ	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	1	2	2	1
ŞANLIURFA	1	1	3	1	0	0	1	2	3	0	2	1	1	2	7	2	1	2	4	4
UŞAK	1	0	1	1	1	1	1	0	1	2	0	2	0	3	4	1	6	1	0	7
VAN	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	4	2	2	0	1	4	0	4	3	2
YOZGAT	0	1	0	0	0	1	1	1	2	1	0	0	0	0	0	6	6	1	2	7
ZONGULDAK	4	1	2	1	3	0	0	1	5	5	1	3	1	1	3	1	3	8	5	4
AKSARAY	1	0	0	1	0	2	0	1	0	1	3	2	2	1	1	5	4	1	4	3
BAYBURT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2
KARAMAN	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	0	3	4	1	1	4	7	3	6	2
KIRIKKALE	3	0	0	2	3	2	0	0	1	1	0	1	3	3	0	5	6	1	2	8

EK-4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993-2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BATMAN	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	2	5	0	1	0
ŞIRNAK	1	1	0	1	1	0	0	2	1	1	2	2	1	1	0	2	4	1	2	0
BARTIN	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	1	0	5	1	1	2	2
ARDAHAN	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	2	1	2	3
İĞDIR	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
YALOVA	3	1	1	1	1	0	0	4	4	2	3	3	7	1	1	1	4	2	1	2
KARABÜK	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	6	2	2	3	2
KİLİS	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	3
OSMANİYE	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	0	2	2	3	3	1	1	3
DÜZCE	0	1	0	1	1	1	0	1	3	3	0	1	3	2	3	3	4	1	2	3

NOT-1: Bazı projeler birden fazla ili kapsadığı için EK-1 ve EK-2 kapsamında karar verilen toplam proje sayısı ile; illere göre dağılım yapıldıktan sonra toplanan proje sayısı farklı olabilir.

NOT-2: ÇED Yönetmeliği kapsamında belirtilen süre içerisinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması veya Mahkeme Kararı ile ÇED kararının iptal edilmesi ya da geçersiz sayılması konularına istinaden ÇED İstatistiklerine konu olan ÇED kararları geçmişe dönük revize edilmemektedir.

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993–2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOPLAM	2.989	524	764	859	1.068	1715	2119	2441	3441	4214	3657	3550	3932	4592	3789	3463	4058	3898	3165	3323
ADANA	148	19	18	17	27	38	44	67	95	107	109	90	96	105	86	48	78	57	57	62
ADIYAMAN	19	7	0	4	4	7	11	20	11	23	7	45	45	47	28	29	45	31	18	38
AFYONKARAHİSAR	11	4	8	17	8	24	29	39	51	83	34	44	45	103	35	86	79	92	89	90
AĞRI	0	0	0	6	3	3	5	3	6	2	10	20	18	27	21	18	23	15	14	10
AMASYA	15	3	4	1	0	15	11	8	21	26	14	16	25	22	13	19	18	16	29	15
ANKARA	39	2	7	21	31	34	98	77	141	175	98	107	128	147	122	158	240	125	143	130
ANTALYA	194	30	45	82	82	118	97	157	210	165	188	82	127	121	91	72	172	103	91	91
ARTVİN	2	1	6	3	11	9	5	4	13	17	25	18	32	17	27	27	27	25	26	21
AYDIN	81	12	20	17	21	44	51	61	70	101	76	64	55	43	66	61	98	97	59	66
BALIKESİR	90	15	21	37	39	38	43	61	93	65	81	137	104	129	132	122	109	145	108	101
BİLECİK	22	15	15	11	9	27	38	27	51	56	55	61	61	47	49	36	49	69	40	38
BİNGÖL	0	1	0	3	2	14	7	0	7	11	9	13	15	43	12	14	22	22	7	13
BİTLİS	0	0	0	3	0	11	7	6	4	22	16	14	22	29	10	20	12	15	5	8
BOLU	11	0	5	7	5	16	7	10	19	52	33	29	45	81	58	50	39	96	14	16
BURDUR	43	22	24	22	8	8	18	18	57	52	59	50	44	69	61	68	56	57	42	43
BURSA	119	23	28	26	42	65	74	81	152	174	126	115	130	164	105	126	166	103	94	119
ÇANAKKALE	86	9	21	28	27	55	47	29	58	68	72	72	32	61	51	45	58	47	34	33
ÇANKIRI	1	0	1	2	2	1	4	7	16	31	38	21	28	40	32	30	40	20	19	16
ÇORUM	6	3	2	1	0	13	23	34	52	58	34	39	51	33	36	26	33	26	22	29
DENİZLİ	101	8	26	18	26	26	34	31	43	70	72	52	64	89	54	55	92	71	69	61
DİYARBAKIR	26	9	18	12	15	31	36	70	55	71	52	31	67	71	31	38	57	33	32	38
EDİRNE	63	0	10	13	7	10	32	23	24	30	25	42	23	28	39	30	29	19	27	22
ELAZIĞ	2	0	0	10	17	20	16	10	54	57	68	38	94	72	45	57	79	142	65	41
ERZİNCAN	4	0	2	5	3	7	10	26	19	33	48	61	28	44	31	29	28	28	27	22

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993–2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ERZURUM	8	4	6	8	14	14	24	38	34	37	42	59	53	67	79	57	38	54	32	50
ESKİŞEHİR	65	12	21	18	18	16	45	34	56	96	70	62	67	76	68	63	51	74	57	68
GAZİANTEP	44	9	7	30	16	29	23	34	40	70	30	59	57	78	49	52	47	50	48	64
GİRESUN	3	1	6	5	12	14	6	7	19	33	14	21	39	52	32	21	19	23	8	17
GÜMÜŞHANE	1	2	4	6	3	18	10	17	19	29	10	22	32	43	37	32	17	24	13	24
HAKKARİ	0	0	0	0	3	4	4	1	6	7	12	15	13	23	8	3	4	8	2	10
HATAY	141	12	10	2	10	10	22	40	39	81	106	98	62	82	46	50	40	16	46	43
ISPARTA	50	4	13	1	13	10	16	15	35	26	33	34	37	48	41	21	58	42	31	35
MERSİN	115	23	21	21	25	26	21	34	59	85	103	69	62	86	83	69	89	59	62	57
İSTANBUL	20	7	8	27	49	61	143	123	211	209	206	188	193	248	260	201	253	184	202	257
İZMİR	185	20	41	35	47	100	124	122	122	173	153	163	138	163	190	159	143	161	123	193
KARS	0	0	0	0	0	10	12	17	15	23	17	27	27	41	28	17	6	11	13	25
KASTAMONU	37	18	22	12	18	6	12	18	21	27	31	34	31	46	36	35	41	32	48	40
KAYSERİ	67	13	14	15	17	45	43	68	77	134	78	72	121	126	70	74	76	77	69	67
KIRKLARELİ	53	6	4	0	4	17	21	13	31	23	12	23	12	28	40	41	33	35	18	14
KİRŞEHİR	1	0	0	2	9	5	12	11	21	15	15	22	22	25	32	15	26	17	15	28
KOCAELİ	103	12	17	31	32	42	45	55	85	102	71	71	80	104	78	63	73	83	48	68
KONYA	185	37	34	27	19	51	67	89	135	120	125	126	124	113	131	121	148	121	98	102
KÜTAHYA	20	14	4	6	9	21	60	47	26	58	59	57	53	73	70	73	79	68	68	55
MALATYA	5	2	9	7	7	23	24	10	27	48	27	34	75	75	57	40	60	50	46	40
MANİSA	117	18	24	26	27	28	44	62	82	88	81	93	93	73	76	129	127	178	132	99
KAHRAMANMARAŞ	16	2	10	8	13	26	17	26	48	62	53	53	78	73	48	53	41	55	39	51
MARDİN	1	0	0	2	4	6	10	20	19	27	32	25	41	31	14	16	16	13	4	13
MUĞLA	111	23	45	46	81	121	131	120	120	209	92	46	46	55	46	63	70	69	76	75

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993–2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
MUŞ	1	0	0	0	3	5	8	3	6	6	4	4	24	25	8	2	22	7	8	5
NEVŞEHİR	17	3	1	8	3	17	10	8	18	31	24	21	27	30	19	29	26	27	17	26
NİĞDE	31	0	4	0	6	14	9	9	20	34	43	35	39	45	27	45	49	52	25	34
ORDU	28	8	13	3	7	10	14	18	42	42	31	42	55	62	45	46	43	45	40	35
RİZE	1	0	6	4	2	7	12	12	24	13	13	20	10	23	12	10	11	15	15	15
SAKARYA	55	8	16	17	47	46	37	38	38	53	71	28	67	80	85	70	55	27	28	39
SAMSUN	25	7	6	4	9	21	36	49	62	40	31	32	37	40	32	48	72	39	33	23
SİİRT	0	0	2	4	1	9	4	4	9	4	9	10	24	15	31	5	14	9	6	11
SİNOP	17	6	4	14	2	5	6	14	14	8	13	17	22	19	14	18	14	21	12	19
SİVAS	3	1	1	3	11	20	35	20	86	81	75	75	90	114	68	70	64	97	70	57
TEKİRDAĞ	82	6	7	17	16	40	55	74	67	100	87	59	51	52	81	79	62	69	74	48
TOKAT	3	1	2	4	11	8	11	27	28	28	12	18	26	36	22	17	36	35	23	31
TRABZON	87	15	18	8	8	8	22	27	34	37	43	50	48	76	43	34	25	15	36	25
TUNCELİ	3	1	0	0	3	8	5	8	4	14	13	8	16	8	6	11	14	8	5	11
ŞANLIURFA	12	11	10	7	5	6	26	39	57	38	44	45	40	72	42	52	41	48	30	29
UŞAK	39	4	10	6	5	6	12	19	28	32	47	47	64	88	73	55	59	64	57	23
VAN	9	4	13	11	14	10	20	11	16	27	36	47	71	37	50	30	19	23	24	24
YOZGAT	0	2	1	6	7	10	12	15	23	33	28	30	34	38	31	44	26	49	30	28
ZONGULDAK	44	4	6	8	10	19	13	25	28	30	35	18	17	23	24	26	18	38	12	23
AKSARAY	7	0	2	5	3	4	6	8	9	19	15	9	34	24	13	19	20	48	29	14
BAYBURT	1	0	0	0	0	3	4	8	8	8	10	7	14	36	20	11	11	7	7	11
KARAMAN	8	5	4	0	1	6	10	10	16	31	16	32	38	21	21	25	38	47	36	31
KIRIKKALE	1	0	0	3	10	17	8	12	14	36	29	12	25	21	24	22	17	15	10	21
BATMAN	0	0	0	6	11	15	6	12	17	10	18	24	16	12	15	10	12	8	9	8

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993–2017 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ŞIRNAK	1	0	0	3	5	21	8	12	8	17	0	27	0	7	12	5	7	17	13	30
BARTIN	8	8	0	1	6	7	11	7	7	7	4	7	5	10	21	15	3	5	9	4
ARDAHAN	0	0	0	0	2	3	5	1	5	12	4	12	25	22	15	15	14	4	12	10
IĞDIR	0	0	0	0	0	3	0	3	5	4	11	9	15	6	3	3	2	2	1	4
YALOVA	13	2	3	6	8	9	8	14	23	13	9	14	8	6	14	3	10	9	9	9
KARABÜK	29	1	15	2	3	5	5	7	12	11	16	6	8	25	11	18	18	31	17	13
KİLİS	5	1	3	3	3	4	2	5	5	6	5	9	4	7	4	3	2	4	13	2
OSMANİYE	19	3	10	2	2	4	9	19	25	28	24	30	28	26	29	25	15	44	13	28
DÜZCE	9	1	6	3	5	8	7	13	14	30	16	12	15	25	23	16	15	11	13	14

NOT-3: Bazı projeler birden fazla ili kapsadığı için EK-1 ve EK-2 kapsamında karar verilen toplam proje sayısı ile illere göre dağılım yapıldıktan sonra toplanan proje sayısı farklı olabilir.

NOT-4: ÇED Yönetmeliği kapsamında belirtilen süre içerisinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması veya Mahkeme Kararı ile ÇED kararının iptal edilmesi ya da geçersiz sayılması konularına istinaden ÇED İstatistiklerine konu olan ÇED kararları geçmişe dönük revize edilmemektedir.

Ek - 6. 01.01.2014 – 31.12.2017 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı

İL	EK-1	EK-2
	ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	ÇED GEREKLİDİR İPTAL - İADE
1 Adana	25	25
2 Adıyaman	2	2
3 Afyonkarahisar	2	1
4 Ağrı	0	0
5 Amasya	1	0
6 Ankara	25	27
7 Antalya	13	2
8 Artvin	7	0
9 Aydın	2	1
10 Balıkesir	12	7
11 Bilecik	3	23
12 Bingöl	0	2
13 Bitlis	3	0
14 Bolu	4	5
15 Burdur	3	6
16 Bursa	21	9
17 Çanakkale	17	9
18 Çankırı	0	0
19 Çorum	3	0
20 Denizli	6	8
21 Diyarbakır	0	2
22 Edirne	2	4
23 Elazığ	0	3
24 Erzincan	2	1
25 Erzurum	3	3
26 Eskişehir	2	4
27 Gaziantep	7	4
28 Giresun	7	9
29 Gümüşhane	7	6
30 Hakkari	2	0
31 Hatay	12	7
32 Isparta	8	19
33 Mersin	4	5
34 İstanbul	22	0
35 İzmir	25	7
36 Kars	2	1
37 Kastamonu	1	2
38 Kayseri	7	1

Ek - 6. 01.01.2014 – 31.12.2017 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı (devam)

İL	EK-1		EK-2	
	ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	ÇED GEREKLİDİR	İPTAL - İADE	
39	Kırklareli	10	10	25
40	Kırşehir	5	0	2
41	Kocaeli	10	0	42
42	Konya	6	4	46
43	Kütahya	4	2	8
44	Malatya	1	3	13
45	Manisa	7	3	28
46	Kahramanmaraş	3	0	17
47	Mardin	0	2	12
48	Muğla	8	9	35
49	Muş	1	0	4
50	Nevşehir	1	0	7
51	Niğde	1	1	8
52	Ordu	3	2	1
53	Rize	1	3	8
54	Sakarya	12	8	46
55	Samsun	1	3	6
56	Siirt	2	0	2
57	Sinop	1	1	5
58	Sivas	0	11	7
59	Tekirdağ	18	12	64
60	Tokat	0	8	9
61	Trabzon	4	5	13
62	Tunceli	1	7	1
63	Şanlıurfa	3	1	30
64	Uşak	0	2	11
65	Van	2	2	4
66	Yozgat	4	1	1
67	Zonguldak	5	38	11
68	Aksaray	1	0	5
69	Bayburt	2	1	1
70	Karaman	4	2	4
71	Kırıkkale	2	0	7
72	Batman	1	1	1
73	Şırnak	2	0	1
74	Bartın	1	2	3
75	Ardahan	0	0	7
76	Iğdır	0	0	3

Ek - 6. 01.01.2014 - 31.12.2017 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı (devam)

İL	EK-1		EK-2	
	ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	ÇED GEREKLİDİR	İPTAL - İADE	
77 Yalova	2	0	4	
78 Karabük	2	0	3	
79 Kilis	0	0	6	
80 Osmaniye	4	2	12	
81 Düzce	1	3	8	
TOPLAM	398	354	1.553	

EK - 7. 2017 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı

	İLLER	GFB EK-1	GFB EK-2	GFB (EK-1+EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1)	Çevre İzni/Lisansı (EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1+Ek-2)
1	ADANA	11	42	53	18	63	81
2	ADIYAMAN	0	2	2	3	14	17
3	AFYONKARAHİSAR	2	23	25	3	42	45
4	AĞRI	1	2	3	1	2	3
5	AMASYA	5	5	10	3	12	15
6	ANKARA	22	74	96	48	173	221
7	ANTALYA	6	43	49	14	82	96
8	ARTVİN	0	5	5	0	9	9
9	AYDIN	5	25	30	9	91	100
10	BALIKESİR	4	25	29	10	101	111
11	BİLECİK	6	12	18	9	32	41
12	BİNGÖL	0	7	7	0	5	5
13	BİTLİS	0	2	2	0	8	8
14	BOLU	2	5	7	1	24	25
15	BURDUR	0	16	16	1	28	29
16	BURSA	16	74	90	58	219	277
17	ÇANAKKALE	2	13	15	0	37	37
18	ÇANKIRI	1	7	8	1	8	9
19	ÇORUM	3	17	20	2	12	14
20	DENİZLİ	9	31	40	18	37	55
21	DİYARBAKIR	1	18	19	2	44	46
22	EDİRNE	3	17	20	2	37	39
23	ELAZIĞ	1	15	16	2	20	22
24	ERZİNCAN	0	6	6	0	9	9
25	ERZURUM	1	4	5	2	8	10
26	ESKİŞEHİR	6	29	35	10	87	97
27	GAZİANTEP	5	39	45	14	87	101
28	GİRESUN	0	6	6	0	9	9
29	GÜMÜŞHANE	1	3	4	0	8	8
30	HAKKARİ	0	5	5	0	2	2
31	HATAY	7	17	24	12	55	67
32	ISPARTA	1	14	15	0	29	29
33	MERSİN	3	34	37	9	83	92
34	İSTANBUL	63	198	261	62	506	568

EK - 7. 2017 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı (devam)

	İLLER	GFB EK-1	GFB EK-2	GFB (EK-1+EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1)	Çevre İzni/Lisansı (EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1+Ek-2)
35	İZMİR	37	107	153	52	246	298
36	KARS	0	9	9	1	9	10
37	KASTAMONU	0	8	8	1	22	23
38	KAYSERİ	11	51	62	11	97	108
39	KIRKLARELİ	2	11	13	6	30	36
40	KİRŞEHİR	1	6	7	3	13	16
41	KOCAELİ	28	66	94	43	216	259
42	KONYA	17	76	93	14	98	112
43	KÜTAHYA	2	27	29	4	32	36
44	MALATYA	2	17	19	8	33	41
45	MANİSA	11	53	64	18	121	139
46	KAHRAMANMARAŞ	12	22	34	9	34	43
47	MARDİN	0	7	7	2	13	15
48	MUĞLA	5	43	48	4	108	112
49	MUŞ	0	4	4	1	2	3
50	NEVŞEHİR	0	4	4	4	22	26
51	NİĞDE	3	14	17	2	27	29
52	ORDU	2	12	14	1	34	35
53	RİZE	0	11	11	0	33	33
54	SAKARYA	7	23	30	10	48	58
55	SAMSUN	7	23	30	10	48	58
56	SİİRT	1	6	7	0	3	3
57	SİNOP	0	9	9	0	17	17
58	SİVAS	3	22	25	2	46	48
59	TEKİRDAĞ	20	47	67	71	140	211
60	TOKAT	0	10	10	5	19	24
61	TRABZON	0	8	8	2	46	48
62	TUNCELİ	0	1	1	0	2	2
63	ŞANLIURFA	3	15	18	1	26	25
64	UŞAK	1	20	21	3	25	28
65	VAN	0	21	21	1	9	9
66	YOZGAT	3	4	7	3	13	16
67	ZONGULDAK	4	10	14	2	15	17

EK - 7. 2017 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı (devam)

	İLLER	GFB EK-1	GFB EK-2	GFB (EK-1+EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1)	Çevre İzni/Lisansı (EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1+Ek-2)
68	AKSARAY	3	22	25	3	22	25
69	BAYBURT	0	5	5	0	12	12
70	KARAMAN	1	5	6	4	47	51
71	KIRIKKALE	3	8	11	11	57	68
72	BATMAN	1	7	8	3	50	53
73	ŞIRNAK	0	4	4	1	9	10
74	BARTIN	1	2	2	4	47	51
75	ARDAHAN	0	9	9	0	5	5
76	IĞDIR	0	3	3	0	7	7
77	YALOVA	0	4	4	2	6	8
78	KARABÜK	2	7	9	3	14	17
79	KİLİS	0	3	3	1	3	4
80	OSMANİYE	3	16	19	9	19	28
81	DÜZCE	6	8	14	2	32	34

EK – 8. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları

İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
1 Adana	1.638	1.914.326	8
2 Adıyaman	654	223.977	0
3 Afyonkarahisar	250	886.329	1
4 Ağrı	36	233.397	0
5 Amasya	313	312.280	0
6 Ankara	3.272	9.638.045	4
7 Antalya	1.901	4.382.068	13
8 Artvin	113	575.773	8
9 Aydın	792	749.371	0
10 Balıkesir	781	591.829	0
11 Bilecik	558	1.686.569	6
12 Bingöl	17	8.003	0
13 Bitlis	89	93.445	0
14 Bolu	548	1.250.924	2
15 Burdur	231	312.209	2
16 Bursa	1.255	12.084.044	14
17 Çanakkale	495	1.560.655	2
18 Çankırı	143	94.582	0
19 Çorum	213	480.476	0
20 Denizli	654	365.085	3
21 Diyarbakır	285	191.100	1
22 Edirne	497	537.951	2
23 Elazığ	258	278.793	1
24 Erzincan	112	253.920	1
25 Erzurum	322	196.457	6
26 Eskişehir	1.463	524.540	4
27 Gaziantep	1.545	155.702	0
28 Giresun	261	179.764	0
29 Gümüşhane	142	0	0
30 Hakkari	60	20.452	1
31 Hatay	483	434.224	0
32 Isparta	433	1.083.743	2
33 Mersin	628	797.525	1
34 İstanbul	6.011	10.315.647	36
35 İzmir	4.847	10.393.553	14
36 Kars	102	560.986	7
37 Kastamonu	325	486.198	1
38 Kayseri	1.048	1.347.651	14

EK – 8. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen Ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
39	Kırklareli	261	1.280.858	1
40	Kırşehir	153	62.891	0
41	Kocaeli	2.436	6.250.483	13
42	Konya	1.007	5.912.723	27
43	Kütahya	495	1.050.228	2
44	Malatya	552	220.861	3
45	Manisa	1.657	2.963.722	19
46	Kahramanmaraş	555	284.855	0
47	Mardin	152	76.943	0
48	Muğla	774	398.292	3
49	Muş	81	675.411	9
50	Nevşehir	176	171.136	2
51	Niğde	324	422.592	0
52	Ordu	489	704.512	5
53	Rize	367	1.043.999	0
54	Sakarya	1.017	3.064.670	4
55	Samsun	839	632.535	1
56	Siirt	49	1.697	0
57	Sinop	187	263.768	0
58	Sivas	444	581.766	2
59	Tekirdağ	1.665	9.318.643	18
60	Tokat	279	639.984	5
61	Trabzon	616	1.267.246	1
62	Tunceli	81	104.374	3
63	Şanlıurfa	394	309.329	0
64	Uşak	124	1.424.169	1
65	Van	49	110.392	0
66	Yozgat	105	31.394	0
67	Zonguldak	110	48.391.125	4
68	Aksaray	194	1.470.253	2
69	Bayburt	46	110.441	0
70	Karaman	182	160.716	0
71	Kırıkkale	307	327.157	4
72	Batman	585	229.130	0
73	Şırnak	8	116.005	0
74	Bartın	217	93.690	0
75	Ardahan	87	368.564	1
76	Iğdır	71	203	0

EK – 8. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
77 Yalova	453	1.475.929	1
78 Karabük	156	661.675	2
79 Kilis	253	0	0
80 Osmaniye	497	217.271	8
81 Düzce	497	404.542	1
TOPLAM	51.766	158.497.768	296

EK – 9. 2017 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Adana	68	1.468	102	1.638
Adıyaman	157	428	69	654
Afyonkarahisar	38	199	13	250
Ağrı	20	16	0	36
Amasya	19	200	94	313
Ankara	608	2.223	441	3.272
Antalya	64	1185	652	1.901
Artvin	7	105	1	113
Aydın	70	537	185	792
Balıkesir	124	597	60	781
Bilecik	288	124	146	558
Bingöl	9	4	4	17
Bitlis	12	64	13	89
Bolu	22	399	127	548
Burdur	131	85	15	231
Bursa	82	657	516	1.255
Çanakkale	233	168	94	495
Çankırı	103	2	38	143
Çorum	21	172	20	213
Denizli	40	522	92	654
Diyarbakır	10	266	9	285
Edirne	20	433	44	497
Elazığ	19	211	28	258
Erzincan	85	7	20	112
Erzurum	11	199	112	322
Eskişehir	77	977	409	1.463
Gaziantep	112	1258	175	1.545
Giresun	11	185	65	261
Gümüşhane	27	115	0	142
Hakkari	10	46	4	60
Hatay	51	358	74	483
Isparta	88	224	121	433
Mersin	53	492	83	628
İstanbul	161	5.609	241	6.011
İzmir	487	3.938	422	4.847
Kars	33	47	22	102
Kastamonu	48	165	112	325

EK – 9. 2017 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı (devam)

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Kayseri	61	856	131	1.048
Kırkklareli	19	106	136	261
Kırşehir	81	13	59	153
Kocaeli	134	2179	123	2.436
Konya	240	624	143	1.007
Kütahya	287	118	90	495
Malatya	32	498	22	552
Manisa	169	1244	244	1.657
Kahramanmaraş	22	492	41	555
Mardin	10	97	45	152
Muğla	36	492	246	774
Muş	24	47	10	81
Nevşehir	5	170	1	176
Niğde	5	301	18	324
Ordu	96	225	168	489
Rize	6	192	169	367
Sakarya	57	856	104	1.017
Samsun	155	525	159	839
Siirt	30	19	0	49
Sinop	7	99	81	187
Sivas	17	298	129	444
Tekirdağ	101	1428	136	1.665
Tokat	14	230	35	279
Trabzon	17	415	184	616
Tunceli	12	29	40	81
Şanlıurfa	18	303	73	394
Uşak	46	50	28	124
Van	20	28	1	49
Yozgat	23	49	33	105
Zonguldak	22	86	2	110
Aksaray	9	146	39	194
Bayburt	9	32	5	46
Karaman	37	81	64	182
Kırıkkale	15	190	102	307
Batman	111	373	101	585
Şırnak	0	8	0	8
Bartın	20	84	113	217

EK – 9. 2017 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Ardahan	15	44	28	87
Iğdır	27	41	3	71
Yalova	49	357	47	453
Karabük	11	136	9	156
Kilis	5	233	15	253
Osmaniye	7	420	70	497
Düzce	18	300	179	497
Toplam	5.518	38.199	8.049	51.766
Bakanlık Merkez	55	220	0	275
GENEL TOPLAM	5.573	38.419	8.049	52.041

EK – 10. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları

ÇŞİM	Denetim Sayıları								
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Adana	1.800	2.152	2.371	819	1.356	1.833	1.629	1.800	1.638
Adıyaman	107	102	163	89	195	530	675	625	654
Afyonkarahisar	110	218	631	317	128	224	293	223	250
Ağrı	183	254	182	13	5	23	42	30	36
Amasya	82	175	146	187	317	253	223	315	313
Ankara	1.051	1.609	1.348	2.051	1.214	1.830	2.443	2.916	3.272
Antalya	1.068	1.369	1.552	634	960	929	1.400	1.426	1.901
Artvin	99	138	233	58	121	156	157	166	113
Aydın	747	648	802	1042	708	777	1.053	1.240	792
Balıkesir	792	495	776	1059	734	604	511	537	781
Bilecik	311	138	84	191	347	467	525	523	558
Bingöl	39	74	43	46	22	44	50	32	17
Bitlis	69	193	74	19	21	95	69	115	89
Bolu	102	408	522	674	464	420	539	473	548
Burdur	157	419	452	186	234	235	244	260	231
Bursa	503	1.554	640	517	1.041	1.057	1.275	1.379	1.255
Çanakkale	454	453	570	345	401	469	472	495	495
Çankırı	98	149	192	185	137	109	156	185	143
Çorum	436	517	987	865	337	305	298	271	213
Denizli	229	266	623	319	506	798	590	686	654
Diyarbakır	87	563	186	678	353	295	281	608	285
Edirne	401	763	769	625	742	826	888	1.025	497
Elazığ	587	544	984	222	119	441	548	419	258
Erzincan	33	297	329	94	62	75	46	32	112
Erzurum	773	334	917	374	372	351	386	265	322
Eskişehir	917	827	731	877	844	792	1.146	1.368	1.463
Gaziantep	998	954	1.125	1.076	1.099	890	1.338	1.411	1.545
Giresun	769	405	531	452	420	332	329	214	261
Gümüşhane	0	179	63	43	47	50	43	70	142
Hakkâri	136	75	770	35	88	89	48	40	60
Hatay	274	317	727	232	651	510	563	485	483
Isparta	312	236	261	33	259	385	378	393	433
Mersin	68	997	930	239	424	628	869	932	628

EK – 10. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları (devam)

ÇŞİM	Denetim Sayıları								
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İstanbul	5.154	6.072	4.957	771	5.403	5.849	6.040	6.676	6.011
İzmir	1.801	2.619	1.638	2.335	1.185	2.922	3.443	4.178	4.847
Kars	27	100	111	77	75	65	73	77	102
Kastamonu	77	144	120	150	160	206	332	345	325
Kayseri	526	401	723	729	337	593	858	973	1.048
Kırklareli	235	320	1.203	646	409	378	346	432	261
Kırşehir	25	135	69	93	214	182	124	119	153
Kocaeli	925	1.463	1.744	3.655	1.995	2.131	2.099	2.298	2.436
Konya	69	312	296	756	286	435	313	638	1007
Kütahya	152	249	213	189	84	99	321	310	495
Malatya	40	350	193	176	203	371	484	491	552
Manisa	629	1.673	1.781	1.073	1.104	1.455	1.459	1.446	1.657
Kahramanmaraş	318	579	1.259	397	367	548	384	576	555
Mardin	249	226	249	314	176	163	257	199	152
Muğla	152	676	798	468	662	811	1.248	1.151	774
Muş	77	87	157	72	100	126	70	102	81
Nevşehir	48	84	379	109	168	190	326	274	176
Niğde	172	271	235	315	251	197	210	288	324
Ordu	344	289	498	119	250	380	544	505	489
Rize	110	281	468	599	306	453	426	400	367
Sakarya	350	480	735	1244	145	692	755	1.007	1.017
Samsun	667	971	1.804	381	722	664	689	807	839
Siirt	25	483	584	10	14	73	96	63	49
Sinop	306	109	80	55	98	126	124	151	187
Sivas	86	260	268	279	227	228	259	279	444
Tekirdağ	966	1.754	2.288	2.634	1.809	1.657	1.886	2.039	1.665
Tokat	152	139	140	82	258	301	249	261	279
Trabzon	1.750	659	1.036	33	385	452	481	518	616
Tunceli	35	58	57	2.198	37	63	79	71	81
Şanlıurfa	348	863	478	372	624	440	288	412	394
Uşak	506	320	286	2.335	127	111	118	118	124
Van	267	324	0	397	32	126	55	53	49
Yozgat	23	174	35	90	64	106	132	98	105
Zonguldak	391	343	273	77	260	180	146	97	110
Aksaray	188	107	153	156	130	121	185	257	194
Bayburt	45	48	169	143	90	90	62	40	46

EK – 10. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları (devam)

ÇŞİM	Denetim Sayıları								
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Karaman	65	61	0	90	124	162	201	196	182
Kırıkkale	33	248	446	243	376	359	283	313	307
Batman	805	1.035	930	143	356	293	315	617	585
Şırnak	0	1	78	160	384	508	444	0	8
Bartın	92	211	208	95	302	257	320	209	217
Ardahan	79	68	158	41	43	60	57	94	87
Iğdır	30	117	206	15	69	100	96	68	71
Yalova	180	239	287	359	539	498	368	412	453
Karabük	52	179	181	55	263	216	268	268	156
Kilis	373	385	492	391	318	320	336	276	253
Osmaniye	397	402	727	142	516	591	722	593	497
Düzce	343	492	409	446	421	504	480	502	497
TOPLAM	33.476	44.683	50.313	38.058	37.196	43.674	48.358	52.256	51.766
Bakanlık Merkez	969	1.021	729	543	271	295	323	353	275
GENEL TOPLAM	34.445	45.704	51.042	38.601	37.467	43.969	48.681	52.609	52.041

EK – 11. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)								
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Adana	1.417.159	1.175.590	934.081	1.607.905,76	583.692,61	819.308	979.646	754.353	1.914.326
Adıyaman	97.158	7.934	45.985	65.288,00	458.839,00	333.681	28.541	316.548	223.977
Afyonkarahisar	176.667	3.926	298.822	151.501,00	450.381,00	368.335	341.143	494.723	886.329
Ağrı	31.062	2.792	64.349	90.557,00	18.691,64	43.418	8.930	0	233.397
Amasya	75.752	97.384	244.767	229.430,00	300.597,00	190.043	499.180	352.672	312.280
Ankara	1.870.175	3.257.365	1.847.025	4.453.145,10	3.799.726,96	5.571.079	10.294.456	8.025.519	9.638.045
Antalya	572.108	1.198.190	1.306.240	569.411,00	1.310.702,00	1.940.019	4.553.896	2.002.965	4.382.068
Artvin	290.209	193.854	114.601	465.705,00	0,00	87.970	154.496	902.423	575.773
Aydın	967.913	34.598	1.129.744	651.344,75	330.489,00	857.985	159.054	1.079.687	749.371
Balıkesir	465.931	1.667.790	873.903	1.270.279,82	841.255,00	589.362	282.331	1.174.778	591.829
Bilecik	120.865	222.878	177.088	22.982,00	267.628,00	1.057.069	3.119.014	2.346.854	1.686.569
Bingöl	15.526	22.867	42.844	23.905,00	51.276,00	75.472	282.019	94.663	8.003
Bitlis	51.768	148.656	102.921	0,00	50.787,00	17.594	38.744	49.095	93.445
Bolu	131.776	283.464	280.394	92.449,00	283.787,77	265.355	457.677	182.184	1.250.924
Burdur	54.501	98.812	59.505	0,00	429.858,00	211.160	323.641	496.341	312.209
Bursa	2.314.090	1.619.493	2.384.814	1.941.290,00	2.992.752,00	6.993.058	11.936.902	11.975.543	12.084.044
Çanakkale	543.695	1.031.543	406.341	591.183,00	753.559,00	911.474	725.823	1.253.770	1.560.655
Çankırı	57.971	172.003	197.975	267.220,00	174.793,00	112.608	6.656	38.689	94.582
Çorum	543.861	517.866	180.268	180.660,84	219.977,26	400.133	665.240	446.197	480.476
Denizli	31.062	31.745	59.827	179.044,00	456.070,30	500.460	197.120	370.232	365.085
Diyarbakır	165.626	2.516.813	190.876	15.705,00	125.337,00	80.935	205.376	763.986	191.100
Edirne	123.545	331.053	12.070	117.397,00	221.956,00	49.436	139.497	34.610	537.951

EK – 11. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları (devam)

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)								
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elazığ	177.729	264.943	265.080	226.347,00	57.565,00	193.113	93.002	381.295	278.793
Erzincan	43.755	26.452	64.099	85.297,00	36.092,00	51.778	186.130	695	253.920
Erzurum	293.306	361.606	167.469	372.041,00	419.583,00	172.475	472.966	167.831	196.457
Eskişehir	337.633	319.858	463.908	305.871,00	709.441,42	375.086	557.173	1.301.953	524.540
Gaziantep	284.905	336.367	367.523	854.980,00	536.156,00	205.072	2.664.664	938.508	155.702
Giresun	116.401	419.538	402.104	422.897,00	149.890,00	535.529	452.654	205.572	179.764
Gümüşhane	0	33.094	14.244	187.194,00	301.381,00	128.876	131.746	0	0
Hakkâri	0	26.452	0	37.064,00	16.929,00	241.317	339570	626.019	20.452
Hatay	2.561.833	443.177	469.410	375.818,21	164.661,00	156.665	197.602	913.121	434.224
Isparta	132.677	175.390	42.387	300.679,00	484.177,00	739.446	918.234	2.950.461	1.083.743
Mersin	1.201.074	1.940.330	1.004.310	511.969,18	627.632,00	557.451	1.023.022	978.629	797.525
İstanbul	1.392.267	5.894.647	10.676.658	1.058.511,00	2.094.909,32	6.281.623	2.138.483	13.887.970	10.315.647
İzmir	2.183.008	1.764.220	2.089.786	7.027.677,88	8.713.713,27	17.685.136	38.124.120	12.837.420	10.393.553
Kars	0	119.570	29.746	188.480,00	0,00	309.637	166.967	114.658	560.986
Kastamonu	141.414	292.017	126.350	386.374,00	59.254,00	882.271	51.129	837.408	486.198
Kayseri	249.721	887.412	650.063	92.772,64	303.227,56	822.446	1.105.598	1.973.864	1.347.651
Kırklareli	186.360	457.599	299.153	1.080.084,00	1.082.133,00	255.928	513.796	633.259	1.280.858
Kırşehir	124.620	0	51.277	91.111,20	41.790,95	145.866	51.959	28.809	62.891
Kocaeli	1.558.722	1.391.115	3.136.841	5.474.714,22	9.179.090,72	9.581.420	3.619.650	8.177.829	6.250.483
Konya	366.797	326.506	808.495	355.218,57	367.501,00	1.663.315	1.046.136	585.074	5.912.723
Kütahya	82.829	1.001.743	5.010.579	235.315,00	742.607,00	441.650	592.667	264.876	1.050.228
Malatya	197.250	242.484	175.188	414.326,00	262.587,00	59.826	161.118	137.412	220.861

EK – 11. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları (devam)

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)								
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Manisa	227.913	642.712	189.844	929.867,00	1.315.963,00	1.143.773	1.072.466	1.505.561	2.963.722
Kahramanmaraş	137.589	720.267	343.843	405.186,00	572.270,00	501.595	252.281	877.743	284.855
Mardin	349.768	85.917	84.309	23.460,00	0,00	239.251	696.610	78.680	76.943
Muğla	2.532.802	816.913	695.798	837.914,00	3.844.336,40	500.618	918.124	835.171	398.292
Muş	14.351	215.107	2.640	0,00	57.559,00	42.223	22.575	223.520	675.411
Nevşehir	54.330	27.742	36.254	316.384,00	98.553,73	204.992	623.731	333.280	171.136
Niğde	47.224	126.517	65.521	0,00	118.848,00	606.943	32.091	2.602.070	422.592
Ordu	359.599	434.188	1.096.099	411.842,00	662.123,00	529.395	666.031	474.541	704.512
Rize	264.670	692.968	292.826	1.018.387,00	172.992,00	345.350	917.692	773.157	1.043.999
Sakarya	1.337.523	904.304	1.135.575	213.605,00	66.391,00	1.795.163	4.179.628	3.555.974	3.064.670
Samsun	248.438	1.183.548	450.769	2.551.067,00	355.223,00	96.774	400.115	679.715	632.535
Siirt	0	0	79.772	9.420,00	0,00	163.208	0	7.111	1.697
Sinop	13.206	442.511	95.422	56.856,90	0,00	0	508.710	163.212	263.768
Sivas	275.082	448.168	376.177	338.346,00	729.083,49	867.744	766.787	388.290	581.766
Tekirdağ	3.384.130	5.002.499	5.294.534	11.845.780,05	5.170.975,19	6.393.525	5.414.652	5.152.950	9.318.643
Tokat	259.560	651.859	179.646	296.285,26	605.074,92	323.821	21.040	59.703	639.984
Trabzon	1.664.102	519.550	399.890	491.559,19	1.739.816,00	1.832.626	1.595.739	1.696.851	1.267.246
Tunceli	0	13.226	62.587	13.855,00	54.495,00	59.826	42.744	57.273	104.374
Şanlıurfa	449.398	1.598.339	296.709	935.201,17	1.301.408,00	724.386	34.864	497.229	309.329
Uşak	7.891	146.120	68.493	778.432,00	1.386.582,50	722.892	1.058.459	908.808	1.424.169
Van	21.857	284.495	0	0,00	67.879,00	3.674	162.722	0	110.392
Yozgat	13.262	35.430	0	152,00	0,00	0	98.123	120.982	31.394

EK – 11. 2009-2017 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları (devam)

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)								
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zonguldak	614.820	1.270.336	591.394	15.705,00	947.314,00	139.198	47.901	1.282.598	48.391.125
Aksaray	99.149	91.076	242.149	78.525,00	16.929,00	316.710	685.336	692.589	1.470.253
Bayburt	0	35.372	85.464	63.759,00	30.881,00	19.284	19.558	432	110.441
Karaman	0	0	0	18.840,00	464.557,64	467.324	429.337	111.653	160.716
Kırıkkale	62.124	233.463	54.844	53.965,91	141.052,00	0	203.773	458.859	327.157
Batman	7.764	214.799	96.842	37.696,00	338.705,00	270.990	286.533	496.931	229.130
Şırnak	214.923	7.934	28.490	124.296,66	16.729,00	214.674	0	0	116.005
Bartın	98.612	157.705	860.798	227.379,00	282.133,00	91.258	72.157	49.095	93.690
Ardahan	52.490	157.267	295.616	128.701,88	43.203,82	70.376	77.436	429.883	368.564
Iğdır	2.000	1.973	6.350	109.949,00	52.091,00	17.594	3.348	0	203
Yalova	532.749	242.275	158.267	122.506,00	352.168,00	1.119.698	1.057.890	172.024	1.475.929
Karabük	55.906	13.226	285.095	1.007.829,00	844.551,64	75.993	105.001	468.825	661.675
Kilis	193.292	11.150	9.675	47.121,00	4.489,20	0	0	59.581	0
Osmaniye	337.131	219.713	398.102	114.766,00	226.845,00	335.970	736.422	474.177	217.271
Düzce	458.078	319.105	507.178	468.446,26	176.771,44	695.441	1.628.012	569.286	404.542
TOPLAM	36.142.454	49.328.910	52.136.082	57.164.230,45	62.730.471,14	83.894.172	114.845.656	107.356.248	158.497.768
Bakanlık Merkez	6.567.935	14.212.191	4.295.737	1.383.702,00	14.315.119,00	14.755.057	4.031.453	1.067.277	6.600.421
GENEL TOPLAM	42.710.389	63.541.101	56.431.819	58.547.932,45	77.045.590,33	98.649.229	118.877.109	108.423.525	165.098.189

EK - 12. 2017 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları

İLLER	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)
ADANA	115.168,00	115
ADİYAMAN	68.396,00	65
AFYON	2.108,00	2
AĞRI	0,00	0
AMASYA	1.054,00	1
ANKARA	205.715,00	166
ANTALYA	6.324,00	6
ARTVİN	0,00	0
AYDIN	0,00	0
BALIKESİR	10.540,00	10
BİLECİK	1.054,00	1
BİNGÖL	0,00	0
BİTLİS	0,00	0
BOLU	0,00	0
BURDUR	2.108,00	2
BURSA	5.270,00	5
ÇANAKKALE	0,00	0
ÇANKIRI	0,00	0
ÇORUM	0,00	0
DENİZLİ	5.270,00	5
DİYARBAKIR	0,00	0
EDİRNE	0,00	0
ELAZIĞ	0,00	0
ERZİNCAN	0,00	0
ERZURUM	0,00	0
ESKİŞEHİR	4.225,00	3
GAZİANTEP	0,00	0
GİRESUN	0,00	0
GÜMÜŞHANE	0,00	0
HAKKARİ	0,00	0
HATAY	0,00	0
ISPARTA	9.486,00	9
MERSİN	0,00	0
İSTANBUL	0,00	0
İZMİR	0,00	0
KARS	0,00	0

EK – 12. 2017 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

İLLER	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)
KASTAMONU	6.210,00	6
KAYSERİ	0,00	0
KIRKLARELİ	0,00	0
KIRŞEHİR	0,00	0
KOCAELİ	2.108,00	2
KONYA	8.432,00	8
KÜTAHYA	0,00	0
MALATYA	0,00	0
MANİSA	2.032,00	2
KAHRAMANMARAŞ	0,00	0
MARDİN	2.117,00	2
MUĞLA	0,00	0
MUŞ	0,00	0
NEVŞEHİR	0,00	0
NİĞDE	14.756,00	14
ORDU	0,00	0
RİZE	1.016,00	1
SAKARYA	0,00	0
SAMSUN	0,00	0
SİİRT	0,00	0
SİNOP	0,00	0
SİVAS	2.108,00	2
TEKİRDAĞ	0,00	0
TOKAT	2.108,00	2
TRABZON	0,00	0
TUNCELİ	0,00	0
ŞANLIURFA	0,00	0
UŞAK	0,00	0
VAN	0,00	0
YOZGAT	0,00	0
ZONGULDAK	0,00	0
AKSARAY	0,00	0
BAYBURT	0,00	0
KARAMAN	0,00	0

EK – 12. 2017 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

İLLER	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)
KIRIKKALE	0,00	0
BATMAN	3.162,00	3
ŞIRNAK	0,00	0
BARTIN	0,00	0
ARDAHAN	0,00	0
IĞDIR	0,00	0
YALOVA	0,00	0
KARABÜK	0,00	0
KİLİS	0,00	0
OSMANİYE	0,00	0
DÜZCE	2.108,00	2
TOPLAM	482.875,00	434

EK - 13. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Adana	132	0,00
Adıyaman	15	0,00
Afyonkarahisar	0	0,00
Ağrı	0	0,00
Amasya	0	0,00
Ankara	380	0,00
Antalya	518	101.944,00
Artvin	4	0,00
Aydın	3	0,00
Balıkesir	98	0,00
Bilecik	4	0,00
Bingöl	2	0,00
Bitlis	48	0,00
Bolu	30	0,00
Burdur	40	0,00
Bursa	159	0,00
Çanakkale	0	0,00
Çankırı	16	0,00
Çorum	73	0,00
Denizli	104	0,00
Diyarbakır	4	0,00
Edirne	0	0,00
Elazığ	2	0,00
Erzincan	47	0,00
Erzurum	14	0,00
Eskişehir	13	0,00
Gaziantep	32	0,00
Giresun	22	0,00
Gümüşhane	12	0,00
Hakkâri	0	0,00
Hatay	107	0,00
Isparta	905	0,00
Mersin	48	0,00
İstanbul	79	101.944,00
İzmir	0	0,00
Kars	8	0,00
Kastamonu	19	0,00

EK - 13. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Kayseri	13	0,00
Kırklareli	0	0,00
Kırşehir	2	0,00
Kocaeli	122	0,00
Konya	7.372	41.079,00
Kütahya	77	0,00
Malatya	487	0,00
Manisa	0	0,00
Kahramanmaraş	18	0,00
Mardin	3	0,00
Muğla	0	0,00
Muş	6	0,00
Nevşehir	3	0,00
Niğde	0	0,00
Ordu	321	0,00
Rize	12	0,00
Sakarya	323	0,00
Samsun	221	0,00
Siirt	0	0,00
Sinop	0	0,00
Sivas	134	0,00
Tekirdağ	0	0,00
Tokat	6	0,00
Trabzon	340	0,00
Tunceli	10	0,00
Şanlıurfa	4	0,00
Uşak	0	0,00
Van	59	0,00
Yozgat	15	0,00
Zonguldak	44	0,00
Aksaray	0	0,00
Bayburt	7	0,00
Karaman	5	0,00
Kırıkkale	0	0,00
Batman	17	0,00
Şırnak	0	0,00
Bartın	19	0,00

EK – 13. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Ardahan	0	0,00
Iğdır	36	0,00
Yalova	12	0,00
Karabük	0	0,00
Kilis	32	0,00
Osmaniye	46	0,00
Düzce	91	0,00
TOPLAM	12.795	244.967,00

EK - 14. 2017 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı

	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
ÇŞİM	US ⁶	CM ⁷	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Adana	2	101.950	2	254.887	0	0	4	852.013	0	0	13	227.314,4	129	478.161,2	150	1.914.325,6
Adıyaman	0	0	0	0	0	0	1	203	0	0	5	108.175	92	115.599,5	98	223.977,484
Afyonkarahisar	1	49.095	2	101.950	2	305.850	2	51.178	0	0	18	376.388,2	3	1.867,36	28	886.328,6
Ağrı	0	0	3	20.978,35	0	0	0	0	0	0	0	0	1	212.419	4	233.397,35
Amasya	5	79.502,68	5	107.145,3	3	3.801	4	812	1	25.486	5	86.157	20	9.375,84	43	312.279,84
Ankara	187	1.496.455	19	797.713	15	637.311	119	4.831.039	344	884.985	27	945.433	10	45.109,2	721	9.638.045,2
Antalya	0	0	4	203.900	7	407.800	13	2.584.810	33	906.133	14	258.190,5	1	21.235	72	4.382.068,49
Artvin	2	16.982	5	176.144,2	0	0	10	2.030	2	50.972	15	278.670	1	50.975	35	575.773,2
Aydın	0	0	4	280.374	1	50.975	3	114.686	1	25.486	14	277.850	0	0	23	749.371
Balıkesir	2	63.711	8	369.561	0	0	2	406	0	0	6	108.940	75	49.210,83	93	591.828,83
Bilecik	3	202.026	2	63.711	3	214.756	7	614.171	1	25.486	9	298.325	12	268.093,6	37	1.686.568,57
Bingöl	0	0	0	0	0	0	1	203	0	0	2	7.800	0	0	3	8.003
Bitlis	0	0	1	50.975	0	0	0	0	0	0	2	42.470	0	0	3	93.445
Bolu	7	101.437	4	254.875	4	6.289	7	702.735	0	0	7	138.881,4	3	46.707	32	1.250.924,4
Burdur	1	50.975	1	50.975	0	0	1	50.975	1	25.486	4	82.591	4	51.207,22	12	312.209,22
Bursa	40	2.220.354	24	2.187.336	5	265.731	84	5.774.760	0	0	12	157.480	6	1.478.383	171	12.084.044
Çanakkale	9	480.980	6	307.117	7	259.201	6	144.820	13	295.630	3	66.922	4	5.985,11	48	1.560.655,11
Çankırı	0	0	0	0	1	50.975	1	203	0	0	2	42.470	3	933,68	7	94.581,68
Çorum	11	193.583,4	2	51.059	0	0	4	13.744	0	0	4	109.000,3	5	113.089	26	480.475,71
Denizli	0	0	0	0	1	50.975	3	276.130	0	0	3	34.879,5	5	3.100,42	12	365.084,92
Diyarbakır	1	8.491	1	12.743	1	50.975	6	58.793	0	0	2	37.855	15	22.243	26	191.100
Edirne	3	151.045	1	127.449	1	50.975	2	165.661	0	0	2	10.214	21	32.606,75	30	537.950,75

⁶ Uygunsuzluk Sayısı

⁷ Ceza Miktarı (TL)

EK - 14. 2017 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı (devam)

	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
ÇŞİM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Elazığ	3	152.925	0	0	0	0	0	0	0	0	3	113.897	3	11.971,08	9	278.793,08
Erzincan	2	101.950	0	0	0	0	2	72.210	0	0	3	28.784,6	1	50.975	8	253.919,6
Erzurum	0	0	1	12.736	0	0	2	812	1	12.736	12	170.173	0	0	16	196.457
Eskişehir	4	127.422	1	8.491	0	0	8	198.838	1	25.486	7	155.645,2	8	8.657,76	29	524.539,96
Gaziantep	0	0	0	0	0	0	4	17.845	0	0	4	67.705	41	70.151,81	49	155.701,81
Giresun	0	0	1	49.095	0	0	2	51.171	1	8.491	5	70.922	1	84,88	10	179.763,88
Gümüşhane	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hakkari	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20.452	0	0	1	20.452
Hatay	2	63.711	2	101.950	1	49.095	10	116.107	0	0	6	93.157	44	10.204,21	65	434.224,21
Isparta	5	183.136	2	53.518	9	393.692	22	308.224	6	76.416	5	68.756,62	0	0	49	1.083.742,62
Mersin	7	356.825	3	217.632	0	0	3	102.349	0	0	2	43.235	10	77.484,16	25	797.525,16
İstanbul	65	3.460.467	1	50.975	2	100.070	138	5.753.438	3	101.944	64	741.081,38	3	10.7671,4	276	10.315.646,78
İzmir	8	361.572	15	704.482	13	406.615	82	8.152.519	6	294.552	20	424.720,91	1	49.092	145	10.393.552,91
Kars	1	50.975	3	42.876	1	50.975	5	131.306	0	0	5	195.643,56	2	89.210	17	560.985,56
Kastamonu	5	252.995	3	152.925	2	50.362	29	9.464	0	0	1	20.452	0	0	40	486.198
Kayseri	24	316.436	3	100.192,6	1	50.975	14	245.399,57	53	201.996	23	407.166,25	1	25.486	119	1.347.651,42
Kırklareli	1	4.241	5	194.144	0	0	5	206.751	0	0	3	42.465	2	833.257	16	1.280.858
Kırşehir	0	0	0	0	1	50.975	10	4.060	0	0	0	0	16	7.855,64	27	62.890,64
Kocaeli	7	902.988	9	558.851	0	0	7	4.583.915	0	0	14	204.729,3	0	0	37	6.250.483,3
Konya	23	1.095.940	11	898.011,42	0	0	20	2.642.007	9	229.374	34	1.007.694,6	18	39.696,04	115	5.912.723,06
Kütahya	1	50.975	4	305.951,4	0	0	2	12.939	0	0	1	21.235	3	659.128	11	1.050.228,4
Malatya	2	101.950	0	0	0	0	1	12.736	0	0	3	106.175	0	0	6	22.0861
Manisa	5	216.167	9	859.101	0	0	5	415.776	0	0	32	1.441.924,8	30	30.753,07	81	2.963.721,91

EK - 14. 2017 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı (devam)

	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
ÇŞİM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Kahramanmaraş	0	0	0	0	0	0	2	212.622	0	0	2	63.705	5	8.528	9	284.855
Mardin	1	50.975	0	0	0	0	0	0	2	25.472	0	0	2	496	5	76.943
Muğla	2	53.280	2	15.256,15	3	152925	3	63.914	0	0	7	100.180,6	1	12.736	18	398.291,75
Muş	13	662.675	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	12.736	14	675.411
Nevşehir	1	50.975	0	0	0	0	3	75.978	0	0	2	23.235	7	20.947,51	13	171.135,51
Niğde	4	203.900	0	0	0	0	6	114.655	1	8.491	4	95.546	0	0	15	422.592
Ordu	6	259.116	3	103.217	0	0	7	298.973	0	0	1	42.470	1	736,41	18	7045.12,41
Rize	14	637.141	5	193.689,2	3	3709	9	14.353	1	8.491	9	186.616	0	0	41	1.043.999,2
Sakarya	5	63.187	26	1.680.295	2	101950	11	1.102.906	0	0	2	52.470	3	63.862	49	3.064.670
Samsun	6	110.410	2	52.242	1	59466	5	170.313	0	0	5	175.629,5	2	64.474,92	21	632.535,42
Siirt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1.697	1	1.697
Sinop	0	0	0	0	0	0	3	200.854	1	8.491	3	54.423	0	0	7	263.768
Sivas	3	115.295	3	103.217	1	34189	12	5.684	5	74.565	12	210.280,38	6	38.536	42	581.766,38
Tekirdağ	22	1.312.346	13	589.048	0	0	37	6.704.463	0	0	16	385.732,24	9	327.054	97	9.318.643,24
Tokat	3	152.925	0	0	1	50975	4	187.111	0	0	14	245.620,28	6	3.352,76	28	639.984,04
Trabzon	10	154.463	5	166.882	4	202020	9	195.997	1	25.486	13	285.556	11	236.841,7	53	1.267.245,7
Tunceli	2	63.711	2	33.963	0	0	0	0	0	0	1	6.700	0	0	5	104.374
Şanlıurfa	3	112.337	1	49.095	0	0	17	59.907	1	8.491	3	48.792	13	30.707,44	38	309.329,44
Uşak	2	55.216	7	488.549	0	0	22	663.921	0	0	5	101.047,44	7	115.435,9	43	1.424.169,34
Van	0	0	0	0	4	68705	1	20.452	0	0	0	0	1	21.235	6	110.392
Yozgat	0	0	0	0	0	0	3	13.881,88	0	0	0	0	22	17.512,14	25	31.394,02
Zonguldak	5	249.235	8	47.155.468	0	0	4	949.734	0	0	3	36.688	0	0	20	48.391.124,69
Aksaray	5	254.875	0	0	1	50975	9	1.126.195	0	0	3	38208	0	0	18	1.470.253
Bayburt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	110.441	2	11.0441

2017 Çevre Denetimi Raporu

EK - 14. 2017 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı (devam)

	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
ÇŞİM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Karaman	0	0	0	0	1	49.095	1	42.470	1	50.972	0	0	8	18.179,02	11	160.716,02
Kırıkkale	1	50.975	4	125.381,34	0	0	1	50.975	3	59.463	4	39.627,04	2	735,66	15	327.157,04
Batman	0	0	0	0	0	0	2	1.827	0	0	2	23.600	75	203.703	79	229.130
Şırnak	0	0	0	0	0	0	1	50.975	0	0	7	65.030	0	0	8	116.005
Bartın	0	0	1	50.975	0	0	1	203	0	0	1	42.470	1	42,44	4	93.690,44
Ardahan	0	0	0	0	1	74.229	1	152.925	0	0	4	141.410	0	0	6	368.564
İğdır	0	0	0	0	0	0	1	203	0	0	0	0	0	0	1	203
Yalova	5	305.850	3	179.691	0	0	9	953.153	0	0	3	37.235	0	0	20	1.475.929
Karabük	4	293.110	2	61.831	5	57.310	3	198.463	1	8.491	1	42.470	0	0	16	661.675
Kilis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Osmaniye	1	50.975	0	0	0	0	2	13.075	0	0	9	132.950	38	20.271	50	217.271
Düzce	3	123.185	0	0	2	101.950	15	15.921	0	0	3	99.774,66	2	63.711	25	404.541,66
TOPLAM	560	18.403.419	254	60.778.624	110	4.515.871	855	52.939.342	493	3.469.072	556	11.919.488	820	6.471.951,6	3648	158.497.767,6
Bakanlık Merkez	7	351.185	8	321.590	0	0	5	2.186.834	0	0	12	3.728.545	1	12.267	33	6.600.421
GENEL TOPLAM	567	18.754.604	262	61.100.214	110	4.515.871	860	55.126.176	493	3.469.072	568	15.648.033	821	6.484.218,6	3681	165.098.188,6

EK - 15. Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından yıllara göre uygulanan ceza miktarı (TL)

Yıllar	Sahil Güvenlik Komutanlığı	Denizcilik Müsteşarlığı	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	Antalya Büyükşehir Belediyesi	Mersin Büyükşehir Belediyesi	TOPLAM
2006	71.143	166.539	2.472.437	1.479.651	18.490	0	4.208.260
2007	261.007	650.028	9.763.834	2.067.043	25.468	31.055	12.798.435
2008	144.822	663.749	14.258.350	1.983.635	242.295	48.478	17.341.329
2009	456.882	647.000	5.276.051	940.037	560.187	0	7.880.157
2010	727.364	78.967	4.963.780	822.581	191.443	0	6.784.135
2011	448.660	217.671	3.124.818	1.156.983	309.013	413.745	5.670.890
2012	477.682	303.128	3.200.568	868.554	187.905	450.944	5.488.781
2013	1.144.843	0	--	954.226	--	--	2.099.069
2014	1.824.971	0	1.452.844	981.109	212.435	350.035	4.821.394
2015	2.500.022	0	2.681.020	892.036	211.947	1.525.078	7.810.103
2016	2.238.870	0	1.225.588	884.520	267.593	1.539.554	6.201.125
2017	1.759.407	0	2.207.514	928.428	104.770	1.351.464	6.351.583

YAYIN LİSTESİ

YAYIN NO	YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 1	: Ankara İli Çevre Durum Raporu	1994
Yayın No 2	: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	1996
Yayın No 3	: Çevreyi Öncelikle Etkileyen Bazı Sanayiler ve Temel Sektör Faaliyetleri	1996
Yayın No 4	: Türkiye Çevre Atlası 96	1997
Yayın No 5	: Türkiye Çevre Durum Raporu	2007
Yayın No 6	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu (2005-2006)	2008
Yayın No 7	: Çevresel Göstergeler 2008	2009
Yayın No 7	: Environmental Indicators 2008	2009
Yayın No 8	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2009	2010
Yayın No 8	: Environmental Indicators 2009	2010
Yayın No 9	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu 2007-2008	2010
Yayın No 10	: Çevresel Göstergeler 2010	2011
Yayın No 10	: Environmental Indicators 2010	2011
Yayın No 11	: 2011 Yılı Türkiye Çevre Durum Raporu	2012
Yayın No 12	: Çevresel Göstergeler 2011	2012
Yayın No 12	: Environmental Indicators 2011	2012
Yayın No 13-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2011 Yılı	2012
Yayın No 13-2	: Environmental Inspection Report of Türkiye in 2011	2012
Yayın No 14	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	2012
Yayın No 15	: Çevre Durum Raporu: 2012 Yılı Özeti - İller	2013
Yayın No 16	: Çevre Denetimi Raporu: 2012 Yılı	2013
Yayın No 16-2	: Environmental Inspection Report: 2012	2013
Yayın No 17	: Çevresel Göstergeler 2012	2013
Yayın No 17	: Environmental Indicators 2012	2013
Yayın No 18	: Çevresel Etki Değerlendirmesi: Etkiler - Önlemler	2013
Yayın No 19	: Çevre İzin ve Lisansları	2013
Yayın No 20	: Çevre Denetiminin Temelleri ve Türkiye’de Çevre Denetimi	2013
Yayın No 21	: Uluslararası ÇED Kongresi Bildiri Kitabı	2013
Yayın No 22-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2013 Yılı	2014
Yayın No 22-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2013	2014
Yayın No 23	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu	2014
Yayın No 24	: Çevresel Göstergeler 2013	2014
Yayın No 24	: Environmental Indicators 2013	2014
Yayın No 25-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2014 Yılı	2015
Yayın No 25-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2014	2015
Yayın No 26	: Çevre Durum Raporu: 2013 Yılı Özeti - İller	2015
Yayın No 27	: Çevresel Göstergeler 2014	2016
Yayın No 27	: Environmental Indicators 2014	2016
Yayın No 28-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2015 Yılı	2016
Yayın No 28-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2015	2016
Yayın No 29	: Çevre Durum Raporu: 2014 Yılı Özeti - İller	2016
Yayın No 30-1	: Türkiye Çevre Durum Raporu	2016
Yayın No 30-2	: State of the Environment Report for Republic of Turkey	2016

YAYIN LİSTESİ (devam)

YAYIN NO	YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 31	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2013	2015
Yayın No 32	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2014	2016
Yayın No 33-1	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2015	2017
Yayın No 33-2	: Environmental Indicators 2015	2017
Yayın No 34	: Çevre Durum Raporu: 2015 Yılı Özeti - İller	2017
Yayın No 35	: Çevre Denetimi Raporu: 2016 Yılı	2017
Yayın No 36	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2015	2017
Yayın No 37	: Çevre Durum Raporu: 2016 Yılı Özeti - İller	2017
Yayın No 38-1	: Çevresel Göstergeler 2016	2018
Yayın No 38-2	: Environmental Indicators 2016	2018

Yayınlarımıza aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<http://ced.csb.gov.tr/yayinlar-i-82210>